

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU
CHOSZCZEŃSKIEGO
NA LATA 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Choszczno 2017 r.

Wykonawca opracowania:

Zarząd Powiatu w Choszcznie

Autorzy opracowania:

Starostwo Powiatowe w Choszcznie
Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa
i Leśnictwa

1. **mgr inż. *Monika Szopińska*** - kierownik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
2. ***Ryszard Dobrzaniecki*** - inspektor w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
3. **mgr inż. *Bożena Gibert*** - inspektor w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
4. **mgr inż. *Wioleta Bugdal*** – podinspektor w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

SPIS TREŚCI

1. WYKAZ SKRÓTÓW	5
2. WSTĘP	6
2.1. Podstawa prawna opracowania	6
2.2. Metodyka sporządzania programu	6
2.3. Udział interesariuszy w opracowaniu Programu	7
2.4. Procedura opiniowania i konsultacji społecznych projektu Programu	8
3. KRAJOWE, WOJEWÓDZKIE I POWIATOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	8
4. STRESZCZENIE	13
5. OCENA STANU ŚRODOWISKA Z UWZGLĘDNIENIEM ZAGADNIENÍ HORYZONTALNYCH	14
5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	15
5.1.1. Ocena jakości powietrza	17
5.1.2. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015	23
5.2. Zagrożenia hałasem	26
5.2.1. Hałas komunikacyjny	27
5.2.2. Hałas kolejowy	28
5.2.3. Hałas przemysłowy	28
5.2.4. Hałas pochodzący od jednostek pływających	29
5.2.5. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015	30
5.3. Pola elektromagnetyczne	31
5.3.1. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015	33
5.4. Gospodarowanie wodami	34
5.4.1. Wody powierzchniowe	34
5.4.1.1. Rzeki	34
5.4.1.2. Jeziora	42
5.4.2. Wody podziemne	44
5.4.3. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015	52
5.5. Gospodarka wodno-ściekowa	52
5.5.1. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015	54
5.6. Zasoby geologiczne	59
5.6.1. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015	61
5.7. Gleby	62
5.7.1. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015	66
5.8. Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów	68
5.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi	68
5.8.2. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne	70
5.8.3. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015	71
5.9. Zasoby przyrodnicze	74
5.9.1. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015	86
5.10. Zagrożenia poważnymi awariami	89
5.10.1. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015	90
6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU CHOSZCZEŃSKIEGO NA LATA 2017 - 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024	92
7. WDRAŻANIE I ZARZĄDZANIE PROGRAMEM	137
8. MONITORING REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMU	141
9. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA gminnych programów ochrony środowiska	144

***Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.***

10. SPIS TABEL	145
11. SPIS MAP	146
12. SPIS WYKRESÓW	147

1. WYKAZ SKRÓTÓW

ARiMR - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
B(a)P - benzo(a)piren
BDL - Bank Danych Lokalnych
BGK - Bank Gospodarstwa Krajowego
BGPK - Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy
ChTBS - Choszczeńskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego
DPN - Drawieński Park Narodowy
GUS - Główny Urząd Statystyczny
JCW - Jednolita Część Wód
JCWP - Jednolita Część Wód Powierzchniowych
JCWpd - Jednolita Część Wód Podziemnych
KPOŚK - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KZGW - Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OHZ Lubiana - Ośrodek Hodowli Zarodowej w Lubianie
OChK - *obszar chronionego krajobrazu*
OSChR - Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OUG - Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu
OZE - Odnawialne Źródła Energii
PEM - Pola elektromagnetyczne
PGL LP - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
PGW WP - Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG PIB - Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy
PMS - Państwowy Monitoring Środowiska
PSP - Państwowa Straż Pożarna
POIiŚ 2014-2020 - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
PPSSE - Państwowa Powiatowa Stacja Sanitarно Epidemiologiczna
PROW 2014-2020 - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
PSZOK - Punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych
RDLP - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RZGW - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SOP - System Osłon Przeciwsuwiskowej
WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WWA - Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZDR - Zakład dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
ZODR - Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach
ZZMiUW - Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie
ZZR - Zakład zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

2. WSTĘP

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 r.” został opracowany w związku ze zmianą ustawy **Prawo ochrony środowiska**, wprowadzającą nowy sposób realizacji polityki ochrony środowiska.

Podstawowym celem sporządzania niniejszego Programu jest określenie celów i kierunków, mających wpływ na poprawę stanu środowiska na terenach powiatu choszczeńskiego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Przygotowywany dokument stanowić będzie podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na szczeblu powiatowym. Ujęcie w nim szerokiego zakresu zadań z uwzględnieniem obszarów interwencji, powinno ułatwić w przyszłości podmiotom ubiegającym się o środki zewnętrzne, wykazanie zgodności z lokalnym dokumentem strategicznym.

2.1. Podstawa prawna opracowania

Obowiązek sporządzania Programu ochrony środowiska wynika z artykułu 17 ust. 1 ustawy **Prawo ochrony środowiska**, na podstawie którego organ wykonawczy powiatu – Zarząd Powiatu, w celu realizacji polityki ochrony środowiska sporządza powiatowe programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych. Po zaopiniowaniu (na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 2 ww. ustawy) przez organ wykonawczy województwa - Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, program uchwalony zostanie przez Radę Powiatu.

Opracowywany Program wyznacza ramy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wobec czego dla projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 r.” sporządzona została prognoza oddziaływania na środowisko. Podstawę prawną opracowania ww. prognozy stanowi art. 51 w powiązaniu z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. **o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko** (Dz.U. z 2017 r., poz. 1405 t.j.).

2.2. Metodyka sporządzania programu

Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1101) zmieniła zasady sporządzania programów ochrony środowiska. Przestała obowiązywać polityka ekologiczna państwa, na której opierały się wcześniejsze programy, a nowe programy ochrony środowiska mają realizować cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w **ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju** (Dz. U. z 2017 r. poz. 1475 ze zm.). W uzasadnieniu do nowelizacji ustawy **Prawo ochrony środowiska** wskazano, że w ramach nowego systemu dokumentów strategicznych wiodącym dokumentem dla obszarów środowisko i gospodarka wodna jest Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r. Zakres przedmiotowego Programu uwzględnia ponadto wypracowane przez Ministerstwo Środowiska „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”.

Na podstawie ww. wytycznych dokonano oceny stanu środowiska na terenie powiatu z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza;
2. Zagrożenia hałasem;
3. Pola elektromagnetyczne;

4. Gospodarowanie wodami;
5. Gospodarka wodno-ściekowa;
6. Zasoby geologiczne;
7. Gleby;
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;
9. Zasoby przyrodnicze;
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

Następnie w ramach każdego obszaru interwencji uwzględniono zagadnienia horyzontalne: I – adaptacje do zmian klimatu; II – nadzwyczajne zagrożenia środowiska; III – działania edukacyjne i IV – monitoring środowiska. Obszary przyszłej interwencji poddano analizie SWOT (mocne strony/słabe strony, szanse/zagrożenia) z uwzględnieniem stanu środowiska oraz stopnia realizacji zadań zaplanowanych do realizacji w poprzednim Programie ochrony środowiska za lata 2014-2015.

Ocenę stanu środowiska uzupełniono o prognozę stanu środowiska na lata obowiązywania niniejszego Programu. Prognoza oddziaływania na środowisko przedstawia m.in. przewidywane oddziaływania na środowisko zadań wskazanych w Programie. Ocena stanu środowiska dokonana została poprzez analizę SWOT, opracowaną w ramach każdego obszaru interwencji, a także poprzez analizę adaptacji do zmian klimatu oraz nadzwyczajnych zagrożeń.

Przedmiotowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego jest spójny z bezpośrednim dokumentem nadrzędnym jakim jest „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2024”. Jednocześnie pełni on rolę wyznaczania wytycznych do określenia celów i zadań na poziomie gminnym.

2.3. Udział interesariuszy

Interesariusze Programu to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które uczestniczą w tworzeniu projektu Programu lub są bezpośrednio zainteresowane wynikami jego realizacji. W trakcie prac nad Programem wystąpiono do jednostek wewnętrznych Starostwa oraz do jednostek zewnętrznych, odpowiedzialnych za działania, które mogą mieć wpływ na ochronę środowiska i przewidziane są do realizacji na terenie powiatu choszczeńskiego. Uzyskane od ww. jednostek informacje na temat planowanych działań uwzględniono przy formułowaniu zadań do harmonogramu na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 r.

W celu prawidłowej realizacji Programu i osiągnięcia zamierzonych celów niezbędne jest stworzenie właściwych zasad zarządzania programem. Zadania objęte Programem w większej części realizowane będą przez władze samorządowe, ale tylko odpowiednia współpraca ze społeczeństwem, podmiotami gospodarczymi i innymi organami pozwoli na osiągnięcie właściwego efektu. Pomocna jest tutaj współpraca z władzami wszystkich gmin powiatu choszczeńskiego i innymi instytucjami podejmującymi działania na rzecz ochrony środowiska. Ważnym aspektem w działaniach zmierzających do poprawy stanu środowiska jest zaangażowanie lokalnej społeczności. Propagowanie zachowań służących poprawie jakości środowiska to główny czynnik zwiększający aktywność mieszkańców. Bardzo pomocna w kontrolowaniu stanu środowiska jest współpraca z Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska, który to poprzez działalność kontrolną umożliwia Staroście Choszczeńskiemu egzekwowanie warunków wynikających z decyzji administracyjnych i podejmowanie działań w celu mobilizacji podmiotów korzystających ze środowiska do prawidłowego postępowania.

2.4. Procedura opiniowania i konsultacji społecznych projektu Programu.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy *Prawo ochrony środowiska* - projekty programów ochrony środowiska podlegają zaopiniowaniu przez organ wykonawczy województwa - w przypadku projektów powiatowych programów ochrony środowiska.

Projekt programu, zgodnie z art. 17 ust. 4 ww. ustawy poddaje się również konsultacjom społecznym. W tym czasie (21 dni od dnia wywieszenia obwieszczenia) każdy ma możliwość wglądu do sporządzonego projektu programu ochrony środowiska. Uwagi i wnioski do rozpatrywanego projektu programu mogą być wnoszone w formie pisemnej - na adres Starostwa Powiatowego w Choszcznie, ustnie - do protokołu w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Uwagi i wnioski złożone po upływie wskazanego terminu pozostawia się bez rozpoznania. Ponadto, w związku z tym, że projekt jest dokumentem wyznaczającym ramy dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko. W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projekt dokumentu wraz z prognozą został przesłany do zaopiniowania przez wyznaczone ustawowo organy: Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny (art. 57 ust. 1 pkt 2 i art. 58 ust. 1 pkt 2 *ustawy* z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. z 2017 r., poz.1405 t.j.).

3. KRAJOWE, WOJEWÓDZKIE I POWIATOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Krajowe, wojewódzkie i powiatowe dokumenty strategiczne i programowe stanowią bazę do wyznaczonych w niniejszym Programie celów i kierunków działań. Należy zaznaczyć, iż kluczowym dokumentem (w związku z problemami z jakością powietrza w kraju) w niniejszym opracowaniu jest Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.”.

Poniżej przedstawiono najważniejsze dokumenty strategiczne, na których bazowano opracowując niniejszy Program.

NA SZCZEBLU KRAJOWYM:

- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.”

Priorytetowe cele w zakresie ochrony środowiska określają zmiany w kwestii **ograniczenia zanieczyszczeń powietrza** oraz **reformę systemu gospodarki wodnej**, jako, że dostęp do energii i wody określa jakość współczesnego życia oraz stabilny rozwój gospodarczy.

Wzrost produkcji energii elektrycznej i pokrycie zapotrzebowania na energię cieplną musi iść w parze z redukcją emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Głównym wyznacznikiem będzie obniżenie stężenia poziomu następujących substancji: związku azotu (NO_x), dwutlenek siarki (SO₂), tlenek węgla (CO), pyły PM10 i PM2,5, benzo(a)piren oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne. Osiągnięcie pożądanych efektów jest możliwe tylko poprzez unowocześnienie sektora energetyczno – ciepłowniczego, poprawę efektywności energetycznej oraz ograniczenie tzw. niskiej emisji, poprzez zastępowanie tradycyjnych pieców i ciepłowni nowoczesnymi źródłami energii przy zwiększeniu środków finansowych, będących wsparciem dla powodzenia przedsięwzięcia.

Dostępność wody, podobnie jak w przypadku energii ma kluczowe znaczenie dla jakości życia i stabilnego rozwoju gospodarczego. Nowy system zarządzania zasobami wód, dokończenie inwestycji

wodościekowych, inwestycje w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, z wykorzystaniem dużych zbiorników wodnych na cele energetyczne, to główne założenia zmian w gospodarce wodnej Polski.

- „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030.”

Głównym celem Strategii jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Plan zakłada następujące kierunki działań z zaznaczeniem uszczegółowienia ich i wdrożenia na poziomie regionalnym i lokalnym:

- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska,
- skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich,
- rozwój transportu w warunkach zmian klimatu,
- zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu,
- stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

- „Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki bezpośrednio wpisuje się w priorytet unijnej strategii rozwoju Europa 2020, którym jest inteligentny, zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. W osiągnięciu głównego celu pomóc ma realizacją następujących zadań:

- dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki,
- stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy,
- wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców,
- wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

- „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020”

Długookresowy cel zakłada poprawę jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju w perspektywie do 2020 r.

- „Polityka energetyczna Polski do 2030 roku”

Polityka energetyczna państwa określa cele w zakresie: poprawy efektywności energetycznej, wzrostu bezpieczeństwa energetycznego, rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE), rozwoju konkurencyjnych rynków paliw i energii oraz w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko. W opracowanym Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego uwzględniono zadania zmierzające do realizacji tego celu.

- „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022”

Podstawowym celem jest dążenie do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju. Postępowanie z odpadami odbywać ma się zgodnie z hierarchią: po pierwsze zapobieganie powstawaniu odpadów, a jeśli już powstają to przygotowanie ich do ponownego użycia - recykling, inne metody odzysku np. wykorzystanie odpadów, unieszkodliwianie, natomiast najmniej pożądanym sposobem ich zagospodarowania jest składowanie.

- „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032”

Priorytetowe cele programu to: usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju oraz likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

- „Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)”

Głównym celem jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju poprzez osiągnięcie wskaźników docelowych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego oraz osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

- „Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej”

NPRGN określa jako cel główny rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zachowaniu zrównoważonego rozwoju kraju.

- „Program wodno-środowiskowy kraju”

Program opracowywany w celu programowania i koordynowania działań zmierzających do realizacji celów środowiskowych polegających na:

- niepogarszaniu stanu części wód,
- osiągnięciu dobrego stanu wód,
- spełnieniu wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie w odniesieniu do obszarów chronionych,
- zaprzestaniu lub stopniowym wyeliminowaniu zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

„Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego”

Celem aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju jest weryfikacja działań zaplanowanych w zatwierdzonym w 2010 r. PWŚK, pod kątem stopnia ich realizacji i skuteczności oraz wskazanie zaktualizowanych w wyniku tej analizy działań dla jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych oraz obszarów chronionych, których realizacja zapewni osiągnięcie założonych celów środowiskowych. Planowane działania zostały ukierunkowane na redukcję zidentyfikowanych wpływów presji oraz uzupełnione o działania zapewniające możliwość osiągnięcia ustalonych celów środowiskowych, również dla obszarów chronionych.

- „Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych”

Program określa konieczność wyposażenia do 31 grudnia 2015 r.:

- wszystkich aglomeracji ≥ 200 RLM w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków o efekcie oczyszczania uzależnione od wielkości oczyszczalni,
- w oczyszczalni ścieków zapewniające odpowiednie oczyszczanie aglomeracje < 2000 RLM posiadające w dniu przystąpienia Polski do Unii systemy kanalizacji sanitarnej,
- zakłady przemysłu rolno-spożywczego o wielkości > 4000 RLM, odprowadzających ścieki bezpośrednio do wód, w urządzenia zapewniające wymagane przepisami prawa standardy ochrony wód. Zadania związane z gospodarką ściekową mające wpływ na jakość wód zostały wpisane do realizacji w niniejszym Programie.

- „Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych”

IV Aktualizacja KPOŚK zatwierdzona w dniu 21.04.2016 r. reguluje zobowiązania do stosowania podwyższonego usuwania biogenów na wszystkich oczyszczalniach ścieków w aglomeracjach powyżej 10.000 RLM. Wydajność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach odpowiadać ma przynajmniej ładunkowi generowanemu na ich obszarze.

- „Program wyposażenia aglomeracji poniżej 2000 RLM w oczyszczalnie ścieków i systemy kanalizacji sanitarnej”

Celem Programu jest koordynacja wypełnienia przez Polskę zobowiązań wynikających z art. 7 dyrektywy Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.

- „Plan gospodarowania wodami na obszarze Dorzecza Odry”

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza stanowi bazę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych. Jest także dokumentem wspomagającym proces osiągania lub utrzymania dobrego stanu wód oraz związanych z nimi ekosystemów, a także wskazującym na konieczność wprowadzenia racjonalnych zasad gospodarowania wodami.

- „Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z planem działań na lata 2015-2020.”

Głównym założeniem programu jest poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju.

- „Strategia Rozwoju Kraju 2020”

Celami operacyjnymi Strategii Rozwoju Kraju są m.in. zapewnienie środków na działania rozwojowe, zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych, wzrost wydajności gospodarki, rozwój kapitału ludzkiego, zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych, zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych, wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela, integracja społeczna, bezpieczeństwo energetyczne i środowisko czy wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju.

- „Strategia Europa 2020”

Celem strategii Europa 2020 jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie m.in.: Inteligentny – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje, Zrównoważony - który wspiera rozwój gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;

NA SZCZEBLU WOJEWÓDZKIM:

- „Program ochrony powietrza dla stref województwa zachodniopomorskiego tj. aglomeracji szczecińskiej, miasta Koszalin oraz strefy zachodniopomorskiej”

(tom II – strefa zachodniopomorska)

Głównym celem sporządzenia programu jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza w zakresie zanieczyszczenia ozonem. Program wskazuje istotne powody występowania przekroczeń poziomów docelowych ozonu, oraz listę możliwych działań, których wdrożenie umożliwi obniżenie poziomu zanieczyszczeń. W niniejszym Programie ochrony środowiska uwzględniono zadania wynikające z przyjęcia tego dokumentu.

- „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego”

Celem strategicznym zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego jest zrównoważony rozwój przestrzenny województwa służący integracji przestrzeni regionalnej z przestrzenią europejską i krajową, spójności wewnętrznej województwa, zwiększeniu jego konkurencyjności oraz podniesieniu poziomu i jakości życia mieszkańców do średniego poziomu w Unii Europejskiej.

- „Regionalny program operacyjny województwa zachodniopomorskiego na lata 2014-2020”

Cele szczegółowe w osi priorytetowej pn. Gospodarka niskoemisyjna to: ograniczenie liczby osób podróżujących komunikacją miejską, zmniejszona energochłonność budynków mieszkaniowych

(wielorodzinnych) i publicznych, zwiększona produkcja energii z odnawialnych źródeł energii. W osi priorytetowej pn. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu wyszczególniono następujące cele: skuteczny system zapobiegania zagrożeniom wynikającym ze zmian klimatu, zwiększona liczba ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z wymogami unijnymi, zmniejszona ilość odpadów deponowanych na składowiskach.

- „Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020”

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego jest dokumentem, na którego podstawie jest prowadzona polityka rozwoju województwa. Określa kierunki tej polityki i wytycza cele, które mają być osiągnięte w założonej perspektywie czasowej.

- „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023”

Celem przygotowania niniejszego dokumentu jest wprowadzenie nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w województwie. Uporządkowanie systemu gospodarki odpadami oraz sprawne i efektywne zarządzanie nowym systemem pozwoli na:

- uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi,
- prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych „u źródła”,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji (OUB) kierowanych na składowisko odpadów,
- zwiększenie liczby nowoczesnych instalacji do odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania odpadów komunalnych w sposób inny niż składowanie odpadów,
- całkowite wyeliminowanie składowisk odpadów niespełniających wymagań prawnych,
- prowadzenie właściwego sposobu monitorowania postępowania z odpadami komunalnymi zarówno przez właścicieli nieruchomości, jak i prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
- zmniejszenie dodatkowych zagrożeń dla środowiska wynikających z transportu odpadów komunalnych z miejsc ich powstania do miejsc odzysku lub unieszkodliwiania przez podział województwa na regiony gospodarki odpadami, w ramach których prowadzone będą wszelkie czynności związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi.

- „Aktualizacja wieloletniego Programu Inwestycyjnego Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych 2008-2030 wraz z oceną wykonania za okres 2008-2010”

Niniejsza aktualizacja weryfikuje i urealnia potrzeby inwestycyjne w zakresie melioracji podstawowych, małej retencji i melioracji szczegółowych.

- „ Program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych

Program ma na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych poprzez:

- poprawę praktyki rolniczej, obejmującej środki zaradcze związane ze zmianą sposobów i terminów nawożenia gospodarki nawozami i gospodarki gruntami w gospodarstwach rolnych,
- edukację i doradztwo (szkolenia rolników, doradztwo dla gospodarstw rolnych), w szczególności w zakresie dobrych praktyk rolniczych,
- kontrolę wypełniania przez rolników obowiązków wynikających z programu,
- monitoring skuteczności programu (obejmujący monitorowanie wód i gleb).

- „Program ochrony środowiska dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 r.”

Głównym celem Programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie zachodniopomorskim, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Program służy do realizacji celów na poziomie regionalnym, które zostały przyjęte w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym. Ponadto zawiera wytyczne do sporządzania powiatowych programów ochrony środowiska. W opracowywanym programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego dla zachowania spójności obu dokumentów zostały uwzględnione w/w wytyczne oraz cele określone do realizacji zadania.

NA SZCZEBLU POWIATOWYM:

- „Strategia Rozwoju Powiatu Choszczeńskiego na lata 2016-2030”

Główne cele strategiczne Strategii Rozwoju Powiatu Choszczeńskiego obejmują:

- rozwój infrastruktury technicznej i społecznej,
- rozwój konkurencyjnej gospodarki lokalnej i rynku pracy,
- wzrost tożsamości i spójności społecznej mieszkańców powiatu,
- rozwój turystyki oraz zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych,
- rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.

W niniejszym Programie ujęto wiele zadań przedstawionych w wyżej wymienionej Strategii Rozwoju Powiatu.

- „Plan rozwoju sieci dróg powiatowych w Powiecie Choszczeńskim na lata 2016-2020”

Plan rozwoju sieci drogowej jest dokumentem określającym kierunki rozwoju i utrzymanie sieci drogowej na terenie powiatu choszczeńskiego. Opracowanie zawiera analizę istniejącego stanu dróg powiatowych, analizę uwarunkowań technicznych szlaków komunikacyjnych oraz przeprowadzenia niezbędnych inwestycji z uwzględnieniem źródła sfinansowania ich modernizacji. Celem o charakterze priorytetowym jest poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i zwiększenie dostępności transportowej poprzez tworzenie spójnej, zrównoważonej i przyjaznej mieszkańcom sieci dróg powiatowych.

- Mapa akustyczna Recza w otoczeniu drogi krajowej nr 10 oraz drogi wojewódzkiej nr 151.

Efektom realizacji projektu PL0298 „Usprawnienie wdrażania i egzekucji prawa z zakresu ochrony środowiska poprzez doposażenie w nowoczesną aparaturę kontrolno-pomiarową WIOŚ w Szczecinie” w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego, było sporządzenie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie 10 map akustycznych, w tym mapy akustycznej otoczenia drogi krajowej nr 10 oraz drogi wojewódzkiej nr 151w Reczu. Klimat akustyczny miasta Recz oceniony został na podstawie badań i modelowania hałasu drogowego. W ww. opracowaniu, w celu poprawnego wykorzystania mapy akustycznej, zalecono uwzględnienie wyników analiz akustycznych dla obszarów zagrożonych ponadnormatywnym hałasem w dokumentach strategicznych tworzonych na różnych szczeblach (województwa, powiatu, gminy), szczególnie w programach ochrony środowiska, strategiach rozwoju i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W opracowanym Programie ochrony środowiska uwzględniono ww. informacje.

4. STRESZCZENIE

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 r.” stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na terenie powiatu choszczeńskiego. Sporządzenie niniejszego dokumentu ma na celu realizację krajowej polityki ochrony

środowiska na szczeblu powiatowym w zgodzie z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych.

Program zawiera analizę stanu poszczególnych elementów środowiska dla każdego z następujących obszarów interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza;
2. Zagrożenia hałasem;
3. Pola elektromagnetyczne;
4. Gospodarowanie wodami;
5. Gospodarka wodno-ściekowa;
6. Zasoby geologiczne;
7. Gleby;
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;
9. Zasoby przyrodnicze;
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

Dla każdego obszaru interwencji określono cele i zadania, które będą w każdym okresie sprawozdawczym (co 2 lata) podlegały weryfikacji przy pomocy przyporządkowanych wskaźników. W Programie uwzględniono szeroki zakres zadań związanych z ochroną środowiska, za realizację których częściowo odpowiedzialne są władze powiatu (zadania własne). Równocześnie jednak wskazano wiele zadań dla podmiotów szczebla krajowego, wojewódzkiego, powiatowego i gminnego, aż po podmioty gospodarcze działające na terenie powiatu choszczeńskiego (tzw. zadania monitorowane).

Niniejszy Program bazuje na dokumentach strategicznych, wyznaczających kierunki działań w ochronie środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Zakres Programu zachowuje również zgodność z opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska dnia 2 września 2015 r. „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”. Przedmiotowy dokument został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z zasadą spójności, „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2024” jest spójny z bezpośrednim dokumentem nadrzędnym jakim jest „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2024”. Stosowana zasada spójności znacznie ułatwia koordynację działań w uzyskiwaniu najlepszych rezultatów oraz nadaje przejrzystość w sporządzanej dokumentacji. Założenie bowiem niezależnie od zasięgu oddziaływania dokumentów jest wspólne – korzystanie ze środowiska z myślą o przyszłych pokoleniach.

5. OCENA STANU ŚRODOWISKA Z UWZGLĘDNIENIEM ZAGADNIĘŃ HORYZONTALNYCH

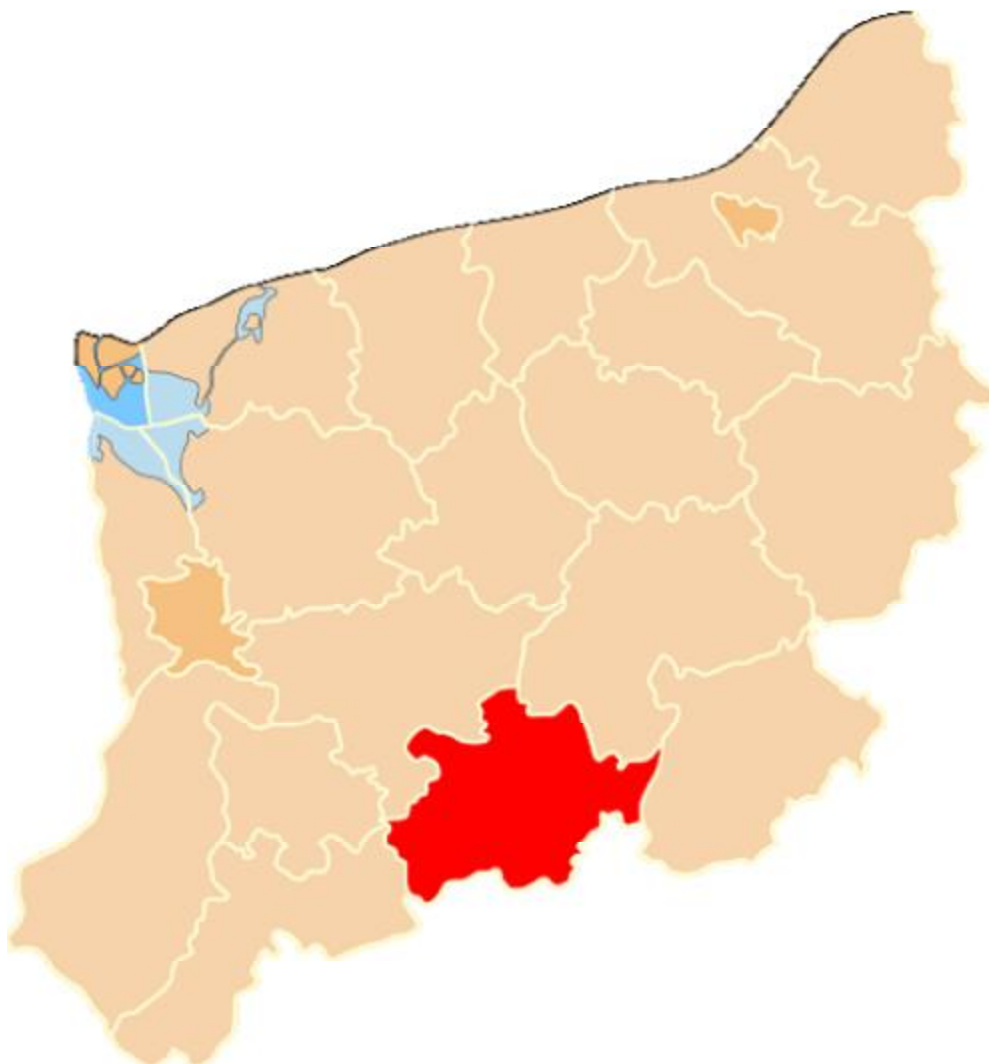
Powiat choszczeński – powiat położony w południowej części województwa zachodniopomorskiego (od strony południowej graniczy z województwem lubuskim). W skład powiatu choszczeńskiego wchodzi 6 gmin, w tym:

- 4 gminy o statusie prawnym gminy miejsko – wiejskiej: Choszczno, Pełczyce, Recz, Drawno;
- 2 gminy o statusie prawnym gminy wiejskiej: Bierzwnik, Krzęcin.

Powierzchnia powiatu choszczeńskiego wynosi 132.771 ha (według stanu na 01.01.2017 r.) Ludność zamieszkująca powiat choszczeński – 49.474 osób (stan na 01.01.2016 r.)

Położenie powiatu na tle województwa zachodniopomorskiego przedstawiono na poniższym rys. nr 1.

RYS1. Położenie powiatu choszczeńskiego na tle województwa zachodniopomorskiego

Źródło: wikipedia.pl

Przy ocenie stanu środowiska na terenie powiatu choszczeńskiego bazowano głównie na danych z lat 2014-2016, w zależności od stopnia zaktualizowania i dostępności informacji. Ocena stanu środowiska uwzględnia dziesięć obszarów interwencji. Oceniając stan środowiska opisano również efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska bazując na informacjach zawartych w raporcie z jego wykonania za lata 2014-2015

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Poziom całkowitej emisji głównych zanieczyszczeń powietrza w Polsce, w tym dwutlenku węgla — głównego gazu cieplarnianego, należy do jednego z wyższych wśród krajów Unii Europejskiej. W przeliczeniu na 1 mieszkańca roczna emisja dwutlenku węgla w 2012 r. wyniosła 8,3 t dla Polski i 7,4 t dla Unii Europejskiej. W związku z alarmującymi doniesieniami dotyczącymi stanu jakości powietrza w Polsce, działania zmierzające ku ochronie powietrza stały się zagadnieniem priorytetowym.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. **Prawo ochrony środowiska** (Dz. U. z 2017 r. poz. 519 ze zm.) opracował w kwietniu 2016 r. roczną ocenę jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, odnoszącą się do jakości powietrza w 2015 r., zgodnie z podziałem województwa na strefy:

- aglomeracja szczecińska - miasto Szczecin,
- miasto Koszalin - miasto o liczbie ludności powyżej 100 tys.,
- strefa zachodniopomorska - stanowiąca pozostały obszar województwa niewchodzący w skład aglomeracji szczecińskiej i miasta Koszalin (w tym powiat choszczeński).

Zgodnie z tak przyjętą zasadą, powiat choszczeński podlegał rocznej ocenie jakości powietrza jako jeden z obszarów strefy zachodniopomorskiej.

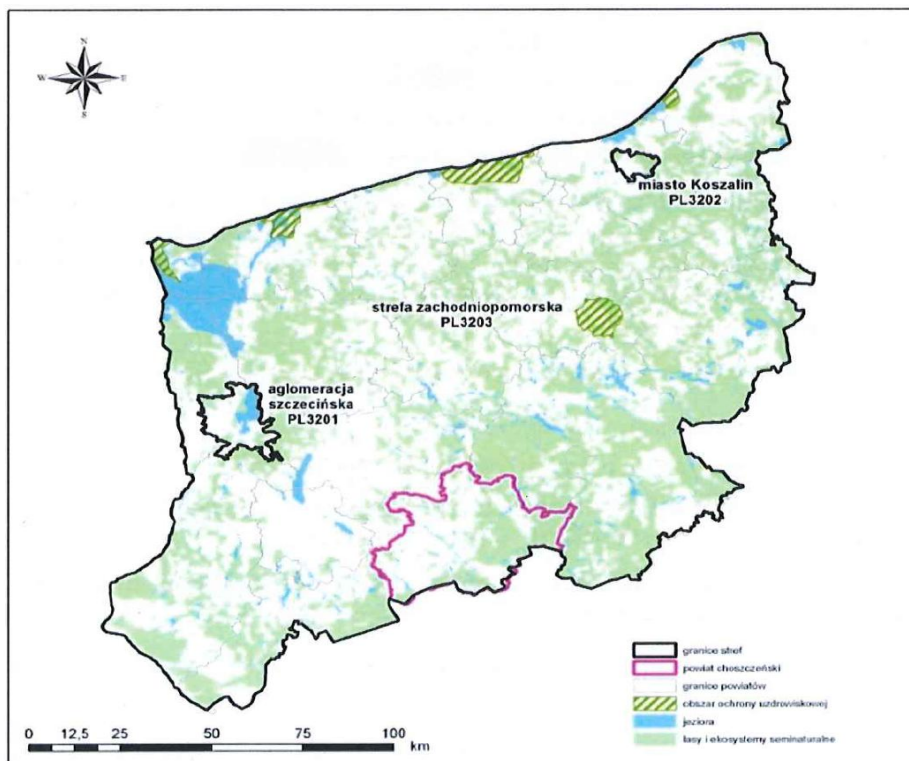
Powiat choszczeński nie jest obszarem o dużej emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, niemniej jednak występuje tu kilka zakładów, które należą do czołówki na poziomie powiatu, jeśli chodzi o wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza (5 z nich posiada wydaną przez Starostę Choszczeńskiego decyzję udzielającą zezwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza). Należą do nich:

- Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o, ul. Grunwaldzka 36, 73-200 Choszczno;
- FSO „REMOR” S.A., ul. Kolejowa 48, 73-210 Recz;
- INNOTEK Sp. z o.o. ul. Kolejowa 48, 73-210 Recz;
- ALUTEK Sp. z o.o. ul. Kolejowa 48, 73-210 Recz;
- Fabryka Maszyn Budowlanych "BUMAR" Sp. z o.o. ul. Fabryczna 6, 73-200 Choszczno;
- Fabryka Maszyn Budowlanych "APAGBUMAR" Sp. z o.o. ul. Fabryczna 6, 73-200 Choszczno.

Roczna ocena jakości powietrza, o której wspomniano wyżej, pozwoliła uzyskać informacje na temat poziomu stężeń substancji wobec których zgodnie z prawem zachodzi obowiązek przeprowadzenia oceny. Badaniom podlegały: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenki azotu (NO_x), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył PM_{2,5}, pył PM₁₀ oraz zawartość ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i benzo(a)pirenu w pyłach PM₁₀.

Ocena jakości powietrza przeprowadzana jest każdego roku w oparciu o pomiary oraz obliczenia rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu wykonywane na podstawie inwentaryzacji emisji ze źródeł punktowych (instalacje przemysłowe), powierzchniowych (indywidualne ogrzewanie mieszkań) oraz liniowych (transport samochodowy). Metody obliczeniowe (tzw. modelowanie) dostarczają informacji o przestrzennych rozkładach stężeń substancji w powietrzu, szczególnie tam, gdzie brak jest danych pomiarowych, co znalazło zastosowanie w przypadku obszaru powiatu choszczeńskiego. Na terenie powiatu choszczeńskiego WIOŚ w Szczecinie wykonywał tylko pomiary pasywne dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i benzenu. Metoda pasywnego poboru próbek powietrza należy do wskaźnikowych metod pomiarowych i jest ona obarczona dużą niepewnością, dlatego wyniki pomiarów pasywnych dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i benzenu nie zostały uwzględnione przy sporządzaniu klasyfikacji w rocznej ocenie. Należy jednak podkreślić, że wyniki tych pomiarów nie wykazują przekroczeń norm jakości powietrza. Pomiary pasywne, powtarzane cyklicznie, służą do oszacowania poziomu zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu i benzenem w miejscach, gdzie nie są prowadzone pomiary automatyczne.

RYS 2. Podział województwa zachodniopomorskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza w 2015 r.

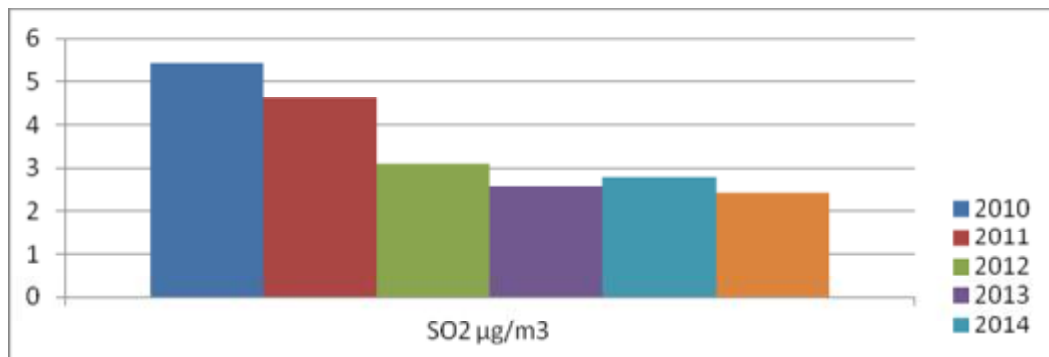
ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r.

5.1.1. Ocena jakości powietrza

WIOŚ w Szczecinie dokonał pomiarów pasywnych rejestrując zanieczyszczenia powietrza przy ul. Grunwaldzkiej w Choszcznie. Miesięczna ekspozycja próbników pasywnych dwutlenku siarki (SO₂) i dwutlenku azotu (NO₂) pozwala określić wartości stężeń średniorocznych każdego z tych zanieczyszczeń i porównać je z wartościami kryterialnymi. Pomiary benzenu (C₆H₆) prowadzone były przez 8 tygodni równomiernie rozłożonych w ciągu roku - po 2 tygodnie w każdym kwartale.

Wyniki pomiarów dwutlenku siarki wykazują, iż w latach 2010-2015 wartości stężeń średniorocznych w Choszcznie nie przekraczały poziomu dopuszczalnego określonego dla tego zanieczyszczenia dla ochrony roślin. W roku 2015 stężenie średnioroczne SO₂ stanowiło 12% wartości dopuszczalnej. W ciągu ostatnich lat zauważa się tendencję spadkową stężeń dwutlenku siarki na stanowisku pomiarowym w Choszcznie.

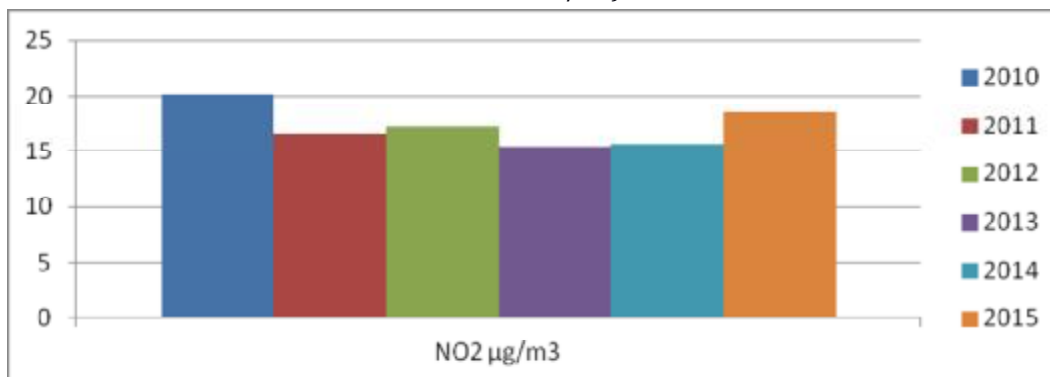
WYKRES 1. Stężenia średnioroczne SO₂ w punkcie pomiarowym w Choszczynie (ul. Grunwaldzka) - tendencje zmian w latach 2010-2015 (poziom dopuszczalny SO₂ dla ochrony roślin 20 µg SO₂/m³).

ŹRÓDŁO: Opracowanie własne na podstawie „Informacji o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r.”

Wyniki pomiarów NO₂ w latach 2010-2015 również nie wykazują przekroczeń poziomu dopuszczalnego (określonego dla ochrony zdrowia) przez stężenia średnioroczne tego zanieczyszczenia. W ostatnich latach wartości średnioroczne stężeń NO₂ w Choszczynie utrzymują się na podobnym poziomie i stanowią od 39% do 50% poziomu dopuszczalnego.

WYKRES 2. Stężenia średnioroczne NO₂ w punkcie pomiarowym w Choszczynie (ul. Grunwaldzka) - tendencje zmian w latach 2010-2015 (poziom dopuszczalny NO₂ dla ochrony zdrowia wynosi 40 µg NO₂/m³).

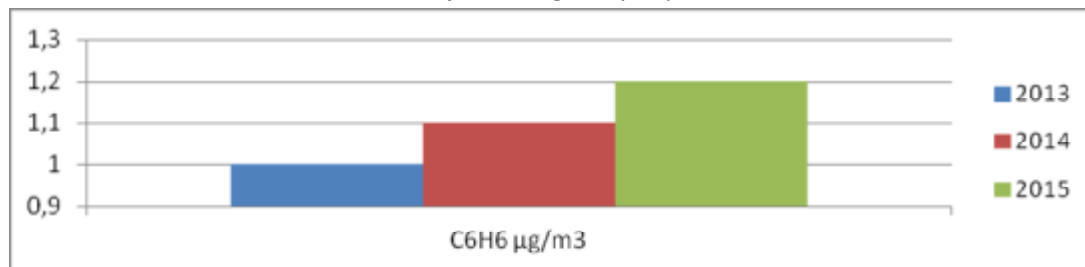

ŹRÓDŁO: Opracowanie własne na podstawie „Informacji o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r.”

Od 2013 r. w Choszczynie prowadzone są pomiary pasywne benzenu. Wyniki pomiarów (wykres 3) wykazują, że stężenia średnioroczne tego zanieczyszczenia znajdują się znacznie poniżej poziomu dopuszczalnego i stanowią ok. 20% wartości dopuszczalnej.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

WYKRES 3. Stężenia średnioroczne C₆H₆ w punkcie pomiarowym w Choszczynie (ul. Grunwaldzka) - tendencje zmian w latach 2013-2015 (poziom dopuszczalny C₆H₆ dla ochrony zdrowia wynosi 5 µg C₆H₆/m³).

ŹRÓDŁO: Opracowanie własne na podstawie „Informacji o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r.

Wyniki klasyfikacji stref:

W przeprowadzonej za 2015 rok klasyfikacji stref dla zanieczyszczeń: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), pył zawieszony PM_{2,5}, arsen (As), kadm (Cd), nikiel (Ni) i ołów (Pb), ozon (O₃) - poziom docelowy, strefa zachodniopomorska, w skład której wchodzi powiat choszczeński, otrzymała klasę A ze względu na ochronę zdrowia. W przypadku wystąpienia klasy A nie są wymagane działania naprawcze. Nie odnotowano również przekroczenia poziomów kryterialnych określonych ze względu na ochronę roślin dla dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x) i ozonu (O₃) - poziom docelowy. W przypadku ozonu w 2015 roku, podobnie jak w latach poprzednich, przekroczony został poziom celu długoterminowego, stanowiący dodatkowe kryterium oceny dla ozonu (O₃) ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Ocena strefy pod kątem badanych zanieczyszczeń została przedstawiona poniżej w tabeli nr 1 i 2.

TABELA 1. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2015 rok (ochrona zdrowia).

Nazwa strefy	Rok oceny	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń - ochrona zdrowia												
		SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP
Strefa zachodniopomorska	2015	A	A	A	A	A	D2	C	A	A	A	A	A	C

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r. - WIOŚ.

TABELA 2. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2015 rok (ochrona roślin).

Nazwa strefy	Rok oceny	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń - ochrona roślin			
		SO ₂	NO _x	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
Strefa zachodniopomorska	2015	A	A	A	D2

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r. - WIOŚ.

W 2015 roku problemy z dotrzymaniem standardów jakości powietrza w strefie zachodniopomorskiej związane były z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego przez 24 - godzinne stężenia pyłu PM₁₀ oraz poziomu docelowego przez stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀, co skutkowało przypisaniem klasy C strefie zachodniopomorskiej. Klasa C nie oznacza, że przekroczenia stężeń tych

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

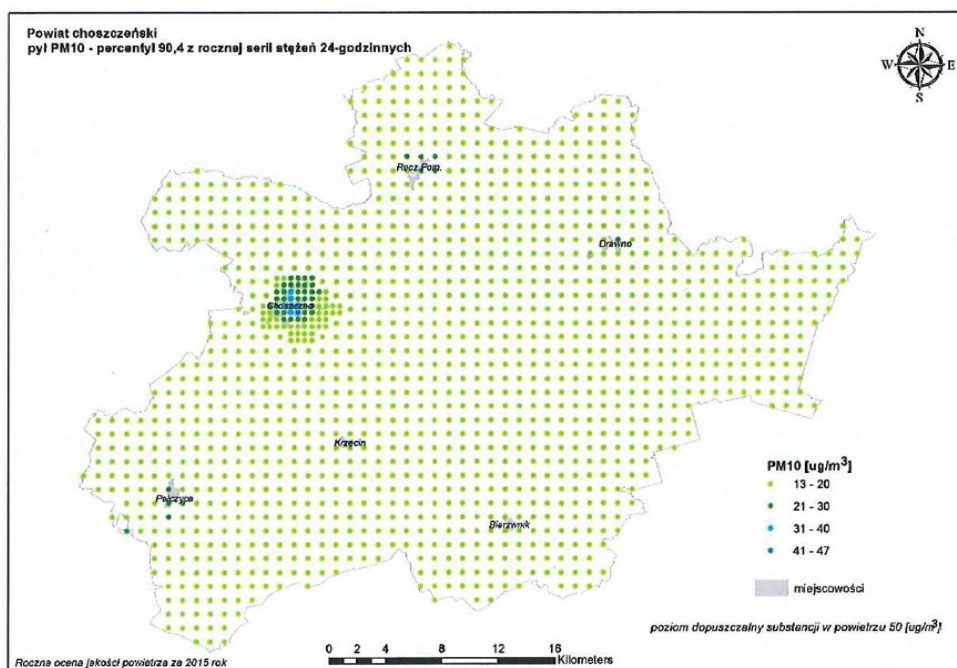
zanieczyszczeń występują na całym obszarze strefy. Oznacza to, że na obszarze strefy zachodniopomorskiej są miejsca wymagające podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza (opracowanie programu ochrony powietrza) w celu przywrócenia obowiązujących standardów.

W rocznej ocenie jakości powietrza za 2015 rok WIOŚ w Szczecinie nie wskazał obszaru powiatu choszczeńskiego jako obszaru z przekroczeniami pyłu PM10 i benzo(a)pirenu.

Według obliczeń modelowych za 2015 rok wartości percentyla 90,4 z rocznej serii stężeń 24-godzinnych pyłu PM 10 zidentyfikowane na przeważającym obszarze powiatu choszczeńskiego wynosiły od 13 do 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ tj. poniżej poziomu dopuszczalnego, który wynosi 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Najwyższe wartości tego percentyla występowały na obszarze miasta Choszczno.

Określone na podstawie obliczeń modelowych za 2015 stężenia średnioroczne pyłu PM10 na przeważającym obszarze powiatu choszczeńskiego były na poziomie 7-10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (18-25% poziomu dopuszczalnego), natomiast najwyższe stężenia występowały w Choszcznie (do 55% poziomu dopuszczalnego). Wyniki obliczeń zobrazowano na poniższych rysunku nr 3 i 4.

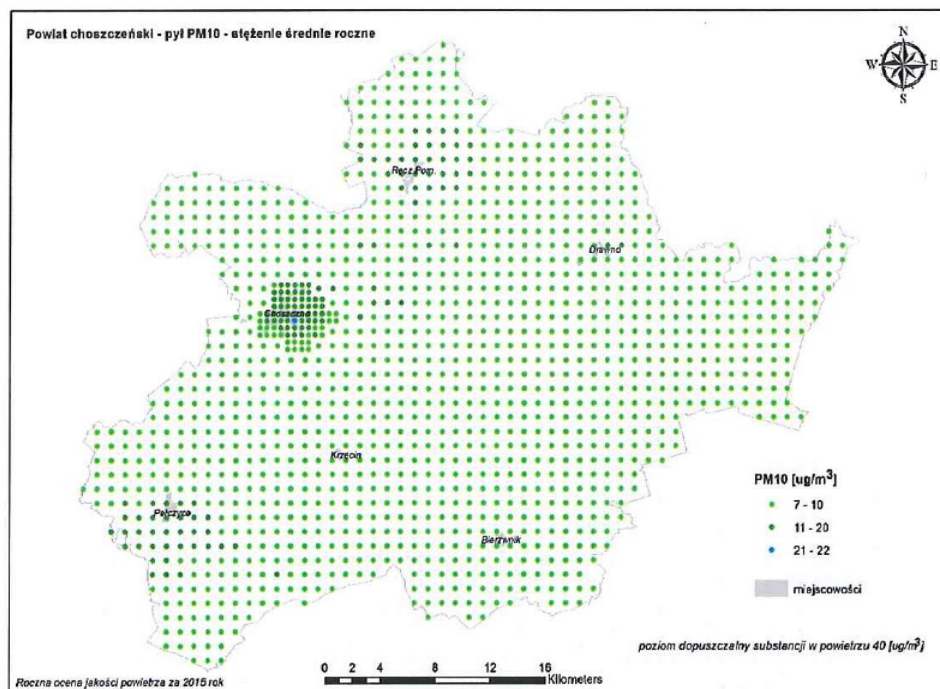
RYS 3. Percentyl 90,4 z rocznej serii stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM 10 na obszarze powiatu choszczeńskiego - na podstawie obliczeń modelowych za rok 2015.

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r. – WIOŚ.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

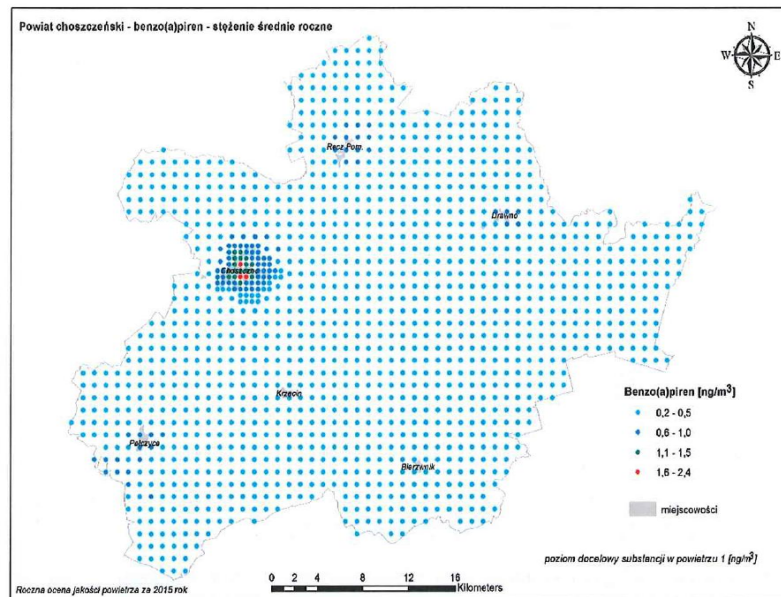
RYS.4. Średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 na obszarze powiatu choszczeńskiego - na podstawie obliczeń modelowych za rok 2015.

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r. – WIOŚ.

W przypadku drugiego problemowego zanieczyszczenia - benzo(a)pirenu - obliczenia modelowe (rys.5) wykazały, że średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu w 2015 r. na przeważającym obszarze powiatu choszczeńskiego były na poziomie 0,2-0,5 ng/m^3 (20-50% poziomu docelowego). Jedynie na obszarze miasta Choszczno obliczenia wykazały niewielki obszar z przekroczeniem o wartościach 1,6-2,4 ng/m^3 - jednak jest to bardzo mały obszar poniżej 2 km^2 .

RYS.5. Średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM 10 na obszarze powiatu choszczeńskiego - na podstawie obliczeń modelowych za rok 2015.

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r. – WIOŚ.

OZE na terenie powiatu choszczeńskiego

Na terenie powiatu choszczeńskiego funkcjonują 4 farmy wiatrowe: 1 w gminie Pełczyce (3 turbiny) i 3 w gminie Krzęcin (14 turbin). Planowane są również inwestycje związane z fotowoltaiką. Zmiany wprowadzone w 2016 r. ustawą *o inwestycjach w zakresie inwestycji wiatrowych*, zaostrzyły wymagania dla lokalizacji tego typu inwestycji, co w rezultacie spowodowało niemalże całkowitą blokadę realizacji tego typu inwestycji w powiecie choszczeńskim. Na terenie powiatu funkcjonuje również jedna elektrownia wodna o mocy ok. 0,3 MW.

Podsumowując należy stwierdzić, że na obszarze powiatu choszczeńskiego nie występują większe problemy z jakością powietrza. Jednak ze względu na pojawiające się ostatnimi czasy poważne problemy w zakresie dobrej jakości powietrza w kraju – jest to aspekt wymagający szczególnej uwagi i kontroli w utrzymaniu obecnego poziomu (poziom zanieczyszczeń zakwalifikowany do klasy A) oraz poprawie (poniżej klasy A), gdyż alarmująca sytuacja jaka pojawiła się w Polsce w ostatnim sezonie grzewczym pokazała jak zgubny dla zdrowia, życia czy nawet normalnego funkcjonowania może być brak świeżego, wolnego od zanieczyszczeń powietrza.

Poniżej (tabela 3) przedstawiono zagadnienia horyzontalne dla omawianego obszaru interwencji.

Tabela 3. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza.

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> § dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą; § wdrożenie niskoemisyjnych źródeł energii w skali lokalnej; § dostosowanie systemu energetycznego do zmiennych warunków termicznych i klimatycznych poprzez dywersyfikację źródeł zaopatrzenia; § stopniowe skablowanie (szczególnie linii niskiego napięcia); § likwidacja barier w dostępie do sieci przesyłowych w przypadku konieczności usunięcia awarii
Nadzwyczajne	<ul style="list-style-type: none"> § rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń;

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

zagrożenia środowiska	§ zapobieganie awariom instalacji i urządzeń funkcjonujących w zakładach przemysłowych
Edukacja ekologiczna	§ przeprowadzanie spotkań dla mieszkańców powiatu choszczeńskiego mających na celu promocję budownictwa pasywnego, odnawialnych źródeł energii czy transportu zbiorowego; § prowadzenie edukacji w zakresie wzajemnych relacji między jakością powietrza i zmianami klimatu
Monitoring środowiska	§ systemy prognozowania zagrożeń oraz monitorowania skutków nadzwyczajnych zagrożeń klimatycznych; § kontynuacja sporządzania ocen jakości powietrza dla oceny poziomu substancji w powietrzu pod kątem dotrzymania poziomów dopuszczalnych, celem oceny stanu jakości powietrza w powiecie choszczeńskim

5.1.2. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015

W ramach priorytetu I. Jakość powietrza - potencjalne możliwości ograniczenia emisji gazowej do powietrza poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii, do realizacji w latach 2014-2015 zostało wyznaczonych 16 działań. Większość z nich miało termin realizacji na lata 2012-2015, dwa z nich miały charakter ciągły. Również w priorytecie XI. Edukacja ekologiczna znalazło się działanie dotyczące opisywanego komponentu. W poniższej tabeli nr 4. Przedstawiono efekty realizacji zadań uwzględnionych w ww. dokumencie.

TABELA 4. Analiza realizacji zadań planowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET I.

Zakładane działania	Podejmowane zadania oraz efekt realizacji
Priorytet I: JAKOŚĆ POWIETRZA - POTENCJALNE MOŻLIWOŚCI OGRANICZENIA EMISJI GAZÓW DO POWIETRZA POPRZEC ROZWÓJ ODNAWIALANYCH ŹRÓDEŁ ENERGII.	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Realizacja działań związanych z poprawą jakości powietrza, zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej z odnawialnych źródeł.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Opracowanie i realizacja programów służących ochronie powietrza.	
I.1.1. Opiniowanie programów ochrony powietrza opracowywanych dla strefy zachodniopomorskiej, w przypadku stwierdzenia przekroczenia norm jakości powietrza, zgodnie z roczną oceną wykonywaną przez WIOŚ.	Nie realizowano.
I.1.2. Kontrola, monitorowanie i zarządzanie przyjętym „Programem ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej, którą stanowi obszar województwa zachodniopomorskiego z wyłączeniem aglomeracji szczecińskiej, ze względu na przekroczenie poziomu docelowego określonego dla ozonu”.	Nie realizowano, brak działań na lata 2014-2015.
I.1.3. Wdrożenie działań wynikających z przyjętych programów ochrony powietrza (OZE).	Nie realizowano.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

I.1.4. Opracowanie lub aktualizacja programów ograniczenia niskiej emisji (PONE).	Nie realizowane. Żadna z gmin nie opracowała PONE.
I.1.5. Wdrażanie programów ograniczenia niskiej emisji (np. dotacje na wymianę źródeł ogrzewania).	Nie realizowano z uwagi na nie opracowanie PONE.
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 2. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.	
I.2.1. Monitoring jakości powietrza.	Zrealizowany (zadanie ciągłe). WIOŚ wykonał roczne oceny jakości powietrza.
I.2.2. Podłączanie budynków do sieci ciepłowniczej.	Nie realizowano
I.2.3. Termomodernizacja budynków, w tym budynków użyteczności publicznej.	Częściowo realizowane - przez część podmiotów wskazanych jako realizujące działanie tj. Gmina Recz, Gmina Pełczyce, Gmina Bierzwnik, Powiat choszczeński, Nadleśnictwo Drawno.
I.2.4. Zmiany systemów ogrzewania na sprzyjające środowisku - np. wymiana ogrzewania węglowego na bardziej ekologiczne (gazowe, olejowe, z odnawialnych źródeł energii), modernizacje istniejących kotłowni.	Zadanie wykonane częściowo - modernizacje kotłów w ramach działania wykonywały jedynie Powiat Choszczeński oraz gmina Pełczyce. Brak informacji o realizacji zadania przez podmioty prywatne.
I.2.5. Prace inwestycyjne w obszarze sieci przesyłowych, w tym kontynuacja modernizacji istniejących sieci dystrybucyjnych, rozbudowa sieci dystrybucyjnej dla nowych odbiorców i potrzeb OZE, inwestycje w zakresie linii elektroenergetycznych.	Nie realizowano.
I.2.6. Budowa, modernizacja urządzeń służących redukcji zanieczyszczeń (pyłowo - gazowych) emitowanych do powietrza.	Nie realizowano.
I.2.7. Prace inwestycyjne w zakresie gazownictwa.	Nie realizowano.
I.2.8. Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska pod kątem dotrzymania standardów emisyjnych.	Realizowane. WIOŚ dokonał kontroli w oparciu o roczny plan kontroli.
I.2.9. Budowa obwodnic, przebudowa, modernizacja/poprawa stanu technicznego istniejących dróg.	Częściowo realizowane - przez część podmiotów tj. PZD w Choszcznie, Gmina Choszczno, Gmina Pełczyce, Gmina Krzęcin, ZDW w Koszalinie.
I.2.10. Tworzenie ścieżek rowerowych.	Nie realizowano.
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.	
I.3.1. Działania prowadzące do wykorzystywania niekonwencjonalnych źródeł energii, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • <u>biogazu</u> - np. budowa biogazowni; • <u>biomasy</u> - np. produkcja paliw z biomasy, wzrost wykorzystania biomasy jako źródła energii; • <u>energii słonecznej</u> - np. wzrost stosowania przez użytkowników środowiska 	Działanie realizowane w niewielkim zakresie - przez powiat Choszczeński oraz gminę Drawno. Brak informacji o realizacji zadania przez inwestorów prywatnych.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

kolektorów słonecznych; <ul style="list-style-type: none"> • <u>energii wiatru</u> - np. budowa farm wiatrowych; • <u>energii geotermalnej</u> - np. poprzez wykorzystanie ciepła ziemi; • <u>energii spadku wód</u>. 	
Priorytet XI. EDUKACJA EKOLOGICZNA.	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu choszczeńskiego, oraz wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu w zakresie ochrony powietrza, gospodarki odpadami, zużycia wody i jej zanieczyszczenia, oraz pozostałych komponentów środowiska.	
XI. 1.1. Działania dotyczące podnoszenia świadomości na temat możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii, właściwej gospodarki odpadami, wpływu nieprawidłowej gospodarki ściekowej na jakość wód, właściwego nawożenia gleb, promowanie rolnictwa ekologicznego itd. (np. artykuły w prasie, internecie).	Działanie częściowo realizowane (w niewielkim zakresie).

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz stopień realizacji zadań przypisanych do zadań w Programie 2012-2015 za okres 2014 - 15 w poniższej tabeli nr 5 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

TABELA 5. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza.

Obszar interwencji: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • brak uciążliwych, dużych gałęzi przemysłu; • coroczny monitoring jakości powietrza prowadzony przez WIOŚ; • rozpowszechniona termomodernizacja budynków; • dobry stan powietrza; • spadek emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych. 	<ul style="list-style-type: none"> • spalanie złego jakościowo węgla mającego wpływ na jakość powietrza w okresie grzewczym (zwiększona emisja benzo(a)pirenu); • emisja zanieczyszczeń ze środków transportu; • niewielki rozwój OZE; • brak transportu zbiorowego; • mała ilość ścieżek rowerowych;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • możliwości dofinansowania inwestycji związanych z gospodarką niskoemisyjną; • dobre uwarunkowania dla budowy ścieżek rowerowych; • rozwój gospodarki niskoemisyjnej poprzez PONE; 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt małe wykorzystanie OZE do celów grzewczych; • wzrost liczby samochodów, a co za tym idzie emisji komunikacyjnej; • przekroczenia dla benzo(a)pirenu i ozonu; • obostrzenia dla rozwoju instalacji OZE;

wprowadzenie uregulowań prawnych dla jakości paliw spalanych w paleniskach domowych.	

5.2. Zagrożenia hałasem

Hałas jest konsekwencją postępu cywilizacyjnego, a skutki jego oddziaływania często nieutożsamiane z przyczyną, potrafią dotkliwie zaburzać prawidłowe funkcjonowanie człowieka. Negatywne oddziaływanie na psychikę (nadpobudliwość, agresja), pogorszenie słuchu, spadek koncentracji, a także nieprawidłowości w funkcjonowaniu organizmu, to zgubne skutki długotrwałego przebywania w środowisku o podwyższonym poziomie hałasu.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - **Prawo ochrony środowiska** (Dz.U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.), ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;
- zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się dla aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, a także dla terenów poza aglomeracjami, takich jak drogi, linie kolejowe lub lotniska, których eksploatacja może powodować przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. W badaniach wyznacza się wskaźniki hałasu, rozumiane jako parametry hałasu określone poziomem dźwięku A wyrażonym w decybelach (dB). Wyróżnia się dwa rodzaje wskaźników:

- wskaźniki hałasu mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem:

- L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00),

- L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00)

- wskaźniki hałasu mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:

- $L_{Aeq D}$ – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 22.00),

- $L_{Aeq N}$ – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

Normy określające dopuszczalne poziomy hałasu zawarte są w **Rozporządzeniu** Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2014 r. w **sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku** (Dz.U. z 2014 r., poz. 112). Dopuszczalne poziomy hałasu są zróżnicowane ze względu na rodzaj źródeł hałasu oraz rodzaj terenów, na których obowiązują.

Obecnie największy wpływ na klimat akustyczny powiatu choszczeńskiego ma hałas komunikacyjny. W niewielkim zakresie również hałas przemysłowy.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

5.2.1. Hałas komunikacyjny

Głównymi czynnikami mającymi wpływ na poziom hałasu komunikacyjnego są natężenie ruchu i udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj i stan nawierzchni oraz organizacja ruchu drogowego. Z danych dotyczących natężenia ruchu udostępnione są jedynie informacje o ilości pojazdów poruszających się po drogach wojewódzkich przebiegających przez powiat choszczeński. W poniższej tabeli nr 6 zestawiono te informacje za lata 2010 i 2015 r.

TABELA 6. Pomiar ruchu na drogach wojewódzkich przebiegających przez teren powiatu choszczeńskiego w roku 2010 i 2015.

Nr drogi	Opis odcinka		Pojazdy sam. ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych							Rok
	Długość (km)	Nazwa		Motocykle	Sam. osob. mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze	
							bez przycz.	z przycz.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
122	9,3	Dolice - Piasecznik	1169	27	877	115	39	89	9	13	2010
122	9,275	Dolice - Piasecznik	1180	27	886	116	39	90	9	13	2015
151	15,3	Ciemnik - Recz	933	12	743	59	27	72	10	10	2010
151	15,305	Ciemnik - Recz	828	9	661	75	10	61	7	5	2015
151	13,4	Recz - Choszczno	2187	20	1847	171	48	63	31	7	2010
151	13,372	Recz - Choszczno	2067	23	1802	130	39	48	21	4	2015
151	17,8	Choszczno - Pełczyce	1840	17	1413	224	53	85	35	13	2010
151	17,847	Choszczno - Pełczyce	1922	25	1622	121	38	85	19	12	2015
151	5,6	Pełczyce - Barlinek	3194	51	2626	262	70	118	54	13	2010
151	5,576	Pełczyce - Barlinek	3435	55	2865	295	62	103	45	10	2015
160	7,5	Suchań - Piasecznik	1639	10	1350	120	41	106	8	4	2010
160	7,494	Suchań - Piasecznik	3568	18	2758	268	128	371	4	21	2015
160	10,0	Piasecznik - Choszczno	3367	27	2889	175	91	162	10	13	2010
160	10,040	Piasecznik - Choszczno	2975	24	2559	196	62	116	9	9	2015
160	16,0	Choszczno - Zieleniewo	1634	6	1248	178	74	85	19	24	2010
160	16,004	Choszczno - Zieleniewo	1616	18	1328	134	34	81	10	11	2015
160	17,4	Zieleniewo - Bierzwnik /Gr. Woj./	1672	25	1379	77	55	110	8	18	2010
160	17,443	Zieleniewo - Bierzwnik /Gr. Woj./	1689	25	1393	78	56	111	8	18	2015

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

175	12,8	Kalisz Pom. - Drawno	963	12	700	121	40	73	5	12	2010
175	12,777	Kalisz Pom.- Drawno	939	17	753	85	25	47	4	8	2015
175	9,6	Drawno - Kiełpno	1449	14	1193	129	35	58	16	4	2010
175	9,585	Drawno - Kiełpino	1463	14	1205	130	35	59	16	4	2015
175	14,6	Kiełpino - Choszczno	3283	13	2863	148	88	73	79	19	2010
175	14,639	Kiełpino - Choszczno	2726	65	2315	158	68	87	22	11	2015

Źródło: ZZDW w Koszalinie

Z powyższego wynika, że liczba pojazdów jest na podobnym poziomie - w zależności od drogi nastąpił spadek bądź wzrost liczby pojazdów. Wyraźny spadek można zauważyć w liczbie kursujących autobusów, co może świadczyć o niewielkiej roli komunikacji zbiorczej.

W roku 2014 i 2015 WIOŚ w Szczecinie nie prowadził pomiarów hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu choszczeńskiego. Zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 prowadzone są aktualnie pomiary hałasu drogowego w Choszczynie w trzech punktach pomiarowych, przy ul. Władysława Jagiełły, ul. Wolności oraz przy ul. Stargardzkiej. Prowadzone są także pomiary hałasu kolejowego linii nr 351 (Poznań Główny – Szczecin Główny), jednak w 2017 r. nie uwzględniają one terenu powiatu choszczeńskiego.

Mapa akustyczna Recza w otoczeniu drogi krajowej nr 10 oraz drogi wojewódzkiej nr 151, wydana w 2011 r. jest ostatnim dokumentem wyznaczającym tereny zagrożone ponadnormatywnym hałasem. Z ww. dokumentu wynika, że na ponadnormatywny hałas w powiecie choszczeńskim narażonych jest około 1400 ludzi. Planowana jest budowa obwodnicy Recza, która rozwiązałaby ww. problem.

Na chwilę obecną nie ma opracowanych innych map akustycznych. Uchwalony 19 grudnia 2014 r. (Uchwała nr II/26/14) „Program ochrony środowiska przed hałasem dla Województwa Zachodniopomorskiego” nie wskazuje terenów z przekroczeniami norm hałasu zlokalizowanych na terenie powiatu choszczeńskiego. Ani starosta ani zarządcy dróg, linii kolejowych nie opracowywali dotychczas programu ochrony przed hałasem.

Brak też w powiecie dobrze rozbudowanego systemu transportu zbiorowego, który zapewniałby połączenia między gminami powiatu.

5.2.2. Hałas kolejowy

Lokalne połączenia zapewnia komunikacja kolejowa PKP. Przez teren powiatu choszczeńskiego przebiega linia kolejowa o znaczeniu krajowym Szczecin – Poznań. Linia kolejowa prowadzi przewozy pasażerskie i przewozy towarowe. Identyfikacja obszarów, na których występują przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu kolejowego sporządzona na potrzeby „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Województwa Zachodniopomorskiego” nie uwzględnia odcinka kolejowego przebiegającego przez teren powiatu.

5.2.3. Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy emitowany jest przez źródła znajdujące się na terenie zakładów przemysłowych, wytwórczych czy usługowych. Źródłami hałasu przemysłowego są maszyny i urządzenia, procesy

technologiczne, a także różnego rodzaju instalacje, oraz transport. Na terenie powiatu choszczeńskiego brak jest większych zakładów przemysłowych, które w znaczący sposób negatywnie wpływają na środowisko akustyczne. Dotychczas (stan na dzień 31.03.2017 r.) Starosta Choszczeński wydał 5 decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu. Poniżej przedstawiono podmioty gospodarcze na terenie powiatu choszczeńskiego posiadające decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu:

- Firma Handlowo - Transportowa Doncer Piotr, Gleźno 29, 73-200 Choszczno;
- Zakład Kamieniarsko-Budowlany, Bożena Hein, ul. Wojska Polskiego 4/1, 73-200 Choszczno;
- Firmy Usługowo - Handlowej „DRAWA” Zdzisław Ptak ul. Choszczeńska 66, 73-220 Drawno;
- Halina Plewińska, prowadzącej działalność gospodarczą polegającej na produkcji wyrobów tartacznych i opakowań drewnianych, Łasko 75, 73-240 Bierzwnik;
- Zakład Usługowo-Handlowy, Ryszard Jankiewicz ul. Kolejowa 6, 73-220 Drawno.

5.2.4. Hałas pochodzący od jednostek pływających

Zgodnie z art. 116 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, Rada Powiatu w drodze uchwały może ograniczyć lub zakazać używania jednostek pływających lub niektórych ich rodzajów na określonych zbiornikach powierzchniowych wód stojących oraz wodach płynących, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe - z zastrzeżeniem, że ograniczenie to nie może dotyczyć jednostek pływających, których użycie jest konieczne do celów bezpieczeństwa publicznego lub do utrzymania cieków i zbiorników wodnych oraz ograniczenie nie może dotyczyć śródlądowych wód żeglownych, gdzie ograniczenia i zakazy reguluje rozporządzenie wydane przez ministra właściwego do spraw środowiska.

Na terenie powiatu choszczeńskiego ustanowiono zakazy używania jednostek pływających wyposażonych w silniki spalinowe w celu zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno - wypoczynkowe:

- na jeziorach: **Rajsko I, Rajsko II i Cedynia**, położonych na terenie gminy Recz - zakaz całodobowy (Uchwała Nr XXV/214/2013 Rady Powiatu w Choszcznie z dnia 18 września 2013 r.)
- na jeziorach: **Dominikowo Duże** - zakaz całodobowy; **Dubie Południowe (Adamowo) i Dubie Północne (Grażyna)** - zakaz w godzinach 18:00 - 10:00 (Uchwała Nr XXXIII/280/2014 Rady Powiatu w Choszcznie z dnia 19 września 2014 r.)
- na jeziorze **Bierzwnik (Kołecko)** - zakaz całodobowy (Uchwała XIV/113/2016 Rady Powiatu w Choszcznie z dnia 20 września 2016 r.) - zakaz dla sprzętu pływającego wyposażonego w silniki spalinowe o mocy powyżej 5 KM.

Poniżej (tabela 7) przedstawiono zagadnienia horyzontalne dla omawianego obszaru interwencji.

TABELA 7. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zagrożenie hałasem

Adaptacja do zmian klimatu	§ planowanie przestrzeni uwzględniające zieleń miejską; § planowanie obiektów budowlanych uwzględniających zabezpieczenia akustyczne.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	§ poprawa stanu dróg; § tworzenie pasów zieleni; § budowa ekranów i obiektów ograniczających hałas; § wyprowadzenie ruchu drogowego poza obszary narażone na nadmierny hałas (poza obszary cenne przyrodniczo); § wprowadzanie ograniczeń prędkości (w uzasadnionych przypadkach).
Edukacja ekologiczna	§ promowanie transportu zbiorowego i rowerowego;

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

	§ promowanie wśród przedsiębiorców technologii o obniżonej hałaśliwości;
Monitoring środowiska	§ kontrola obiektów (przemysłowych, drogowych, kolejowych) mających wpływ na klimat akustyczny; § kontrola w ramach państwowego monitoringu środowiska

5.2.5. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015

W ramach priorytetu VI. Klimat akustyczny do realizacji w latach 2014-2015 zostało wyznaczonych 7 działań. Większość z nich miało termin realizacji na lata 2012-2015, jedno z nich miało charakter ciągły. W poniższej tabeli nr 8 przedstawiono efekty realizacji zadań uwzględnionych w ww. dokumencie.

TABELA 8. Analiza realizacji zadań planowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET 4.

Zakładane działania	Podejmowane zadania oraz efekt realizacji
Priorytet VI. KLIMAT AKUSTYCZNY	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie poziomu hałasu do obowiązujących standardów.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców powiatu na ponadnormatywny hałas.	
VI. 1.3. Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu.	Realizowano - kontrole WIOŚ oraz starosty (zadanie ciągłe).
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznych dla mieszkańców powiatu choszczeńskiego.	
VI. 2.1. Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • budowę obwodnic i dróg alternatywnych do istniejących dróg (wraz z odpowiednim zabezpieczeniem akustycznym); • przebudowę i remonty nawierzchni istniejących dróg; • wprowadzenie ograniczeń prędkości; 	Realizowano częściowo - w zakresie przebudowy i remontu dróg oraz wprowadzaniu ograniczeń prędkości. Zadanie realizowała tylko część zarządców dróg tj. niektóre gminy, PZD w Choszczynie oraz ZZW w Koszalinie.
VI. 2.2. Opracowanie i wdrożenie zasad organizacji ruchu w celu obniżenia emisji hałasu do środowiska, oraz utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania, w przypadku braku możliwości zastosowania rozwiązań technicznych ograniczających hałas.	Realizowano w niewielkim zakresie - jedynie Gmina Recz opracowała projekt organizacji ruchu dla centrum miasta.
VI. 2.3. Ograniczenie uciążliwości akustycznej w miejscach występowania szczególnych uciążliwości dla mieszkańców (szczególnie w okolicach: szpitali, szkół, przedszkoli, internatów itp.) poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • budowę ekranów akustycznych, wałów ziemnych; • tworzenie pasów zieleni ochronnej, 	Nie realizowano.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

szczególnie przy trasach komunikacyjnych; • zwiększenie izolacyjności akustycznej budynków (np. poprzez wymianę okien).	
VI. 2.4. Ograniczenie hałasu emitowanego przez środki transportu np. poprzez modernizację tras komunikacyjnych, torów kolejowych itp.	Realizowane jedynie przez remonty dróg (wskazano w pkt. VI.2.1.)
VI. 2.7. Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w przypadku stwierdzenia, że w wyniku działalności, przekroczone zostały poza zakładem dopuszczalne poziomy hałasu.	Realizowano - wydano 1 decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu (zadanie ciągłe).

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz stopień realizacji zadań przypisanych do zadań w Programie 2012-2015 za okres 2014 - 15 w poniższej tabeli nr 9 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem.

TABELA 9. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenie hałasem.

Obszar interwencji: Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> § kontrole w zakresie emisji hałasu; § niewielkie ryzyko zagrożenia hałasem; § brak „dużych” zakładów przemysłowych emitujących hałas o dużym natężeniu; 	<ul style="list-style-type: none"> § wzrost natężenia ruchu, § brak obwodnicy Recza § niedostateczny stopień remontów istniejących dróg.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> § rozwój transportu zbiorowego; § wprowadzanie ograniczeń prędkości; § dalsza przebudowa/remonty dróg o złej nawierzchni. 	<ul style="list-style-type: none"> § wzrastający ruch pojazdów; § brak inwestycji w infrastrukturę kolejową (pogarszanie się stanu istniejącej infrastruktury) .

5.2. Pola elektromagnetyczne

Wraz z postępowaniem technologicznym na terenie powiatu choszczeńskiego rośnie liczba budowanych stacji bazowych telefonii komórkowej wytwarzających pola elektromagnetyczne. Wszystkie zarejestrowane stacje spełniają standardy określone w **Rozporządzeniu** Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. **w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.**

Ilość instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zarejestrowanych w Starostwie Powiatowym w Choszcznie (stan na dzień 31.03. 2017 r.) :

Na obszarze gminy Choszczno – 11

Na obszarze gminy Recz – 3

Na obszarze gminy Bierzwnik – 8

Na obszarze gminy Pełczyce - 8

Na obszarze gminy Krzęcin – 9

Na obszarze gminy Drawno – 9

Na terenie powiatu choszczeńskiego wykonywane są również przez WIOŚ pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych (PEM). Prowadzone są w cyklu trzyletnim, zgodnie z **Rozporządzeniem** Ministra

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w *sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku* (Dz. U. Nr 221, poz. 1645).

W roku 2015 powtórzone zostały pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w środowisku, w przedziale częstotliwości od 3 MHz do 3000 MHz w Choszczynie przy ul. Władysława Jagiełły oraz w miejscowości Krzęcin przy ul. Ogrodowej. Wyniki pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w środowisku przedstawiono w tabeli poniżej:

TABELA 10. Wyniki pomiarów monitoringu PEM na terenie powiatu choszczeńskiego w 2015 roku.

Lp.	Miejscowość	Współrzędne geograficzne		Wynik pomiaru (V/m)	Wartość niepewności pomiaru [V/m]
		Długość	Szerokość		
1.	Choszczno	15°25'28,3"	53°10'03,7"	0,38	0,12
2.	Krzęcin	15°29'25,7"	53°04'57,4"	poniżej dolnego progu oznaczalności sondy pomiarowej	-

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r. – WIOŚ.

Otrzymane podczas pomiarów wartości są znacznie poniżej wartości dopuszczalnej (7 V/m), określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w *sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów* (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

Na podstawie art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności. W 2015 r. na terenie powiatu choszczeńskiego nie odnotowano zagrożonych obszarów.

Poniżej (tabela 11) przedstawiono zagadnienia horyzontalne dla omawianego obszaru interwencji.

TABELA 11. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne.

Adaptacja do zmian klimatu	§ stosowanie kablowych linii wysokiego, średniego i niskiego napięcia, co ogranicza ich uszkodzenia lub zniszczenie
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	§ lokalizacja urządzeń w taki sposób by wykluczyć zachodzenie na siebie obszarów o silnych oddziaływaniach pól elektromagnetycznych; § utrzymanie urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne w dobrym stanie technicznym
Edukacja ekologiczna	§ edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM
Monitoring środowiska	§ kontynuacja monitoringu środowiska w zakresie emisji promieniowania elektromagnetycznego; § analiza, przedkładanych w ramach zgłoszeń pomiarów PEM;

5.3.1. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015

W ramach priorytetu VII. Pola elektromagnetyczne do realizacji w latach 2014-2015 zostało wyznaczono 2 działania. W poniższej tabeli nr 12 przedstawiono efekty realizacji zadań uwzględnionych w ww. dokumencie.

TABELA 12. Analiza realizacji zadań planowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015.” - PRIORYTET VII.

Zakładane działania	Podejmowane zadania oraz efekt realizacji
Priorytet VII. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.	
VII. 1.1. Prowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych.	Zadania realizowane - w ramach PMS wykonywane były pomiary pól elektromagnetycznych.
VII. 1.2. Przyjmowanie i weryfikacja informacji zawartych w zgłoszeniach instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne, w tym sprawozdań z pomiarów pól elektromagnetycznych emitowanych w wyniku pracy instalacji.	Zadania realizowane w sposób ciągły.

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz stopień realizacji zadań przypisanych do zadań w Programie 2012-2015 za okres 2014 - 15 w poniższej tabeli nr 13 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne.

Tabela 13. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne.

Obszar interwencji: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
- prowadzenie pomiarów PEM; - brak stwierdzonych przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM;	- stan techniczny linii napowietrznych (ryzyko powstania awarii w wyniku ekstremalnych warunków pogodowych)
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
- monitoring pozwalający na wykrycie ewentualnych ponadnormatywnych natężeń promieniowania elektromagnetycznego; - inwestycje w zakresie skablowania linii napowietrznych.	- wzrastająca ilość urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne (rozwój technologii);

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji można stwierdzić, że stan środowiska w zakresie wpływu pól elektromagnetycznych nie jest zagrożony. Jednak z uwagi na konieczność utrzymania takiego stanu realizacja zadań w zakresie tego komponentu powinna być nadal kontynuowana. Na wytwarzane do środowiska pola elektromagnetyczne wpływ mogą mieć zmiany klimatu. Ekstremalne zjawiska pogodowe tj. huragany, burze, oblodzenie itp. powodują częste awarie linii przesyłowych i dystrybucyjnych lub ich zniszczenie. Coraz częściej dokonuje się skablowania napowietrznych sieci co

ogranicza awarie, a jednocześnie zmniejsza oddziaływanie pól elektromagnetycznych. Z uwagi na powyższe, zagadnienie to ujęto zarówno w zagadnieniach horyzontalnych, jak i w przeprowadzonej analizie SWOT.

5.4. Gospodarowanie wodami

5.4.1. Wody powierzchniowe

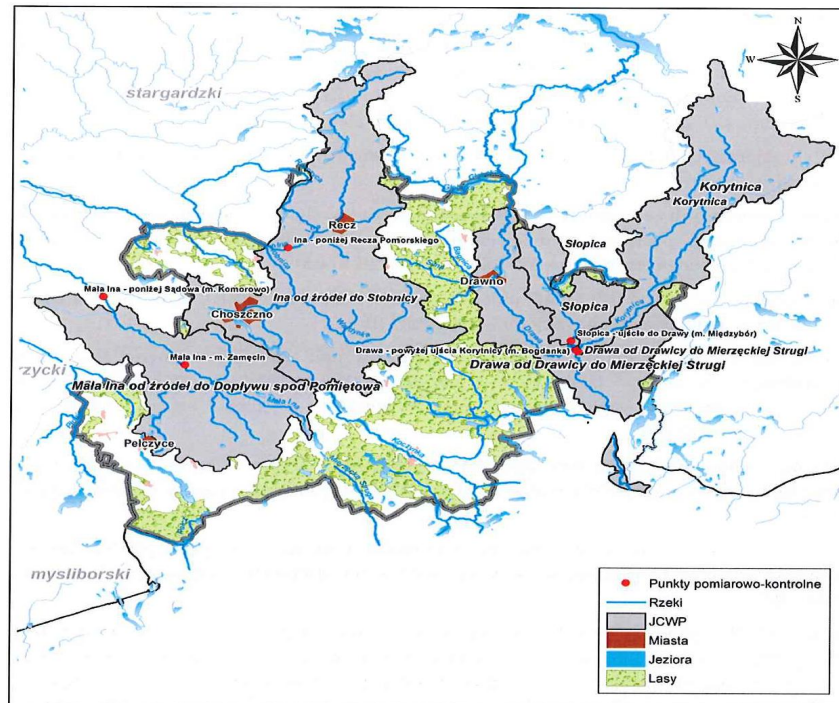
Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. - *Prawo wodne* (Dz.U. z 2017 r, poz. 1121 ze zm.) podstawową jednostką gospodarki wodnej są jednolite części wód. Jednolitą częścią wód powierzchniowych (JCWP) jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, a także morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (RDW), która jest podstawowym aktem prawnym dotyczącym ochrony wód w Unii Europejskiej zmieniła podejście do systemu zarządzania wodami, w tym do badań i oceny ich jakości. Aktualnie ocenę stanu JCWP wykonuje się z zastosowaniem zasady dziedziczenia wyników. Zgodnie z wytycznymi przez to pojęcie należy rozumieć przeniesienie wyników oceny elementów biologicznych, fizykochemicznych, hydromorfologicznych oraz chemicznych na kolejny rok w przypadku, gdy nie były one objęte monitoringiem. Dziedziczenie oceny jest więc procesem aktualizacji wykonanej oceny o wyniki uzyskane w kolejnym roku realizacji państwowego monitoringu środowiska w zakresie wód powierzchniowych.

5.4.1.1. Rzeki

Spośród rzek, które objęte są badaniami WIOŚ w Szczecinie w granicach powiatu choszczeńskiego znajduje się 5 JCWP. Są to: Ina od źródeł do Stobnicy, Mała Ina od źródeł do Dopływu spod Pomietowa, Drawa od Drawicy do Mierzęckiej Strugi, Korytnica oraz Słopica. Na poniższej mapie (rys.5) przedstawiono lokalizację punktów pomiarowych.

RYS 5. Lokalizacja punktów monitoringu JCWP rzek w powiecie choszczeńskim.

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2014 r. – WIOŚ

W 2015 roku nie prowadzono badań ww. jednolitych części wód rzecznych, ostatnie badania realizowano w roku 2014 r. W poniższej tabeli nr 14 przedstawiono rodzaj prowadzonego monitoringu.

TABELA 14. Jednolite części wód badane na terenie powiatu choszczeńskiego.

I.p.	Nazwa jednolitej części wód	Nazwa punktu pomiarowego	Rok badań	Rodzaj monitoringu
1.	Ina od źródeł do Stobnicy	Ina – poniżej Recza Pom.	2014	MD, MO, MDna, MOEU
2.	Mała Ina od źródeł do Dopływu spod Pomietowa	Mała Ina – m. Zamęcin	2014	MO, MORO, MOEU
		Mała Ina – poniżej Sądowa	2014	MO, MORO
3.	Drawa od Drawicy do Mierzęckiej Strugi	Drawa – poniżej ujścia Drawicy (m. Rościn)	2014	MDna
		Drawa – powyżej ujścia Korytnicy (m. Bogdanka)	2014	MD, MO
4.	Korytnica	Korytnica – ujście do Drawy (m. Bogdanka)	2014	MO, MOna
5.	Słopica	Słopica – ujście do Drawy (m. Międzybór)	2014	MO, MOEU

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2014 r. – WIOŚ.

SKRÓTY:

MD – program monitoringu diagnostycznego,

MO – program monitoringu operacyjnego,

MDna – program monitoringu diagnostycznego na obszarach chronionych, które przeznaczone są do ochrony siedlisk lub gatunków,

MOna – program monitoringu operacyjnego na obszarach chronionych, które przeznaczone są do ochrony siedlisk lub gatunków,

MORO – program monitoringu obszarów chronionych, które są wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych,

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

MOEU – program monitoringu obszarów chronionych, które są wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami ze źródeł komunalnych,

MORY – program monitoringu operacyjnego jakości wód powierzchniowych, które są przeznaczone dla bytowania ryb w warunkach naturalnych.

W 2014 r. na obszarze powiatu choszczeńskiego realizowano monitoring wszystkich 5 JCWP. Na Inie oraz Drawie realizowano program monitoringu diagnostycznego, gdzie oprócz biologicznych i fizykochemicznych elementów badano również substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, w tym substancje priorytetowe (głównie węglowodory aromatyczne np. antracen, benzen, benzopireny, metale ciężkie np. kadm, nikiel, ołów, rtęć oraz ich związki czy związki metaloorganiczne, jak związki tributyllocyny). Ocena stanu wód wykazała, że 4 spośród badanych JCWP nie spełniają wymagań dobrego stanu wód.

W przypadku JCWP Korytnica, której stan oceniono jako dobry lecz nie badano substancji chemicznych nie można było wykonać oceny stanu.

Potencjał ekologiczny 3 JCWP (Ina od źródeł do Stobnicy, Mała Ina od źródeł do Dopływu spod Pomietowa oraz Słopica), wyznaczony na podstawie sklasyfikowanych elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych oceniono jako umiarkowany (III klasa), o czym zdecydowała jakość elementów biologicznych.

Natomiast stan ekologiczny JCWP Korytnica i Drawa od Drawicy do Mierzęckiej Strugi oceniono jako dobry. Jakość oznaczanych elementów fizykochemicznych w JCWP Drawa od Drawicy do Mierzęckiej Strugi spełniała wymagania określone dla bardzo dobrego stanu (I klasa), a w pozostałych badanych JCWP – dla stanu dobrego (II klasa).

Stan chemiczny JCWP Ina od źródeł do Stobnicy (poniżej Recza Pomorskiego) oceniono jako zły, o czym zadecydowały 2 związki z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych – suma benzo(g,h,i)perylenu i indeno(1,2,3-cd)pirenu. Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne WWA są obecne w produktach ubocznych niepełnego spalania i przeróbki paliw, ale także występują w procesach spalania węgla i drewna. Zanieczyszczenia te są emitowane do powietrza - osadzają się na powierzchni ziemi i razem z opadami atmosferycznymi poprzez spływy powierzchniowe, jak również zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych mogą przedostawać się do wód.

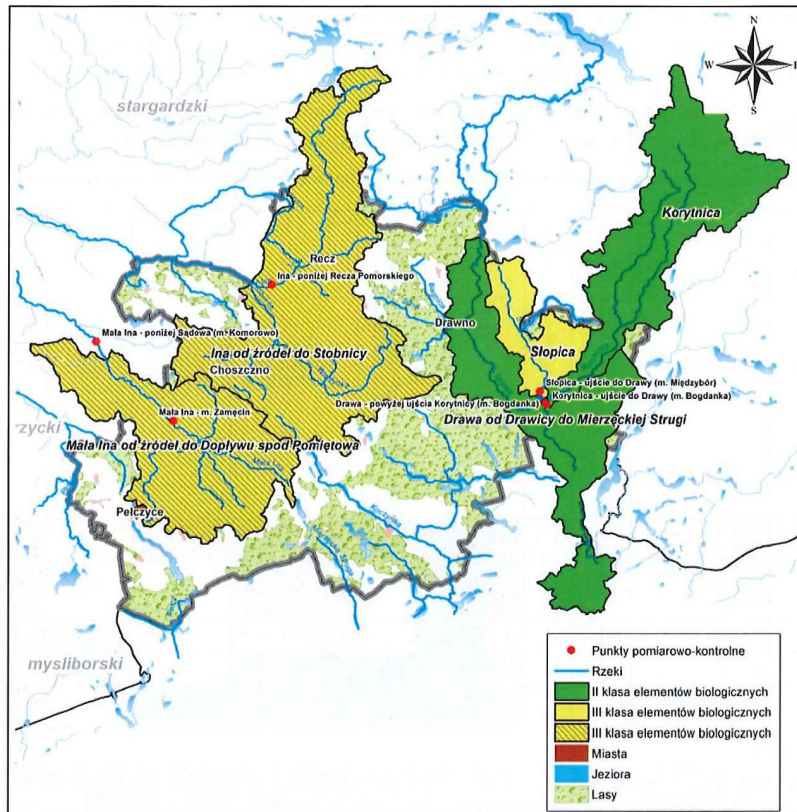
Badane JCWP występują w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, w obszarach narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (Mała Ina). Ocena spełnienia wymagań dla tych obszarów wykazała, że w 3 JCWP (Ina od źródeł do Stobnicy, Mała Ina od źródeł do Dopływu spod Pomietowa oraz Drawa od Drawicy do Mierzęckiej Strugi) nie były spełnione wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. Dodatkowo w JCWP Mała Ina od źródeł do Dopływu spod Pomietowa nie były także spełnione wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Rezultatem przeprowadzanych badań JCWP na terenie powiatu choszczeńskiego jest wypadkowa oceny potencjału ekologicznego, elementów biologicznych, stanu chemicznego oraz oceny spełnienia dodatkowych wymagań dla obszarów chronionych. Wynik wypadkowej ww. parametrów określono jako zły. O zaliczeniu badanych JCWP do stanu poniżej dobrego decydowała głównie jakość elementów biologicznych, ocena stanu chemicznego oraz ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych.

W przypadku JCWP Korytnica oceny stanu nie można było wykonać. Zgodnie z zasadami oceny, w przypadku gdy brak jest klasyfikacji jednego z elementów składowych oceny stanu wód, ocenę można wykonać jedynie wówczas, gdy jeden z elementów sklasyfikowanych osiągnął stan niższy od dobrego (stan takiej JCWP przyjmuje się jako zły). Wyniki oceny dla badanych jcw przedstawiono na poniższych mapach.

Wyniki oceny przedstawiono na poniższych mapach (rys. 6-8)

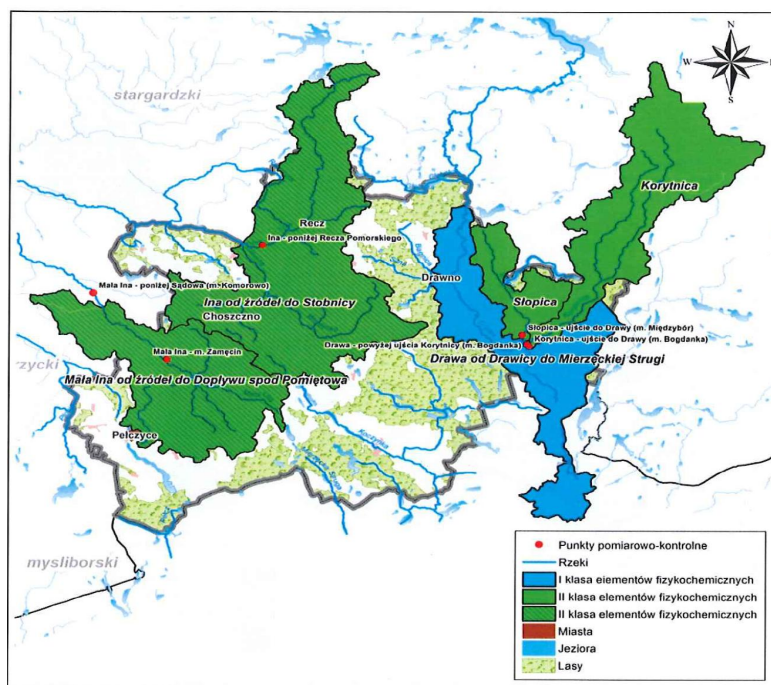
**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

RYS 6. Wyniki oceny elementów biologicznych w jednolitych częściach wód badanych w latach 2012-2014 na terenie powiatu choszczeńskiego.

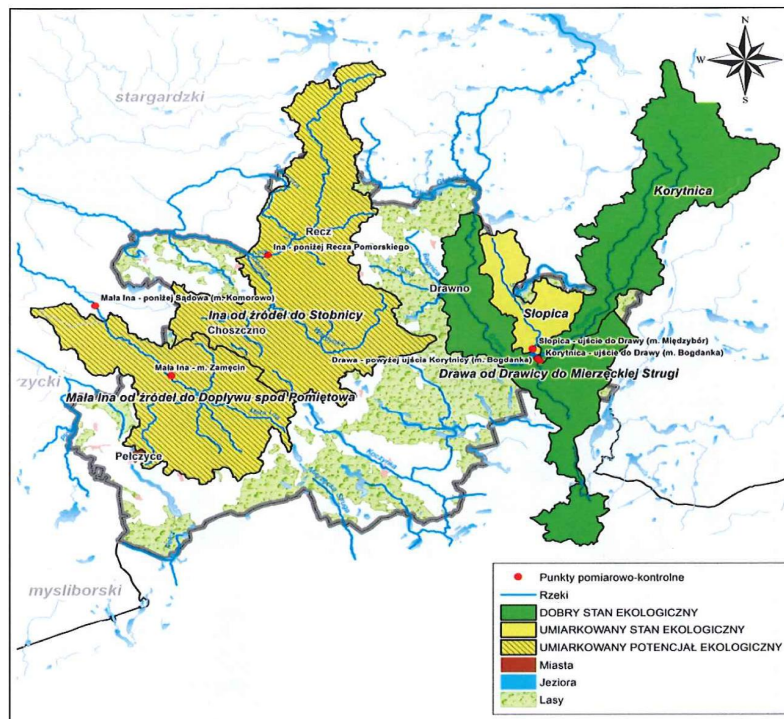
ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2014 r. – WIOŚ.

RYS 7. Wyniki oceny elementów fizykochemicznych w jednolitych częściach wód badanych w latach 2012-2014 na terenie powiatu choszczeńskiego.

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2014 r. – WIOŚ.

RYS 8. Wyniki oceny stanu/potencjału ekologicznego w jednolitych częściach wód badanych w latach 2012-2014 na terenie powiatu choszczeńskiego.

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2014 r.– WIOŚ.

ZASADY OCENY JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Stan/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym:

- klasa pierwsza (I) oznacza bardzo dobry stan ekologiczny,
- klasa druga (II) – dobry stan ekologiczny,
- klasa trzecia (III) - umiarkowany stan ekologiczny,
- klasa czwarta (IV) – słaby stan ekologiczny,
- klasa piąta (V) – zły stan ekologiczny.

W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza i druga tworzą wspólnie potencjał „dobry i powyżej dobrego”. O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód do jednej z klas decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego. Gdy stan elementu biologicznego jest umiarkowany (III klasa), słaby (IV klasa) lub zły (V klasa), wówczas danej JCWP nadaje się taką samą klasę stanu /potencjału ekologicznego.

Natomiast, gdy stan wskaźnika biologicznego jest bardzo dobry (I klasa) lub dobry (II klasa) w ocenie stanu ekologicznego należy uwzględnić również stan wskaźników fizykochemicznych (w tym substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne) oraz fakt uznania JCWP za wody sztuczne lub silnie zmodyfikowane pod względem hydromorfologicznym.

Jeżeli jeden lub więcej z oznaczanych wskaźników wchodzących w skład elementów fizykochemicznych przekracza wartość graniczną dla klasy II, stan ekologiczny jednolitej części wód obniża się do umiarkowanego (III klasa).

Klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie analizy wyników pomiarów zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli żadna z obliczonych wartości stężeń nie przekracza dopuszczalnych stężeń maksymalnych i średniorocznych środowiskowych norm jakości. Jeżeli woda nie spełnia tych wymagań, stan chemiczny ocenianej jednolitej części wód określa się jako „poniżej dobrego”.

Stan jednolitej części wód ocenia się na podstawie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Stan JCWP (dobry lub zły) wyznaczony jest przez gorszy ze stanów. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny sklasyfikowano przynajmniej jako dobry, a stan chemiczny sklasyfikowano jako „dobry”.

W pozostałych przypadkach, tj. gdy stan/potencjał ekologiczny sklasyfikowano jako „umiarkowany”, „słaby”, bądź „zły” lub stan chemiczny sklasyfikowano „poniżej dobrego”, stan wód określa się jako zły.

Ocenę jednolitej części wód należy obniżyć do stanu „złego”, niezależnie od wyników stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, jeśli nie są spełnione określone dla niej dodatkowe wymagania jakościowe związane z występowaniem w jej obrębie obszarów chronionych lub ze względu na sposób jej wykorzystywania (rekreacja, ujęcia wody pitnej).

Z powyższych reguł wynika, że ocenę stanu jednolitej części wód można wykonać również w przypadku, kiedy brak jest klasyfikacji jednego z elementów składowych oceny, a element klasyfikowany osiągnął stan niższy niż dobry lub nie zostały spełnione dodatkowe wymagania dla obszarów chronionych. Wówczas stan takiej JCWP przyjmuje się jako zły.

Woda osiąga dobry stan wówczas, gdy wszystkie oceny są co najmniej dobre.

Obszary zagrożone powodzią na terenie powiatu choszczeńskiego:

Według „Raportu z wykonania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego”:

- dla regionu wodnego Warty na obszarze powiatu choszczeńskiego wskazano: rzekę Drawę - odcinek modelowany wg WOPR (Wstępna Ocena Ryzyka Powodziowego) 0 -158 km, odcinek modelowany wg MZP (Mapa Zagrożenia Powodziowego) 0 – 158 km;
- dla regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego na obszarze powiatu choszczeńskiego wskazano: rzekę Inę odcinek modelowany wg WOPR (Wstępna Ocena Ryzyka Powodziowego) 0-100 km, odcinek modelowany wg MZP (Mapa Zagrożenia Powodziowego) 0 – 101 km.

Obszary zagrożenia powodziowego

1) obszary, o których mowa w art. 88d ust. 2 ustawy – **Prawo wodne**, tj.: obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;

2) obszary szczególnego zagrożenia powodzią;

3) obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:

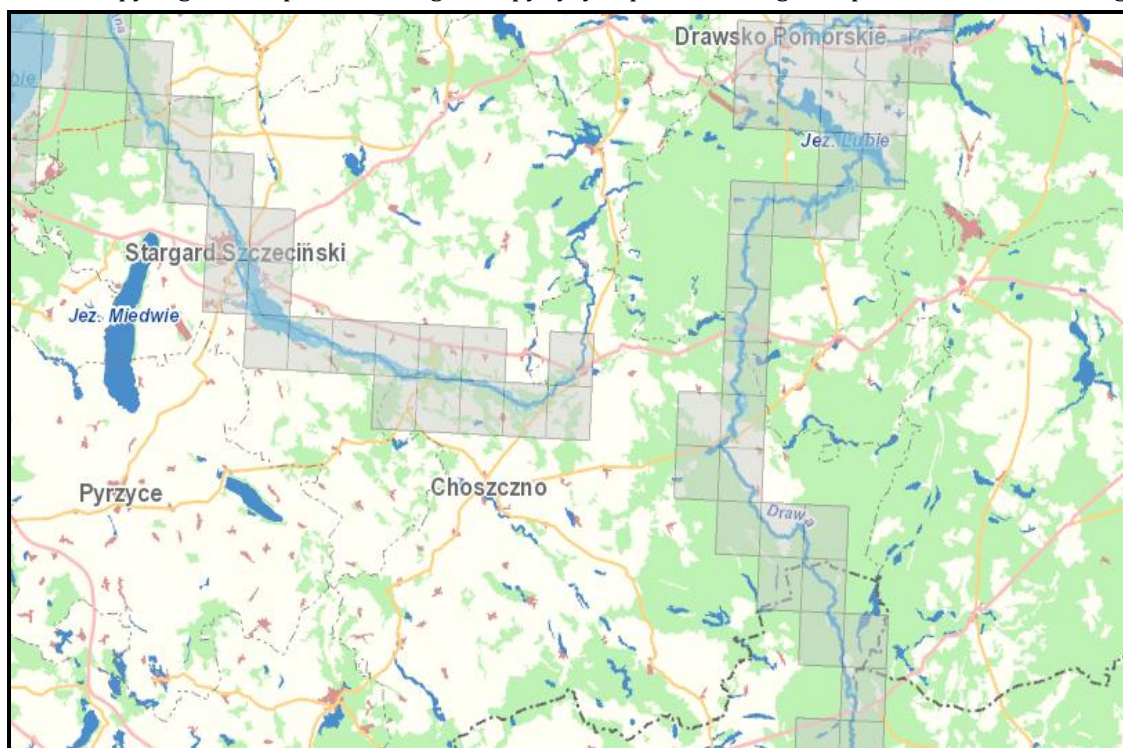
– zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,

– zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwsztormowego.

Ryzyko powodziowe - rozumie się przez to kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej

W dniu 15 kwietnia 2015 r. na Hydroportalu opublikowane zostały zweryfikowane i ostateczne wersje map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego. Jednocześnie mapy zostały przekazane przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej organom administracji wskazanym w ustawie **Prawo wodne** i jako oficjalne dokumenty planistyczne stanowią podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym. Na poniżej mapie (RYS.9) przedstawiono ww. obszary zlokalizowane na terenie powiatu choszczeńskiego

RYS.9. Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego dla powiatu choszczeńskiego

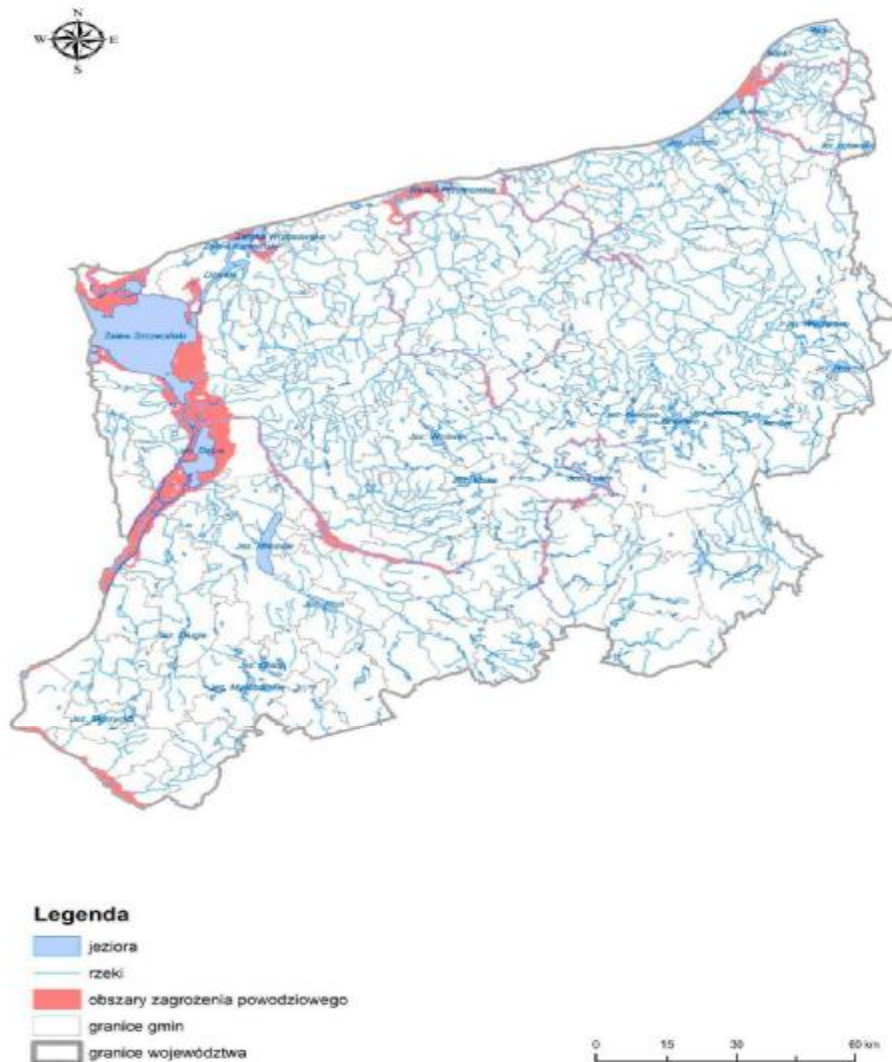
ŹRÓDŁO: Hydroportal

Obszary zagrożone podtopieniami

Według danych graficznych przedstawionych na interaktywnej mapie Polskiej Służby Hydrogeologicznej (PSH) na obszarze powiatu choszczeńskiego podtopieniami zagrożone są obszary przyległe do rzeki Iny i Drawy (rys nr 10).

Istotnym problemem w ostatnich latach są występujące na terenie powiatu choszczeńskiego „podtopienia” związane z ulewnymi i długotrwałymi deszczami. Powodują zalewanie gruntów rolnych, oraz budynków położonych w spadkach terenu. W przypadku długotrwałego utrzymywania się wody na użytkach rolnych częstym powodem jest nieodpowiednie utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych, z których właściciele gruntów odnoszą korzyści (rowów, rurociągów itp.).

RYS 10. Obszary zagrożone podtopieniami w rejonie dolin rzecznych.

ŹRÓDŁO: *Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 r.*

Obszary zagrożone suszą

Z wyników badań zawartych w „Planie przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ücker”, sporządzonym przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie oraz w „Projekcie planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty”, sporządzonym przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu wynika, iż cały powiat choszczeński wykazuje znaczący stopień narażenia na skutki suszy.

5.4.1.2. Jeziora

W roku 2015 na terenie powiatu choszczeńskiego WIOŚ w Szczecinie przeprowadził badania monitoringowe dwóch jezior: Chłopowo i Piaseczno.

Jezioro Chłopowo

Jezioro Chłopowo o powierzchni 72,5 ha i głębokości maksymalnej 27,9 m zostało objęte w 2015 roku monitoringiem diagnostycznym. Na podstawie przeprowadzonych badań, jezioro Chłopowo zostało zakwalifikowane do III klasy stanu ekologicznego (tabela nr 15). O wyniku klasyfikacji zadecydowało stężenie fosforu ogólnego, które nie spełniało standardów stanu dobrego. Również tych wymagań nie spełniło natlenienie wód hypolimnionu. Pozostałe wskaźniki fizykochemiczne (wspierające badania biologiczne) oraz wyniki stężeń substancji syntetycznych i niesyntetycznych spełniały standardy stanu dobrego. Ocena biologiczna wskazała na stan dobry o czym zadecydował indeks makrofitowy ESMI. Indeks fitoplanktonowy PMPL oraz indeks fitobentosowy IOJ spełniały natomiast wymagania I klasy.

Badania stanu chemicznego wód Chłopowo wskazują na stan poniżej dobrego. Została przekroczona wartość graniczna dla sumy dwóch węglowodorów aromatycznych: benzo(g,h,i)perylenu i indeno(1,2,3-cd)pirenu. Z uwagi na umiarkowany stan ekologiczny oraz na stan chemiczny poniżej dobrego - wynikowa ocena stanu jeziora Chłopowo to stan zły (tabela nr 16).

TABELA 15. Ocena ekologiczna jeziora Chłopowo w roku 2015.

Zakres badań	Badany element	Indeksy biologiczne	Ocena
Badania biologiczne	Fitoplankton	PMPL* = 0,94	I klasa
	Makrofity	ESMI = 0,664	II klasa
	Fitobentos okrzemkowy	IOJ = 0,895	I klasa
OCENA BIOLOGICZNA	II klasa		
Badania fizykochemiczne	Wskaźniki wspierające badania biologiczne	<i>wartości średnie</i>	
		Widzialność krążka Secchiego	2,8 m
		Przewodność elektrolityczna	273 pS/cm
		Koncentracja azotu ogólnego	1,31 mg N/l
		Koncentracja fosforu ogólnego**	0,075 mg P/l
	Nasylenie tlenem hypolimnionu**	0,5 %	
Specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	<i>aldehyd mrówkowy, Al, As, Ba, B, Cr, Zn, Cu, indeks fenolowy, indeks olejo Tabela 11. Ocena ekologiczna jeziora Chłopowo w roku 2015 - typ abiotyczny 2a.wy, cyjanki wolne, Mo, Se, Ag, Tl, Ti, V, Sb, fluorki, Be, Co, Sn</i>		I / II klasa
OCENA WSKAŹNIKÓW FIZYKOCHEMICZNYCH	PSD - poniżej stanu dobrego		
STAN EKOLOGICZNY	UMIARKOWANY - III klasa		

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r. – WIOŚ.

** wartości graniczne dla jezior typ 2a: zawartość fosforu 0,06 mg P/l; średnie natlenienie hypolimnionu > 10%

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

TABELA 16. Ocena stanu jeziora Chłopowo w 2015 roku.

OCENA STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD		
Chłopowo LW 10 797	<i>klasyfikacja</i>	stan JCWP
Stan ekologiczny	UMIARKOWANY	ZŁY
Stan chemiczny	PSD poniżej stanu dobrego	

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r. – WIOŚ.

Jezioro Piaseczno

Jezioro Piaseczno o powierzchni 77,7 ha i głębokości maksymalnej 15,7 m, objęte monitoringiem diagnostycznym w 2015 r., należy do akwenów zaliczonych do typu abiotycznego Ia (w których badania roślinności makrofitowej nie są wykonywane). Na podstawie badań przeprowadzonych w 2015 roku jezioro Piaseczno zostało zakwalifikowane do bardzo dobrego stanu ekologicznego. Indeksy: fitoplanktonowy PMPL, fitobentosowy IOJ odpowiadały wymaganiom I klasy (tabela nr 17). Stan natlenienia wód przydennych nie spełniał wartości granicznych stanu dobrego, jednak wskaźnik ten został odrzucony w trakcie weryfikacji oceny przez ekspertów Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie. Pozostałe wskaźniki fizykochemiczne (wspierające badania biologiczne) oraz wyniki stężeń substancji syntetycznych i niesyntetycznych spełniały standardy stanu dobrego.

Badania stanu chemicznego wód Piaseczno wskazują na stan poniżej dobrego. Została przekroczona wartość graniczna dla średniej wartości stężeń kadmu z rocznego cyklu badań. Ocena stanu wód jeziora Piaseczno to stan zły (tabela nr 17).

TABELA 17. Ocena ekologiczna jeziora Piaseczno w roku 2015.

Zakres badań	Badany element	Indeksy biologiczne	Ocena	
Badania biologiczne	Fitoplankton	PMPL* = 0,21	I klasa	
	Fitobentos okrzemkowy	IOJ = 0,943	I klasa	
OCENA BIOLOGICZNA			1 klasa	
Badania fizyko-chemiczne	Wskaźniki wspierające badania biologiczne		<i>wartości średnie</i>	
			Widzialność krążka Secchiego	5,1 m
			Przewodność elektrolityczna	97 pS/cm
			Koncentracja azotu ogólnego	1,00 mg N/l
			Koncentracja fosforu ogólnego	0,023 mg P/l
			Nasylenie tlenem hypolimnionu	wskaźnik odrzucony
	Specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	<i>aldehyd mrówkowy, Al, As, Ba, B, Cr, Zn, Cu, indeks fenolowy, indeks olejowy, cyjanki wolne, Mo, Se, Ag, Tl, Ti, V, Sb, fluorki, Be, Co, Sn</i>	1 / II klasa	
OCENA WSKAŹNIKÓW FIZYKOCHEMICZNYCH			stan dobry i powyżej dobrego	
STAN EKOLOGICZNY			I klasa	

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r. – WIOŚ.

TABELA 18. Ocena stanu jeziora Piaseczno w roku 2015.

OCENA STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD		
Piaseczno LW 10 828	<i>klasyfikacja</i>	stan jCWP
Stan ekologiczny	BARDZO DOBRY	ZŁY
Stan chemiczny	PSD poniżej stanu dobrego	

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r. – WIOŚ.

5.4.2. Wody podziemne

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd) według ustawy *Prawo wodne* to określona objętość wód podziemnych występująca w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Badania i ocena stanu chemicznego wód podziemnych wykonywane są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Badania prowadzone są w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd), w tym w częściach uznanych za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu pochodzenia rolniczego. Badania wykonywane są na poziomie krajowym w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. Wykonawcą badań oraz oceny stanu wód w zakresie elementów fizykochemicznych oraz ilościowych jest Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB).

Monitoring diagnostyczny prowadzony jest raz na trzy lata i dotyczy wszystkich jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) wydzielonych na terenie kraju.

Monitoring operacyjny prowadzony jest co roku, z wyłączeniem roku w którym wykonywany jest monitoring diagnostyczny i obejmuje JCWPd o statusie wód zagrożonych nieosiągnięciem dobrego stanu chemicznego i/lub ilościowego wód podziemnych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów OSN.

W granicach powiatu choszczeńskiego znajdują się cztery JCWPd o numerach: 7, 25, 27 i 36, które objęte są badaniami w ramach monitoringu diagnostycznego. Obszar JCWPd nr 25, w granicach którego wyznaczony został obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenie związkami azotu pochodzenia rolniczego (OSN) w zlewni rzeki Płoni oraz obszar JCWPd nr 7, w granicach którego wyznaczony został obszar OSN w zlewni rzeki Małej Iny objęto dodatkowo monitoringiem operacyjnym.

Badania wód podziemnych wykonywane na poziomie regionalnym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie (WIOŚ) obejmują obszar OSN wyznaczony w zlewni rzeki Płoni oraz tereny wokół mogiłników zlikwidowanych na terenie województwa w latach 2010-2011.

Badania wód podziemnych w obszarze OSN dotyczą monitorowania zmian stopnia zanieczyszczenia wód podziemnych związkami azotu. Na terenie powiatu choszczeńskiego monitoring regionalny wód podziemnych w obszarze OSN nie jest wykonywany (brak punktów pomiarowych WIOŚ).

Wykonywany jest natomiast monitoring regionalny wód podziemnych na terenach wokół zlikwidowanych mogiłników. Celem tych badań jest kontrolowanie zmian stopnia zanieczyszczenia wód podziemnych metalami ciężkimi oraz pestycydami. Na terenie powiatu w miejscowości Pomień (gm. Recz) znajduje się 1 zlikwidowany mogiłnik objęty przez WIOŚ monitoringiem regionalnym w 2014 roku. Wyniki oceny jakości wód podziemnych wokół mogiłnika w Pomieniu przedstawiono w poniższej tabeli nr 19.

TABELA 19. Wyniki oceny jakości wód podziemnych wokół mogiłnika w Pomieniu.

Numer piezometru wokół mogiłnika	P1	P2	P2
<i>Miejscowość, w której znajduje się mogiłnik</i>	Pomień		
<i>Gmina</i>	Recz		
<i>Powiat</i>	choszczeński		

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

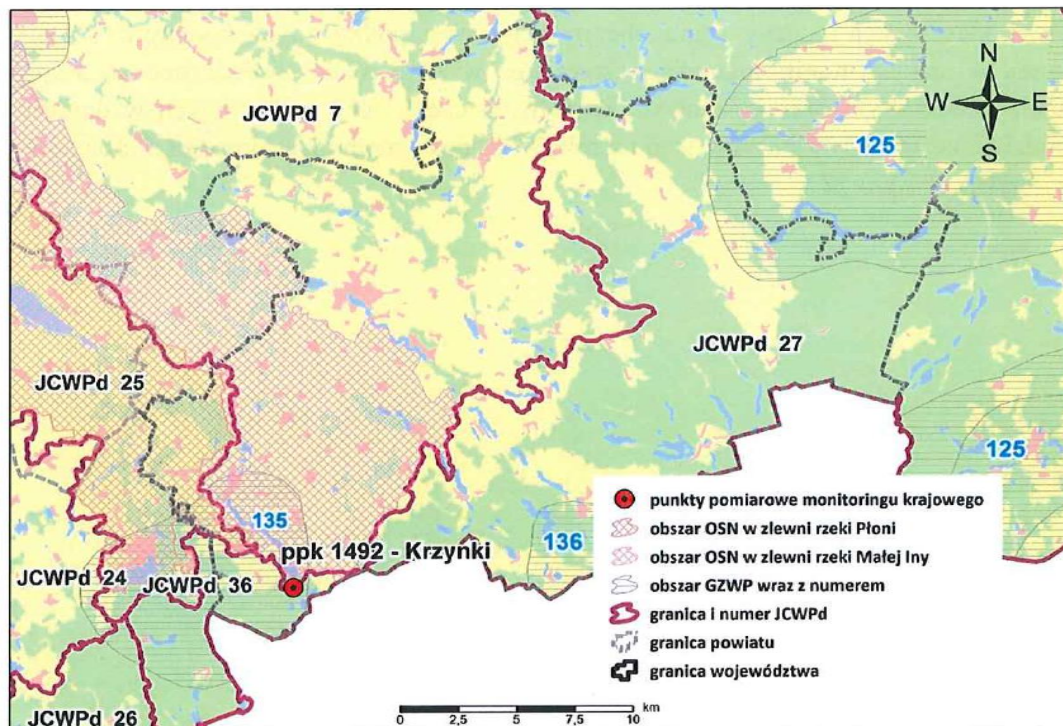
Lokalizacja punktu (X,Y)	265411,5294 601548,9782	265432,5898 601555,7414	265376,8572 601605,2817
Numer JCWPd	7	7	7
Stratygrafia	Q	Q	Q
Typ wód	gruntowe	gruntowe	gruntowe
Klasyfikacja stężeń wskaźników wg rozporządzenia Ministra Środowiska			
Arsen	I	I	brak poboru - piezometr suchy
Chrom ogólny	I	I	
Cynk	I	I	
Kadm	I	I	
Miedź	I	I	
Nikiel	I	I	
Ołów	I	I	
Rtęć	I	I	
Aldryna	I	I	
Dieldryna	I	I	
Endryna	I	I	
α-HCH	I	I	
β-HCH	I	I	
γ-HCH	I	I	
p, p'-DDT	I	I	
p, p'-DDD	I	I	
p, p'-DDE	I	I	

ŹRÓDŁO: Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2015 r.

Zawartość metali ciężkich oraz pestycydów chloroorganicznych w wodach podziemnych badanych wokół zlikwidowanego w 2011 roku mogilnika w Pomieniu była niska i odpowiadała I klasie w większości punktów pomiarowych.

Ponadto na poziomie krajowym w ramach monitoringu operacyjnego w 1 punkcie pomiarowym w miejscowości Krzynki (punkt nr 1492) wykonane zostały badania wód podziemnych na terenie powiatu. Lokalizację punktu pomiarowego przedstawiono na poniższej mapie (rys.11).

RYS 11. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu krajowego wód podziemnych na terenie powiatu choszczeńskiego w 2015 roku.

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r.– WIOŚ.

Ocena jakości wód podziemnych wykonana została przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896).

Zgodnie z tym rozporządzeniem:

- klasa I - wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II - wody dobrej jakości,
- klasa III - wody zadowalającej jakości,
- klasa IV - wody niezadowalającej jakości,
- klasa V - wody złej jakości.

Klasy jakości wód I, II, III oznaczają ich dobry stan chemiczny, a klasy IV i V oznaczają stan chemiczny słaby. WIOŚ w Szczecinie wykonał także ocenę wyników badań w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz.U. Nr 241, poz. 2093), rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. Nr 61 poz. 417) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 72, poz. 466).

Wyniki przeprowadzonej oceny:

W badanym punkcie stwierdzono występowanie wód III klasy (wody zadowalającej jakości) reprezentujących dobry stan chemiczny. Przyczyną obniżenia jakości wód była podwyższona zawartość wapnia. Nie stwierdzono zanieczyszczenia wód azotanami (stężenie azotanów powyżej 50 mgNO₃/l) i zagrożenia takim zanieczyszczeniem (stężenie azotanów od 40 do 50 mgNO₃/l). Stężenie azotanów kształtowało się na niskim poziomie i odpowiadało II klasie (wody dobrej jakości).

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Ujęcia wód podziemnych w powiecie choszczeńskim.

Na terenie powiatu występują ujęcia wód podziemnych, które zestawiono w poniższej tabeli (tabela 20).

TABELA 20. Zestawienie ujęć wód w powiecie choszczeńskim.

Lokalizacja	Właściciel / użytkownik	Numer studni	Głębokość [m]	Wydajność studni [m ³ /h]	Pobór wody [m ³ /d]	Obsługiwane miejscowości
1	2	3	4	5	6	7
Gmina Bierzwnik						
Łasko	Gmina	1	120	24	71,2	Łasko Wygon
		2	123	24		
Pławno	Gmina	1	48	27	49,6	Pławno Rębusz
		2	36	27		
Zieleniewo	Gmina	1	50	29	49,3	Zieleniewo Zdrójno
		2	52,5	41		
Bierzwnik	Gmina	1	42	42	342	Proszkowo Starzyce Bierzwnik
		2	42	42		
Breń	Gmina	1	35	42	123	Breń Gajno Przečno
		2	36	54		
Leśnictwo Malczewo	Nadleśnictwo	1	33	6	6	Malczewo
Wielkie Buki	Nadleśnictwo	1	50	7	2	Wielkie Buki
Leśnictwo Dołżyna	Nadleśnictwo	1	25	5	7	Dołżyna
Klasztorne	Gmina	2	37,5	88	54,8	Klasztorne Jaglisko
		2a	37	38		
Górzno	SM Mielęcín	1	80	70	25	Górzno
		2a	45,5	43		
Kolsk	Gmina	1	40	40	41	Kolsk Ostromecko Lubiewko
		2	43	54		
Kruczej	Nadleśnictwo	1	28	2,5	20	Kruczej
Gmina Drawno						
Drawno	PŻM Szczecin	1	70	2	5,2	Ośrodek wypoczynkowy
Drawno	ROD „Jawor”	1	37	63	200	Ogrody działkowe
Brzeziny	Dom Pomocy Społecznej	1	55	5,43	30	Dom Pomocy Społecznej w Brzezinach
Niemieńsko	SOSz-W w Niemieńsku	2	28	6	8,3	SOSz-W w Niemieńsku
Chomętowo	Poldanor S.A.	1	42	58	100	Chomętowo
		2	50	58		
Dominikowo	KZUH w Drawnie	1	28	47	42	Dominikowo
		2	37	48		
		3	35	47		
Barnimie	KZUH w Drawnie	2a	90	3	30	Barnimie
		3	31	20		
Konotop	KZUH w Drawnie	1	50	58	11	Konotop
		2	49	58		
Kiełpino	KZUH w Drawnie	3	23	37	25	Kiełpino
Zatom	KZUH	1	48	18	30	Zatom

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

	w Drawnie					
Niemieńsko	KZUH w Drawnie	1	30	43	27,5	Niemieńsko
		2	36	46		
Krasnowa	K. Piotrowski	1	62	28	b.d.	Gospodarstwo rolne
Podegrodzie	KZUH w Drawnie	1	23	10	8,3	Podegrodzie
		2	30	25		
Święciechów	KZUH w Drawnie	1	73	42	55	Święciechów
		2	70,5	34		
Brzeziny	KZUH w Drawnie	1	53	65	30	Brzeziny
		2	52	20		
Drawno	KZUH w Drawnie	1	106	110	356	Drawno
		2	94	92		
Drawno	Krzysztof Piotrowski	1	36	28	28,3	Krasnowa
Gmina Pełczyce						
Pełczyce	Gmina	1a	80	40	800	Pełczyce, Jagów, Chrapowo, Bolewice, Trzęsacz, Krzynki, Wierzchno, Łyskowo
		2	79	86,7		
		3	83	51		
Sarnik	ZGKiM	1a	32	46	50	Sarnik
		2	32	46		
		3	32,5	18		
Przekolno	ZGKiM	1a	42	40	250	Przekolno Będargowo Będargowiec Jarosławsko
		2	42	28		
Jarosławsko	Gmina	1	42	81	150	Jarosławsko
		2	38,5	60		
Lubiana	Gmina	1	116	45	316	Płotno Brzyczno Lubiana Nadarzyn Lubianka Boguszyny Bukwica
		2	116	45		
		3	99	45		
Płotno	OHZ Lubiana	1z	76	33	50	gospodarstwo rolne
		2	73	46		
Lubiana	OHZ Lubiana	1	84	32	120	Lubiana i gospodarstwo rolne
		2	82	24		
Lubianka	OHZ Lubiana	1	63	40	30	Lubianka i gospodarstwo rolne
Nadarzyn	OHZ Lubiana	2	73	32	200	Nadarzyn i gospodarstwo rolne
		3	126	20		
Boguszyny	OHZ Lubiana	1	84,5	64	180	Boguszyny i gospodarstwo rolne
		2	85	40		
Sułkowo	Nadleśnictwo Choszczno	1	39	48	200	szkółka leśna
Sułkowo	Nadleśnictwo Choszczno	1	80	6	do 5	Leśniczówka w Sółkowie
Sarnik	Rolsar Sp. z o.o.	2	25	28	110	gospodarstwo rolne
Pełczyce	J.S. Błaszczuk	1	62	20	33	Ferma Drobiu

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Gmina Krzęcin						
Krzęcin	ZGKiOŚ Krzęcin	2	70	23	85	Krzęcin
		3	67	22		
Kaszewo	SM Mielęcín	1z	50,5	28	40	Kaszewo
		2	64	34		
Rakowo	SM Mielęcín	1	70	34	44	Rakowo
		2	74	60		
Sarnik	K.J. Grabowsky	1a	32	46	b.d.	Prywatne gospodarstwo
		2	32	46		
		3	32,5	18		
Mielęcín	SM Mielęcín	1	57	43	100	Mielęcín
		2	58	47		
Przybysław	SM Mielęcín	1	56	42	40	Przybysław
		2	56	42		
Żeńsko	ZGKiOŚ Krzęcin	1	108	23	40	Żeńsko
		2	108	16		
Chłopowo	ZGKiOŚ Krzęcin	1	45	-	1 i 2 wyłączone z eksploatacji	Chłopowo
		2	43	-		
		3	43,5	18		
Granowo	ZGKiOŚ Krzęcin	1	52,8	40	83,20	Granowo
		2	50	29		
Objezierze	ZGKiOŚ Krzęcin	1	51,5	14	50	Objezierze
		2	60	68		
Sobolewo	Robert Kuras	1	78	b. d.	b. d.	gospodarstwo rolne
Mielęcín	PHP Karex	1	62	25	65	Ferma drobiu w Mielęcínie
Gmina Recz						
Recz	ZUH Komunalnik Sp. z o.o.	1	48	43	300	Recz
		2	48	45		
		3	41	16		
		4	40	43		
Pomień	ZUH Komunalnik Sp. z o.o.	1	43	40	57,20	Pomień i biogazownia rolnicza
		2	41	15		
		2a	47	24		
Grabowiec	SM Ina	1	51	44	15,60	Grabowiec
		2	48	33		
Sokoliniec	ZUH Komunalnik Sp. z o.o.	1a	66	43	33,80	Sokoliniec
		2	66	54		
Nętkowo	SM Ina	1a	19,5	49	28	Nętkowo
		2	20	49		
Lubieniów	SM Ina	1a	51	48	30	Lubieniów
		2	52	48		
Rybaki	SM Ina	1a	57	14	18	Rybaki Suliborek
		2	60	28		
Kraśnik	ZUH Komunalnik Sp. z o. o.	2	47,4	31	1,3	Kraśnik
		3	46	55		
Pamięcin	ZUH	1	39	15	32,5	Pamięcin Jarostowo

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

	Komunalnik Sp. z o. o.	2	135	63		Rajsko Żeliszewo
Słutowo	ZUH Komunalnik Sp. z o.o.	1	61,4	56	19	Słutowo
Sólibórz	ZUH Komunalnik Sp. z o. o.	1	32	15	25	Sulibórz
		2	32	21		
Sicko	ZUH Komunalnik Sp. z o.o.	1	27,9	13	15	Sicko
		2	28	18		
Grabowiec	Eneo Energia Sp. z o.o.	1	60	9,8	b. d.	elektrociepłownia na biogaz w Grabowcu
Suliborek	Danuta Czernomysy-Furowicz	1	63	4,5	b. d.	gospodarstwo domowe
Nętkowo	Sylwia i Jarosław Błaszczuk	1	38	9	b. d.	ferma drobiu w Nętkowie
Gmina Choszczno						
Choszczno	MPGK Sp. z o. o.	1	33,5	63	3157,41	Choszczno Smoleń Stawin Straszewo Witoszyn Sułowo Radlice Oraczewice Roztocze Rudniki Koplin
		2	33	104		
		3	34,5	72		
		6b	37	58		
		7	32	55		
		8	35	52		
Radaczewo	MPGK Sp. z o.o.	2a	26	b. d.	b. d.	Radaczewo
Suliszewo	MPGK Sp. z o.o.	2	47,57	52	634	Suliszewo Reczki Rzecko Krzowiec Antoniewo Kołki
		3	44	29		
		4	48	28		
Gleźno	MPGK Sp. z o.o.	1	72	56	12,35	Gleźno
		2	79	56		
Raduń	MPGK Sp. z o.o.	1a	29	18	30	Raduń
		2	27,5	18		
Golcza	Gmina	1	44	6	5	Golcza
		2	52	6		
Wardyń	MPGK Sp. z o.o.	2	49	35	100	Wardyń
		3	58	65		
Piasecznik	MPGK Sp. z o.o.	1	50	45	53,96	Piasecznik
		2	52	79		
Zwierzyn	MPGK Sp. z o.o.	1	31	20	35,57	Zwierzyn
		2	47	35		

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Wysokie	Gmina	1	50,5	2	7	budynek mieszkalny
Korytowo	MPGK Sp. z o.o.	2	39,5	27	40	Korytowo
		3	58	58		
Choszczno	SPZOZ Choszczno	2	110	25	150	ZOZ Choszczno
Choszczno	GS Choszcznie	1	30,8	12	10	GS Choszczno
		2	32	22,5		
		3	36	52		
Choszczno	POD Bumar w Choszcznie	1	32	25	82,7	ogrody działkowe
Choszczno	PZD Rodzinny Ogród Działkowy Pionier	1	34	17	50	„Pionier”
		2	32	3		
		3	35	14		
Choszczno	FMB Bumar Sp. z o. o.	1	21	18,5	5	FMB Bumar
Rzecko	RSP Rzecko	1	63	38	140	Rzecko RSP Rzecko
		2	71	38		
Rzeczki	Konrad Buchajczyk	1	84	5,5	10	gospodarstwo rolne na dz. nr 7
		1	61	30	440	gospodarstwo rolne na dz. nr 62
Pakość	Pakość Danish Farming	1	30	3	8	gospodarstwo rolne
		3	50	10		
Choszczno	ZU Kobeszko i Syn Spółka Jawna	2	36	87	10	ZU Kobeszko
Recz	PPUH Duomat 2	1	38	91	7,9	PPUH Duomat 2

ŹRÓDŁO: Starostwo Powiatowe – Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa.

Poniżej zestawiono (tabela 21) zagadnienia horyzontalne dla omawianego obszaru interwencji.

TABELA 21. Zagadnienia horyzontalne w obszarze interwencji: Gospodarowanie wodami

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> § renaturyzacja cieków i zbiorników wodnych; § zwiększanie pojemności obiektów „małej” i „dużej” retencji;
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> § wykorzystanie wody w procesach produkcyjnych do innych celów; § rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń; § wprowadzanie czasowych ograniczeń w nawadnianiu ogrodów i terenów zielonych oraz w rolnictwie w przypadku występowania zjawiska suszy
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> § edukacja mieszkańców w zakresie racjonalnego wykorzystywania zasobów wodnych; § promowanie retencjonowania wód opadowych i wykorzystywania jej do nawadniania ogrodów przydomowych; § edukacja mieszkańców w zakresie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku z turystycznym wykorzystaniem regionu (rzeki wykorzystywane do kajakarstwa).

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Monitoring środowiska	§ rozwój systemów prognozowania zagrożeń oraz monitorowanie skutków nadzwyczajnych zagrożeń klimatycznych i hydrologicznych; § monitoring sytuacji hydrologicznej.
-----------------------	---

5.4.3. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015

W ramach priorytetu II: WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE - JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH, ZAGROŻENIA JAKOŚCI WÓD do realizacji w latach 2014-2015 zostało wyznaczonych 15 działań. Wszystkie były wyznaczonymi do realizacji na lata 2012-2015. W poniższej tabeli nr 22 przedstawiono efekty realizacji zadań uwzględnionych w ww. dokumencie.

TABELA 22. Analiza realizacji zadań planowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET II.

Zakładane działania	Podejmowane zadania oraz efekt realizacji
Priorytet II: WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE - JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH, ZAGROŻENIA JAKOŚCI WÓD	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych, oraz ochrona jakości wód podziemnych.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Poprawa jakości wód, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.	
II.1.5. Weryfikacja obszarów zagrożonych zanieczyszczeniem związkami azotu ze źródeł rolniczych.	Zadanie realizowane poprzez rozpoczęcie prac nad wykonaniem weryfikacji wód wrażliwych na OSN wykonywanej przez RZGW Poznań i Szczecin.
II.1.6. Działania podejmowane w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych.	Działanie realizowane w niewielkim zakresie (niewielka dostępność informacji) poprzez stosowanie nawozów zgodnie z przepisami, kontrole podmiotów prowadzących działalność rolniczą.
II.1.7. Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych.	Zadanie realizowane przez WIOŚ Szczecin zgodnie z ustalonym harmonogramem. Zadanie ciągłe.
II.1.8. Rewitalizacja jezior, oraz zagospodarowanie terenów wokół jezior dla potrzeb turystyki i rekreacji w sposób zapewniający ochronę wód jeziornych przed zanieczyszczeniem.	Nie realizowano.
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 2. Zwiększenie retencji w zlewniach i ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych.	
II.2.1. Odbudowa, modernizacja koryt rzek, utrzymywanie koryt cieków naturalnych, kanałów w należyтым stanie (konserwacja, odmulenie itp.), zapewnienie należytego przepływu wód.	Nie realizowano.
II. 2.2. Budowa, remonty urządzeń wodnych.	Nie uzyskano informacji od ZZMiUW. Trudno ocenić stopień wykonania zadania.
II.2.3. Budowa zbiorników retencyjnych, w tym realizacja zadań zaplanowanych na terenie powiatu choszczeńskiego wynikających	Nie uzyskano informacji od ZZMiUW. Trudno ocenić stopień wykonania zadania.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

z „Programu małej retencji wód dla Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015.”	
II.2.4. Realizacja zadań ZZMiUW wytyczonych do wykonania na terenie powiatu choszczeńskiego w ramach PROW 2007-2013.	Nie uzyskano informacji od ZZMiUW. Trudno ocenić stopień wykonania zadania.
II.2.5. Modernizacja, konserwacja urządzeń melioracyjnych.	Zadanie realizowane częściowo - niektóre podmioty (3 gminy) prowadziły konserwację gminnych rowów melioracyjnych.
II. 2.7. Uwzględnienie granic obszarów przedstawionych na mapach zagrożenia i mapach ryzyka powodziowego w dokumentach planistycznych, takich jak plany zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, mpzp.	Nie realizowano.
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 3. Zapewnienie dobrej jakości wód użytkowych i racjonalne ich wykorzystanie.	
II. 3.3. Utrzymanie/przywrócenie wymaganych standardów wodom śródlądowym, będącym środowiskiem bytowania ryb w warunkach naturalnych.	Nie realizowano.
II.3.4. Utrzymanie/przywrócenie wymaganych standardów wodom wykorzystywanym do kąpiel, w szczególności pod względem sanitarnym.	Nie realizowano.
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 4. Przywrócenie i ochrona ciągłości ekologicznej koryt rzek.	
II.4.1. Budowa, oraz modernizacja istniejących budowli piętrzących, poprzez wyposażanie ich w przepławki, budowa nowych przepławek, w tym realizacja zadań zaplanowanych na terenie powiatu choszczeńskiego wynikających z „Programu budowy przepławek dla ryb na terenie Województwa Zachodniopomorskiego”.	Nie realizowano, brak też informacji od niektórych powiatów.
II. 4.2. Zwiększenie możliwości retencyjnych, oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych, na obszarach cennych przyrodniczo, ochrona siedlisk wodnych.	Nie realizowano, brak też informacji od niektórych powiatów.
II. 4.3. Renaturyzacja koryt i dolin rzecznych, w tym ochrona i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk przyrodniczych wodnych, oraz introdukcja rodzimych gatunków ryb.	Nie realizowano, brak też informacji od niektórych powiatów.

Z przedstawionych powyżej informacji wynika, że w zakresie gospodarowania wodami niewiele z zaplanowanych działań było realizowane, bądź brak jest wystarczających informacji o ich realizacji. Niemniej jednak z przedstawionej oceny stanu środowiska wodnego wynika, że wymagane są w tej sferze działania które wywrą pozytywny wpływ na ten komponent środowiska.

Na tej podstawie w poniższej tabeli nr 4 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami.

TABELA 23. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami.

Obszar interwencji: GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> § istniejące w powiecie choszczeńskim punkty monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych; § niskie ryzyko powodziowe; § stosunkowo dobry stan wód podziemnych. 	<ul style="list-style-type: none"> § zły stan jcw powierzchniowych zlokalizowanych w powiecie; § niedostateczny rozwój gospodarki retencyjnej; § nieprawidłowe utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> § zwiększenie retencji jeziornej i korytowej; § zwiększenie świadomości w zakresie konieczności utrzymywania urządzeń wodnych (melioracyjnych) w odpowiednim stanie. 	<ul style="list-style-type: none"> § zanieczyszczenia wód powstające poza granicami powiatu, mające wpływ na jakość wód płynących zlokalizowanych w powiecie; § zmiany klimatyczne tj. susza, nawalne deszcze.

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno-ściekowa w gminach należących do powiatu choszczeńskiego nie osiągnęła jeszcze stanu zadowalającego. W dalszym ciągu występuje duża dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania przy niedostatecznie rozbudowanej kanalizacji sanitarnej. Poniżej zestawiono dane obrazujące sytuację wodno-ściekową na terenie powiatu.

ZAOPATRZENIE W WODĘ

Zaopatrzenie mieszkańców powiatu w wodę pitną oparte jest głównie na ujęciach wód podziemnych (wykaz tabela nr 24) eksploatowanych przede wszystkim z utworów czwartorzędowych. Woda dostarczona do celów pitnych musi spełniać wymagania jakościowe. Badania pod kątem przydatności do spożycia prowadzi na terenie powiatu choszczeńskiego Państwowa Powiatowa Inspekcja Sanitarna. W roku 2015 zdarzały się przypadki, że oceniono wodę dostarczoną mieszkańcom do celów pitnych jako warunkowo przydatną do spożycia, przed wszystkim ze względu na przekroczenia manganu czy żelaza. Według danych GUS zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m³) w 2015 r. wyniosło - 28 m³, zaś w 2016 r. - 25 m³. Woda przeznaczona do spożycia dostarczana jest do mieszkańców za pomocą sieci wodociągowej. Długość czynnej sieci wodociągowej, oraz liczbę osób korzystających z sieci w gminach powiatu w latach 2014-2016 przedstawiono poniższej tabeli nr 24.

TABELA 24. Długość czynnej sieci wodociągowej oraz ludność korzystająca z sieci wodociągowej.

Gmina	Długość czynnej sieci wodociągowej [w km]			Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoby]		
	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Bierzwnik	54,8	54,8	54,2	4.358	4.335	b.d.
Choszczno	135,1	135,6	137,7	20.644	20.333	b.d.
w tym miasto	63,3	63,7	65,7	13.355	15.215	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Drawno	55,5	56,5	56,8	4.467	4.647	b.d.
w tym miasto	17,5	17,5	17,8	2.340	2.304	
Krzęcin	30,4	30,4	36,4	3.503	3.497	b.d.
Pełczyce	67,7	67,8	67,8	7.588	7.547	b.d.
w tym miasto	18,2	18,3	18,3	2.632	2.635	
Recz	34,6	34,6	119,3	5.092	5.092	b.d.
w tym miasto	9,7	9,7	9,7	2.710	2.712	

ŹRÓDŁO: GUS (Bank Danych Lokalnych)

ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

Gospodarka ściekowa w gminach powiatu choszczeńskiego jest częściowo uregulowana. Odprowadzanie ścieków na terenie powiatu odbywa się przede wszystkim przy wykorzystaniu sieci kanalizacyjnej, która nie jest jeszcze dostatecznie rozbudowana. Ponadto zdarzają się częste awarie istniejącej sieci. Na terenie powiatu choszczeńskiego w ostatnich latach wzrosła liczba osób korzystających z kanalizacji. Zwiększyła się tym samym długość czynnej sieci kanalizacyjnej. Informacje te przedstawiono w poniższych tabelach nr 25 oraz na wykresie nr 4. Mieszkańcy, których posesje nie są wyposażone w systemy kanalizacyjne odprowadza ścieki do zbiorników bezodpływowych, bądź przy pomocy przydomowych oczyszczalni ścieków. Szczelność zbiorników nie zawsze jest w zadawalającym stanie, co może być przyczyną zanieczyszczenia środowiska gruntowo - wodnego. Niedostatecznie rozbudowana jest także kanalizacja deszczowa.

TABELA 25. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej oraz ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w powiecie choszczeńskim.

Gmina	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [w km]			Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoby]		
	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Bierzwnik	36,3	36,3	36,3	2.952	2.926	b.d.
Choszczno	108,6	109,3	109,8	18.583	18.078	b.d.
w tym miasto	46,5	47,0	47,5	14.882	14.538	
Drawno	20,4	29,6	29,6	3.242	3.242	b.d.
w tym miasto	13,8	13,8	13,8	1.953	1.930	
Krzęcin	18,3	21,2	21,2	1.963	2.008	b.d.
Pełczyce	82,6	82,6	82,6	7.407	7.352	b.d.
w tym miasto	11,6	11,6	11,6	2.510	2.487	
Recz	29,4	29,4	29,4	4.267	4.266	b.d.
w tym miasto	6,0	6,0	6,0	2.570	2.571	

ŹRÓDŁO: GUS (Bank Danych Lokalnych).

TABELA 26. Procentowy udział populacji w powiecie choszczeńskim korzystający z kanalizacji.

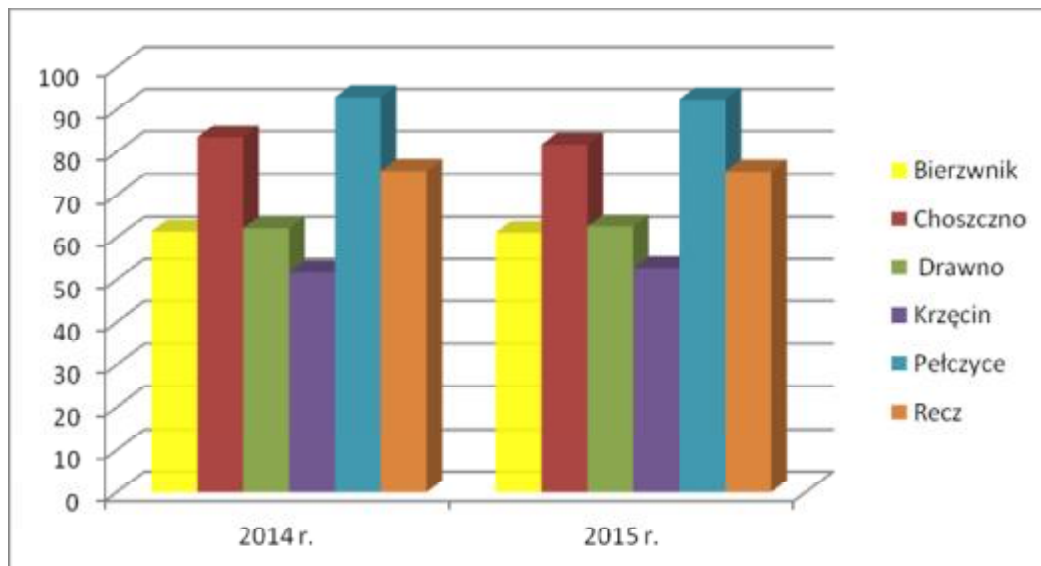
Gmina	% populacji w powiecie choszczeńskim korzystający z kanalizacji		
	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Bierzwnik	61,4	61,1	b.d.
Choszczno w tym miasto	83,5	81,8	b.d.
Drawno w tym miasto	62,1	62,6	b.d.
Krzęcin	51,7	52,7	b.d.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Pełczyce w tym miasto	93,0	92,5	b.d.
Recz w tym miasto	75,5	75,4	b.d.

ŹRÓDŁO: GUS (Bank Danych Lokalnych)

WYKRES 4. Procentowy wykaz udziału populacji korzystającej z kanalizacji..

ŹRÓDŁO: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Wzrasta liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków. Według informacji GUS w 2015 r. z oczyszczalni korzystało ogółem - 40.357 osób, zaś w 2016 r. - 41.183 osoby.

Na terenie powiatu działa 41 oczyszczalni ścieków. Poniżej (tabela nr 27) zestawiono informacje dotyczące tych oczyszczalni.

TABELA 27. Wykaz oczyszczalni ścieków w powiecie choszczeńskim.

Miejscowość	Użytkownik	Typ	Przepustowość [m ³ /d]
Gmina Bierzwik			
Wielkie Buki	Nadleśnictwo Bierzwik	mech. – biolog.	2,0
Bierzwik	ZGK w Bierzwiku	mech. – biolog.	423
Górzno	Nadleśnictwo Bierzwik	mech. – biolog.	0,50
Kruczaj	Nadleśnictwo Bierzwik	mech. – biolog.	2,0
Wygon	Nadleśnictwo Bierzwik	mech. – biolog.	1,5
Malczewo	Nadleśnictwo Bierzwik	mech. – biolog.	0,75
Gmina Drawno			
Chomętowo	KZUH w Drawnie	mech. – biolog.	30
Drawno	KZUH w Drawnie	mech. – biolog.	700
Zatom	KZUH w Drawnie	mech. – biolog.	30
Niemieńsko	KZUH w Drawnie	mech. – biolog.	35,8
Brzeziny	DPS w Brzezinach	biologiczna	14,30
Żółwino	Nadleśnictwo Drawno	biologiczna	0,75
Borowiec	Nadleśnictwo Drawno	biologiczna	1,0
Barnimie	Nadleśnictwo Drawno	biologiczna	0,75
Kiełpino	Nadleśnictwo Drawno	biologiczna	0,75
Krasnowa	Nadleśnictwo Drawno	biologiczna	0,75

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Międzybórz	Nadleśnictwo Drawno	biologiczna	1,0
Rogoźnica	Nadleśnictwo Drawno	biologiczna	1,5
Kiełpino	Gmina Drawno	biologiczna	0,80
Kołki	Nadleśnictwo Drawno	biologiczna	1,0
Chojnowo	Nadleśnictwo Drawno	biologiczna	0,75
Gmina Pełczyce			
Pełczyce	ZGKiM w Pełczycach	mech. – biolog.	600
Jarosławsko	ZGKiM w Pełczycach	mech. – biolog.	120
Nadarzyn	SM Lubiana	mech. – biolog.	54
Lubiana	SM Lubiana	mech. – biolog.	44
Boguszyny	SM Lubiana	mech. – biolog.	40
Bukwica	SM Lubiana	mech. – biolog.	15
Płotno	SM Lubiana	mech. – biolog.	40
Sułkowo	Nadleśnictwo Choszczno	mech. – biolog.	1,0
Gmina Krzęcin			
Granowo	SM Mielęcin	mech. – biolog.	60
Chłopowo	ZGKiOŚ Krzęcin	mech. – biolog.	36
Wężnik	Nadleśnictwo Choszczno	mech. – biolog.	1,0
Mielęcin	SM Mielęcin	mech. – biolog.	45
Chłopowo	Nadleśnictwo Bierzwnik	mech. – biolog.	1,0
Przybysław	SM Mielęcin	mech. – biolog.	25
Rakowo	SM Mielęcin	mech. – biolog.	35
Gmina Recz			
Recz	ZUH Komunalnik Sp. z o.o.	mech. – biolog.	1500
Lubieniów	SM Ina Grabowiec	mech. – biolog.	25
Recz	M. i M. Szpak	mech. – biolog.	0,80
Rybaki	SM Ina	mech. – biolog.	11
Gmina Choszczno			
Choszczno	MPGK Sp. z o.o.	mech. – biolog.	5160

ŹRÓDŁO: Starostwo Powiatowe – Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa

Osady ściekowe powstające na oczyszczaniach ścieków w dużej mierze wykorzystywane są rolniczo. W ostatnich latach 2015-2016 r. zauważalne jest obniżenie ilości wytworzonych osadów ściekowych. W 2015 r. wytworzonych zostało 876 t, z czego 688 t zostało wykorzystanych w rolnictwie, zaś w 2016 r. wytworzono 688 t, z czego 571 t przekazano do rolniczego wykorzystania.

Poniżej zestawiono (tabela 28) zagadnienia horyzontalne dla omawianego obszaru interwencji

Tabela 28. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa.

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> § poprawa sprawności kanalizacji miejskiej i kanalizacji innych podmiotów w celu minimalizowania lokalnych podtopień (szczególnie w przypadku nawalnych opadów); § lokalizowanie nowych terenów mieszkaniowych na terenach odpływowych i wyposażanie ich w sprawny system odwadniania;
----------------------------	---

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

	§ uszczelnianie/przybudowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych; § budowa, przebudowa kanalizacji deszczowej.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	§ wypracowanie procedur związanych z ograniczeniem zużycia wody w sytuacjach nadzwyczajnego zagrożenia
Edukacja ekologiczna	§ działania edukacyjne (szkolenia , akcje informacyjne, spotkania z ekspertami itp.) w zakresie prowadzenia racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej w gospodarstwach domowych i w zakładach przemysłowych
Monitoring środowiska	§ stała współpraca z WIOŚ w celu pozyskiwania najbardziej aktualnych danych w zakresie monitoringu wód.

5.5.1. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015

W ramach priorytetu II: WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE - JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH, ZAGROŻENIA JAKOŚCI WÓD w zakresie gospodarki wodno-ściekowej do realizacji w latach 2014-2015 zostało wyznaczonych 6 działań. Wszystkie były wyznaczonymi do realizacji na lata 2012-2015. W poniższej tabeli nr 29 przedstawiono efekty realizacji zadań uwzględnionych w ww. dokumencie.

TABELA 29. Analiza realizacji zadań planowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET II.

Zakładane działania	Podejmowane zadania oraz efekt realizacji
Priorytet II: WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE - JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH, ZAGROŻENIA JAKOŚCI WÓD	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych, oraz ochrona jakości wód podziemnych.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Poprawa jakości wód, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.	
II.1.1. Budowa, modernizacja istniejących systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych, szczególnie na obszarach wiejskich.	Realizowane częściowo - część podmiotów realizowała działanie poprzez budowę kanalizacji, przepompowni ścieków, sieci wodociągowej, modernizację oczyszczalni.
II. 1.2. Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków - na terenach gdzie jest to uzasadnione względami ekonomicznymi i środowiskowymi.	Nie realizowano.
II.1.3. Budowa kanalizacji deszczowej, modernizacja istniejącej kanalizacji, budowa osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych na wylotach sieci deszczowej do odbiorników.	Realizowano w niewielkim zakresie - jedynie gmina Choszczno zmodernizowała odcinek istniejącej kanalizacji deszczowej.
II.1.4. Kontrola w zakresie zagospodarowania ścieków pochodzących z gospodarstw domowych i innych źródeł poprzez np. sprawdzenie podłączenia do sieci kanalizacyjnej, wyposażenia w oczyszczalnię przydomową lub	Zadanie częściowo realizowane - w 2014 r. - 4 Gminy na 6, zaś w 2015 r. 5 gmin na 6.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

zbiornik bezodpływowy i warunki jego opróżniania.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 3. Zapewnienie dobrej jakości wód użytkowych i racjonalne ich wykorzystanie.	
II.3.1. Kontynuacja budowy/modernizacji systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę.	Częściowo realizowane - kilka podmiotów (Gminy, zakłady komunalne) realizowało działanie poprzez budowę, przebudowę, wymianę sieci wodociągowej oraz budowę studni głębinowej.
II.3.2. Utrzymanie/przywrócenie wymaganych standardów wodom podziemnym wykorzystywanym do celów pitnych.	Realizowano częściowo (w niewielkim zakresie) jedynie poprzez naprawę urządzeń do poboru wody.

Z przedstawionych powyżej informacji wynika, że w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wiele z zaplanowanych działań było realizowane. Na podstawie informacji zwartych w niniejszym punkcie w poniższej tabeli nr 30 dokonano analizy SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa.

TABELA 30. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa.

Obszar interwencji: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> § 91,9% ludności korzystającej z sieci wodociągowej; § 76,5% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej; § wyposażenie nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków, w sytuacji braku możliwości podłączenia do kanalizacji; § zmniejszenie zużycie wody w gospodarstwach domowych 	<ul style="list-style-type: none"> § zanieczyszczenia wód, § niedostateczny stopień skanalizowania terenów wiejskich powiatu choszczeńskiego. § niedostatecznie rozbudowana kanalizacja deszczowa.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> § dalszy rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, oraz ich modernizacja; § likwidacja zbiorników bezodpływowych (w związku z rozbudową sieci kanalizacyjnej); 	<ul style="list-style-type: none"> § nieprawidłowa eksploatacja oraz nieszczelność zbiorników bezodpływowych oraz zanieczyszczenia wód spowodowane tymi nieszczelnościami.

5.6. ZASOBY GEOLOGICZNE

Na terenie powiatu choszczeńskiego występują udokumentowane złoża kredy jeziornej, piasku i żwiru, torfów, surowców ilastych ceramiki budowlanej, oraz piasków do produkcji cegły wapienno-piaskowej. Aktualne dane dotyczące występowania złóż kopalin określa „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2016 r.” - wykonany w Państwowym Instytucie Geologicznym - Państwowym Instytucie Badawczym, jako zadanie państwowej służby geologicznej. Przedstawiono je w poniższej tabeli nr 31.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Tabela 31. Bilans zasobów kopalin występujących na terenie powiatu choszczeńskiego (lata 2015 i 2016).

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża		Zasoby				Wydobycie (tyś. m ³ /rok)	
	2015	2016	Geologiczne bilansowe		Przemysłowe		2015	2016
			2015	2016	2015	2016		
Kreda jeziorna (tys. ton)								
Suliszewo	Z	Z	1877	1877	-	-	-	-
Kraśnik - Recz	P	P	1805	1805	-	-	-	-
Piaski i żwiry (tys. ton)								
Chrapowo	Z	Z	557	557	-	-	-	-
Niemieńsko	R	R	40	40	-	-	-	-
Pełczyce I*	R	E	470	461	470	461	45	9
Pławno*	Z	Z	800	800	-	-	-	-
Pławno I	R	R	650	650	-	-	-	-
Recz*	Z	Z	271	271	-	-	-	-
Stary Klukom I	T	E	106	95	-	-	-	4
Piaski kwarcowe (tys.m³)								
Kiełpino	R	R	9729,00	9729,00	-	-	-	-
Suliszewo	-	-	-	-	-	-	-	-
Złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej (tys.m³)								
Objezierze	Z	Z	766	766	-	-	-	-
Torfy (tys. ton)								
Kraśnik - Recz	P	P	1021	1021	-	-	-	-

ŹRÓDŁO: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na 31 XII 2015 r.”, „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na 31 XII 2016 r.” - Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

* - złoża zawierające piasek ze żwirem

Skróty literowe stanu zagospodarowania zasób w wykazach złóż oznaczają:

P - złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (kategorii C₂)

R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kategorii A+B+C)

Z - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane.

E - złoża eksploatowane

T - złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo.

Starosta jako organ administracji geologicznej w latach 2014-2016 nie wydał żadnej koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie kopalin, oraz wydobywanie kopalin. Na terenie powiatu obecnie funkcjonuje jedna kopalnia odkrywkowa - złoża o nazwie Stary Klukom. Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu w 2013 r. przeprowadził kontrolę wydobywania złoża Stary Klukom - nie stwierdzono naruszeń prawa. Na terenie powiatu, zgodnie z danymi zawartymi na mapie geośrodowiskowej Polski, występuje 25 miejsc niekoncesjonowanego poboru kopalin (kruszyw naturalnych). Nielegalny pobór kopalin wpływa negatywnie na rzeźbę terenu.

Poniżej zestawiono (tabela 32) zagadnienia horyzontalne dla omawianego obszaru interwencji

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Tabela 32. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne.

Adaptacja do zmian klimatu	<p>§ uwzględnianie w dokumentach planistycznych (tj. mpzp) informacji o udokumentowanych złożach kopalin;</p> <p>§ właściwy sposób pozyskiwania, przetwarzania i wykorzystania złóż;</p> <p>§ stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania terenów po eksploatacji złóż celem zapobiegania erozji gruntów</p>
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<p>§ odpowiednie zabezpieczanie powierzchni ziemi, gdzie eksploatowane są kopalnie odkrywkowe w celu minimalizacji negatywnego wpływu na gleby oraz minimalizacji ryzyka osuwisk i erozji, oraz prowadzących do zmiany stosunków wodnych</p>
Edukacja ekologiczna	<p>§ działania edukacyjne społeczeństwa zarówno o korzyściach płynących z wykorzystania poszczególnych rodzajów złóż, jak i o zagrożeniach dla ludzi i środowiska</p>
Monitoring środowiska	<p>§ kontrole podmiotów podejmujących/prowadzących eksploatację złóż kopalin, w tym pod kątem prowadzenia prac rekultywacyjnych terenów poeksploatacyjnych</p>

5.6.1. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015

W ramach priorytetu IX: Kopaliny w latach 2014-2015 zostały wyznaczone 4 działania. Wszystkie były wyznaczonymi do realizacji na lata 2012-2015. W poniższej tabeli nr 33 przedstawiono efekty realizacji zadań uwzględnionych w ww. dokumencie.

TABELA 33. Analiza realizacji zadań planowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET IX.

Zakładane działania	Podejmowane zadania oraz efekt realizacji
Priorytet X. KOPALINY	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach, oraz ochrona środowiska naturalnego przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego	
IX. Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Realizowane - w przypadku podejrzenia nielegalnej eksploatacji sprawa zgłaszana była na Policję. Zadanie powinno być zadaniem ciągłym.
IX. Kontrole w zakresie wykonywania udzielonych koncesji.	Wykonywano częściowo.
IX.1.3. Współpraca w tworzeniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem kopalin i ich ochrony przed trwałym zainwestowaniem górnictwem.	Zadanie realizowane - współpraca i opiniowanie studiów w zakresie dotyczącym kopalin.
IX.1.4.1. Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego.	Nie realizowano.

Z przedstawionych powyżej informacji wynika, że zadania były realizowane. Ochrona złóż kopalin odbywa się głównie poprzez działania kontrolne co powinno być kontynuowane w kolejnych latach. Na podstawie

informacji zwartych w niniejszym punkcie w poniższej tabeli nr 34 dokonano analizy SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne.

Tabela 34. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne.

Obszar interwencji: ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
§ rozpoznane i udokumentowane złoża kruszyw naturalnych;	§ występowanie miejsc nielegalnej eksploatacji kruszyw mineralnych; § niska świadomość społeczeństwa w zakresie wykorzystania złóż kopalin;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
§ rozwój technologii eksploatacji surowców mineralnych.	§ degradacja rzeźby terenu; § brak dokumentów planistycznych (mpzp) uwzględniających zasoby kopalin.

5.7. GLEBY

Powiat choszczeński w kontekście budowy geologicznej zajmuje obszar monokliny przedsudeckiej. Na obszarze tym znajdują się liczne skały permsko - mezozoiczne leżące niezgodnie na pofałdowanym podłożu paleozoicznym. Najstarsze skały permskie to zlepieńce, piaskowce i łupki czerwonego spągowca przykryte serią dolnopermskich skał wulkanicznych. Tektonika monokliny ukształtowana została w fazach kimeryjskiej i laramijskiej. Powierzchnia podplejstocieńska jest silnie urzeźbiona, co w zasadniczy sposób wpłynęło na zachowanie transgredujących lądolodów. Zaburzenia glacitektoniczne obserwowane w morenach czołowych fazy poznańskiej powstały w czasie zlodowacenia środkowopolskiego. Zaburzony został trzeciorzęd i plejstocen. Morfologia ukształtowała się w wyniku deglacji strefowej. Główne elementy składowe osadów powierzchniowych to: gliny zwałowe i gliniaste piaski lodowcowe wysoczyzn morenowych, piaski i piaski ze żwirami równin i stożków sandrowych oraz wysoczyzn kemowych, torfy i muły (w dolinie Małej Iny), głązy, żwiry, piaski i gliny moren czołowych.

Powiat choszczeński ma korzystne warunki do produkcji rolniczej, zróżnicowane pod względem jakości gleb w poszczególnych gminach. Grunty rolne stanowią 50 % terenów powiatu.

TABELA 35. Struktura użytkowania gruntów na terenie powiatu choszczeńskiego.

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna (ha)	Udział w ogólnej powierzchni (%)
Powierzchnia ogólna	132.749	100
Użytki rolne	66.951	50,43
Użytki leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	52.797	39,77
Grunty zabudowane i zurbanizowane	3.943	2,97
Wody	3.900	2,94
Użytki ekologiczne	145	0,11
Nie użytki	4.923	3,71
Tereny inne	90	0,68

ŹRÓDŁO: Starostwo Powiatowe w Choszcznie – stan na 31.12.2016 r. (Wydział Geodezji, Kartografii i Katastru).

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

TABELA 36. Struktura użytkowania gruntów w podziale na gminy powiatu choszczeńskiego.

Gmina	Grunty ogółem (ha)	Użytki rolne (ha)	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (ha)	Grunty zabudowane i zurbanizowane (ha)	Grunty pod wodami (ha)		Użytki ekologiczne (ha)	Nieużytki (ha)	Tereny różne (ha)
					płynące	stojące			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Bierzwnik	23.900	8.585	12.938	486	1202	7	20	662	0
Choszczno miasto	958	451	0	391	87	0	0	16	13
Choszczno wieś	23.680	17.158	3.968	865	466	76	0	1102	45
Drawno miasto	503	174	12	97	213	0	0	7	0
Drawno wieś	31.594	6.987	22.372	533	619	13	89	958	22
Krzęcin	14.011	9.299	3.208	440	316	10	4	733	1
Pełczyce miasto	1.307	1.039	44	97	88	3	0	38	0
Pełczyce wieś	18.748	13.282	3.884	507	382	58	18	613	4
Recz miasto	1.239	815	160	142	8	65	0	48	1
Recz wieś	16.809	9.163	6.211	385	143	144	14	745	4
Razem powiat	132.749	66.951	52.797	3.943	3.524	376	145	4.923	90

ŹRÓDŁO: Starostwo Powiatowe w Choszcznie - Powiatowe zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów – stan na 31.12.2016 r. (Wydział Geodezji, Kartografii i Katastru)

Na terenie powiatu nie występują gleby pierwszej klasy bonitacyjnej. Gleby klasy drugiej występują w znikomych ilościach, głównie na terenie gminy Pełczyce. Najwięcej w powiecie choszczeńskim jest gleb klasy średniej (IV-IVb). Szczegółową klasyfikację gleb powiatu pod względem jakości bonitacyjnej z uwzględnieniem podziału na poszczególne gminy przedstawiono w poniższej tabeli nr 37.

TABELA 37 . Bonitacja gleb w poszczególnych gminach powiatu w ha.

Gmina	Klasy bonitacyjne										
	I	II	III	IIIa	IIIb	IV	IVa	IVb	V	VI	VIz
Bierzwnik	-	0,03	101,88	248,39	1453,73	1523,37	1705,79	1170,00	1737,90	760,39	17,89
Choszczno m.	-	0,6794	27,6613	27,8817	122,4057	51,3303	110,8394	48,4182	33,6893	27,7826	-
Choszczno w.	-	-	244,94	606,60	2768,64	1584,27	5971,90	2890,47	2924,87	578,96	18,63
Drawno m.	-	-	10,3372	20,0741	69,6838	19,4090	21,9012	2,4129	25,6830	3,543	-
Drawno w.	-	-	154,16	484,78	1365,67	733,58	1404,70	567,25	1651,74	844,92	12,55
Krzęcin	-	0,49	95,84	586,96	2075,53	443,39	3259,56	1282,33	1356,33	359,51	2,35
Pełczyce m.	-	1,9367	13,4243	229,5486	408,3913	34,9532	172,4354	85,7352	102,0250	31,6701	-
Pełczyce w.	-	7,65	507,02	1361,13	4102,64	622,52	4060,24	1378,56	1360,89	323,98	1,32
Recz m.	-	7,65	507,02	1361,14	4101,27	622,65	4057,91	1377,84	1359,19	323,82	1,32
Recz w.	-	-	171,99	112,38	1487,84	793,96	3188,78	1278,10	1965,13	444,59	2,50
Razem:	-	18,4361	1834,273	5038,884	17955,8	6429,433	23954,06	10081,12	12517,45	3699,166	56,56

ŹRÓDŁO: Starostwo Powiatowe w Choszcznie- Zestawienie klasużytków, stan na 31.12.2016 r. (Wydział Geodezji, Kartografii i Katastru)

STAN GLEB

Ochrona gleb, a w szczególności użytkowanych rolniczo, stanowi istotny element działań w zakresie polityki środowiskowej oraz rolnej. Badanie jakości gleb ornych wykonywane jest w ramach monitoringu jakości gleby i ziemi. Na terenie powiatu prowadzony jest monitoring gleb przez Stację Chemiczno - Rolniczą w Gorzowie Wlkp. W 2016 r. w 2290 punktach pomiarowych badano gleby (gruntów rolnych osób prywatnych) pod kątem ilości min. mikroelementów (bor, mangan, miedź, cynk, żelazo), makroelementów (fosfor, potas magnez), oraz ich odczyn. Z ww. wyników (przesłanych przez SChR za lata 2014-2016) wynika, że w powiecie choszczeńskim przeważają gleby o odczynie lekko kwaśnym. W 48% zbędne jest wapnowanie gleb. Największe potrzeby (wapnowania) stwierdzono w gminy Recz. Pod kątem zasobności w makroelementy stwierdzano, że zawartość fosforu i potasu w glebach była średnia, zaś magnezu wysoka. Zawartość mikroelementów w latach 2014-2016 badana była w 3 gminach: Choszczno, Krzęcin i Pełczyce. Stwierdzono niską zasobność w bor oraz średnią w mangan, miedź, cynk i żelazo.

Nie były badane gleby pod kątem występowania w nim zanieczyszczeń (np. WWA, metale ciężkie), wobec czego trudno jednoznacznie stwierdzić jaki jest stopień zanieczyszczenia gleb występujących w powiecie.

Oprócz zanieczyszczeń, zagrożeniem dla gleb jest także erozja wietrzna, wodna oraz susze. Również te czynniki przyczyniają się do degradacji gleb, czyli pogorszenia właściwości chemicznych, fizycznych i biologicznych oraz spadku ich aktywności biologicznej. To z kolei powoduje zmniejszanie ilości oraz jakości pozyskiwanej biomasy roślin i prowadzi do całkowitej utraty wartości użytkowych gleb.

Powiat choszczeński ze względu na silnie zróżnicowaną rzeźbę terenu został zakwalifikowany jako obszar, na którym występuje zagrożenie wystąpienia erozji gleby⁸. Zmiany klimatu zachodzące w ostatnich latach, w szczególności nawalne deszcze powodują podmywanie gleb.

GRUNTY ZDEGRADOWANE I ZDEWASTOWANE

W celu przywrócenia dobrego stanu gleb zdegradowanych bądź zdewastowanych należy je rekultywować. Obszary zdegradowane i zdewastowane to grunty, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Dane statystyczne (GUS 2015 r.) pokazują, że udział gruntów zdegradowanych i zdewastowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego jest niższy niż średnia dla Polski (0,2%) i w roku 2014 wyniósł 0,12% (powierzchnia terenów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w woj. Zachodniopomorskim - 2.820 ha podzielona przez całkowitą powierzchnię województwa zachodniopomorskiego - 22.892 km²).

Na terenie powiatu choszczeńskiego według informacji zawartych w rejestrze gruntów zdegradowanych i zdewastowanych (prowadzonym we wcześniejszych latach) zlokalizowane były takie tereny (pozostały w nim tereny o powierzchni ok. 7 ha). Starosta Choszczeński w okresie 2014-2017 nie wydał jednak żadnej decyzji ws. rekultywacji gruntów rolnych lub leśnych.

OSUWISKA

Występowanie osuwisk przypisywane jest miejscom, w których teren jest mocno nachylony a grunty mają specyficzną budowę, gdzie warstwy przepuszczalne i nieprzepuszczalne występują naprzemiennie. Przy większych opadach, warstwa przepuszczalna nasiąka wodą, która nie mając innego odpływu, zaczyna razem z wilgotnym gruntem spływać po warstwie nieprzepuszczalnej.

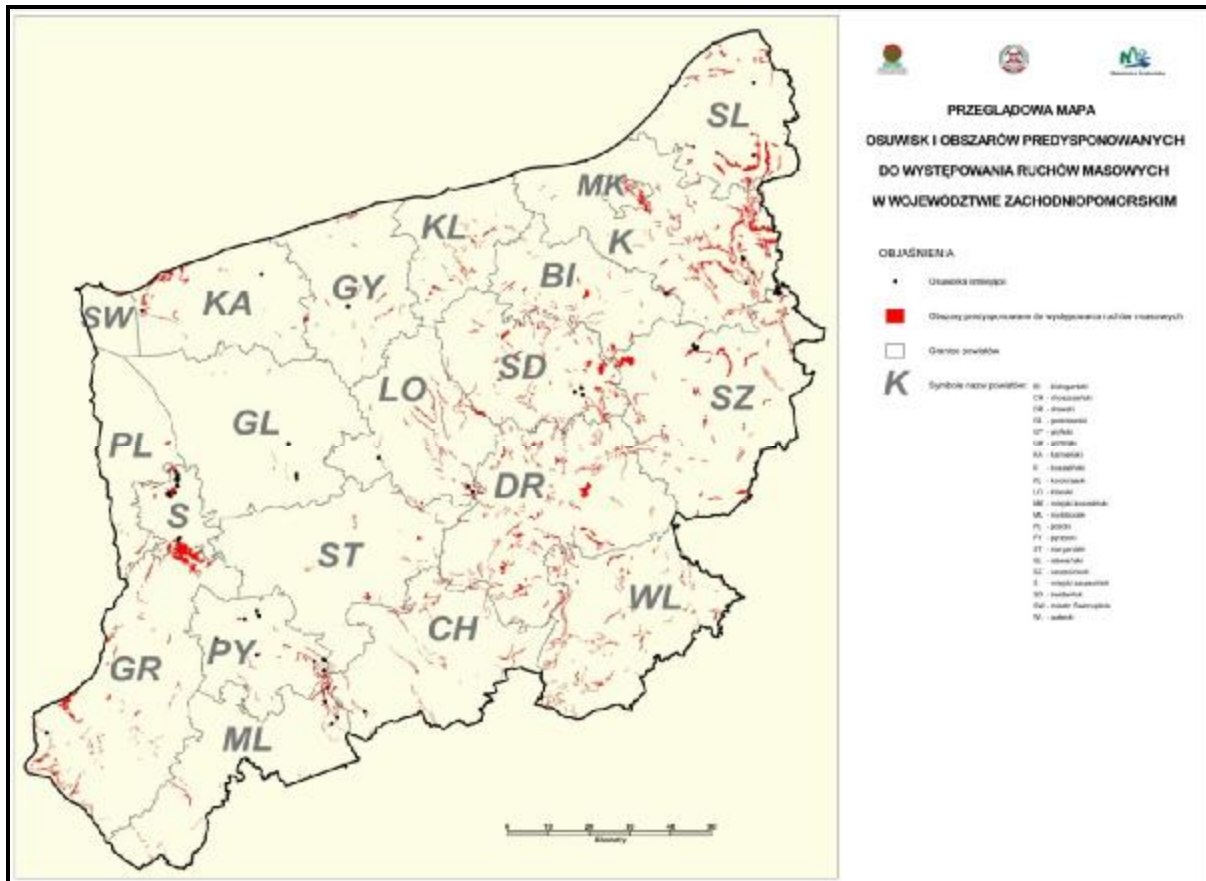
Wstępna cena osuwisk w ramach projektu Państwowego Instytutu Geologicznego (PIG PIB) dotyczącego Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) pozwoliła na opracowanie przeglądowej mapy osuwisk

⁸ Źródło: *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, październik 2010*

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

i obszarów narażonych na osuwiska. Pierwsze rozpoznanie terenowe wskazało na występowanie terenów predysponowanych do występowania osuwisk w powiecie choszczeńskim (rys nr 12).

RYS 12. Poglądowa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych.

ŹRÓDŁO: <http://geoportal.pgi.gov.pl/SOPO>

TERENY POPRZEMYSŁOWE, POWOJSKOWE, POKOLEJOWE

Zgodnie z informacjami zawartymi w opracowaniu pt. „*Obszary przemysłowe, pokolejowe i powojenne w województwie zachodniopomorskim*” na terenie 3 gmin powiatu choszczeńskiego zidentyfikowano 3 tereny pokolejowe (gmina Choszczno, Recz, Krzecin), w jednej gminie teren powojenny (gmina Choszczno), oraz w 1 gminie teren przemysłowy (gmina Krzecin). Z ww. terenów pokolejowych, przemysłowych i pokolejowych tylko dwa z nich nie mają zaplanowanej bądź zrealizowanej inwestycji na tym terenie - dotyczy to terenu powojennego (nieczynnego lotniska wojskowego) oraz terenu przemysłowego zlokalizowanego w m. Objezierze (teren po byłej cegielni).

REKULTYWACJA SKŁADOWISK ODPADÓW

W latach 2014-2015 prowadzona była rekultywacja składowiska odpadów komunalnych k/m Pomień realizowana przez Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty z siedzibą w Karlinie. Na najbliższe lata (obowiązującego niniejszego programu) planowana jest rekultywacja dwóch nieczynnych składowisk zlokalizowanych w m. Objezierze i Pławienko, oraz czynnego składowiska w m. Stradzewo.

REKULTYWACJA TERENÓW PO USUNIĘTYCH MOGIŁNIKACH

Na terenie powiatu choszczeńskiego zlokalizowany był jeden mogiłek w m. Pomień. W poprzednich latach został on zlikwidowany, a teren po nim został zrehabilitowany i objęty monitoringiem wód podziemnych.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Poniżej zestawiono (tabela 38) zagadnienia horyzontalne dla omawianego obszaru interwencji

TABELA 38. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gleby.

Adaptacja do zmian klimatu	<p>§ wprowadzanie małych zbiorników retencyjnych, oczek wodnych i rowów nawadniających, zachowanie trwałych użytków zielonych i zadrzewień śródpolnych;</p> <p>§ zalesienia na terenach zniszczonych i obszarach niewykorzystanych rolniczo, gruntach rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa oraz podatnych na degradację (erozję, wyjąłowanie, przenikanie zanieczyszczeń do wód).</p>
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<p>§ inwentaryzacja obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych</p>
Edukacja ekologiczna	<p>§ działania edukacyjne dla rolników w zakresie: promowania rolnictwa ekologicznego i integrowanego, zapobiegania zanieczyszczeniom gleb środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi</p>
Monitoring środowiska	<p>§ monitoring terenów szczególnie narażonych na osuwanie się mas ziemnych;</p> <p>§ współpraca z WIOŚ oraz IUNG (Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa) w celu pozyskiwania jak najbardziej aktualnych danych w zakresie stanu gleb.</p> <p>§ monitoring prowadzony przez SChR w Gorzowie Wlkp..</p>

5.7.1. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015

W ramach priorytetu X. Jakość gleb do realizacji w latach 2014-2015 zostało wyznaczono 7 działań. W poniższej tabeli nr 39 przedstawiono efekty realizacji zadań uwzględnionych w ww. dokumencie. Również w priorytecie XI. Edukacja ekologiczna znalazło się 1 działanie dotyczące opisywanego komponentu.

TABELA 39. Analiza realizacji zadań planowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019 w latach 2014-2015 - PRIORYTET X.

Zakładane działania	Podejmowane zadania oraz efekt realizacji
Priorytet X. JAKOŚĆ GLEB.	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem, oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa, oraz działalności gospodarczej.	
X. 1.1. Szkolenia rolników dot. promocji rolnictwa ekologicznego.	Zadanie realizowane przez ODR Barzkowice.
X. 1.2. Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi.	Zadanie częściowo realizowane. Brak wystarczających informacji by ocenić stopień realizacji tego zadania.
X. 1.3. Ochrona gleb przed erozją, ograniczanie zjawisk nadmiernej eksploatacji i zanieczyszczenia gleb, również w innych sektorach gospodarki.	Zadanie realizowane w niewielkim zakresie - jedynie poprzez szkolenia prowadzone przez ODR-y.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

X. 1.4. Ochrona gleb przed zakwaszeniem, oraz działania zmierzające do odkwaszenia gleb.	Zadanie częściowo realizowane. Brak wystarczających informacji by ocenić stopień realizacji tego zadania
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 2. Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych.	
X. 2.1. Rozwój systemu monitoringu/identyfikacji terenów zdegradowanych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • monitoring azotu mineralnego w glebie; • monitoring azotu i fosforu w wodach do głębokości 90 cm pod powierzchnią gleby; • monitoring siarki siarczanowej i ogólnej w glebie. 	Zadanie zrealizowane - SChR prowadziła monitoring gleb.
X. 2.2. Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych.	Nie realizowano.
X. 2.3. Rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów.	Nie realizowano.
Priorytet XI. EDUKACJA EKOLOGICZNA.	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu choszczeńskiego, oraz wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu w zakresie ochrony powietrza, gospodarki odpadami, zużycia wody i jej zanieczyszczenia, oraz pozostałych komponentów środowiska.	
XI. 1.2. Organizowanie szkoleń dla rolników z zakresu właściwego nawożenia, stosowania dobrych praktyk rolniczych i ochrony gleb, oraz promocji rolnictwa ekologicznego.	Nie realizowano.

Z przedstawionych powyżej informacji wynika, że zadania były realizowane w niewielkim zakresie. W kolejnych latach dziania zmierzające do ochrony gleb powinny kontynuowane, w szczególności w zakresie rekultywacji gleb (w tym zamkniętych składowisk), działań edukacyjnych, szkoleniowych, oraz związanych z monitoringiem (np. osuwiska).

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz stopień realizacji zadań przypisanych do zadań w Programie 2012-2015 za okres 2014 - 15 w poniższej tabeli nr 4 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Gleby.

Tabela 40. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby.

Obszar Interwencji: GLEBY	
MOCNE STRONY (<i>czynniki wewnętrzne</i>)	SŁABE STRONY (<i>czynniki wewnętrzne</i>)
<ul style="list-style-type: none"> § prowadzony monitoring gleb w zakresie makro- i mikroelementów, konieczności wapnowania gleb; § likwidacja mogilnika (m. Pomień) mająca wpływ na jakość wartości przyrodniczych; 	<ul style="list-style-type: none"> § brak dostatecznych informacji o zanieczyszczeniu gleb (metalami ciężkimi, WWA); § dużo gleb o niskich wartościach produkcyjnych.; § występowanie terenów zagrożonych usuwaniem mas ziemnych. § występowanie niezagospodarowanych terenów powojkowych i przemysłowych.

SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
§ prowadzone doradztwa dla rolników, szkolenia dla rolników;	§ niedostateczne rozpoznanie tworów zagrażających osuwaniem mas ziemnych oraz brak środków finansowych na taki monitoring; § zmiany klimatyczne mające niekorzystny wpływ na gleby (erozja, osuwiska, zanieczyszczenie)

5.8. Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Zbiórka odpadów komunalnych na terenie gmin powiatu choszczeńskiego odbywa się w sposób zorganizowany. Odpady gromadzone są selektywnie w pojemnikach, workach oraz kontenerach, a następnie wywożone przez firmy posiadające koncesje, zezwolenia do regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych, gdzie poddawane są procesom odzysku:

- z terenu gmin szczecińskiego regionu gospodarki odpadami komunalnymi (tj. Choszczno, Recz, Krzęcin, Pełczyce) odpady kierowane są do:
 - RIPOK w Dalsze, zarządzanej przez Eko-Mysł Sp. z o.o. Dalsze;
 - RIPOK w Szczecinie ul. J. Smolańska ps Jahna, zarządzanej przez Remondis Szczecin Sp. z o.o.;
 - RIPOK w Łęczycy zarządzanej przez Zakład Zagospodarowania Odpadów Stargard Sp. z o.o.;
 - instalacji mechanicznego przetwarzania odpadów komunalnych w Stradzewie, której zarządcą jest Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Sp. z o.o. Choszczno.
- z terenu gmin szczecińskiego regionu gospodarki odpadami komunalnymi (tj. Bierzwnik, Drawno) odpady kierowane są do:
 - RIPOK w Wardyniu Górnym, zarządzanej przez Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Wardyń Górny;
 - instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w Mirosławcu, zarządzanej przez PHU „Eko-Fiuk” S.C. Połczyn Zdrój.

W 2015 r. na terenie powiatu choszczeńskiego łącznie zebrano 17.367 ton odpadów komunalnych, w tym 9.655 ton zmieszanych odpadów komunalnych.

We wszystkich gminach powiatu wprowadzono system selektywnej zbiórki odpadów. Na terenie tylko dwóch gmin funkcjonują Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK): w Drawnie przy ul. Kolejowej oraz w Pełczycach przy ul. Rakoniew. W gminie Choszczno do czasu utworzenia PSZOK funkcjonuje tymczasowa baza Zakładu Ochrony Środowiska MPGK w Choszcznie przy ul. Wolności. W Bierzwniku przy ul. Cystersów funkcjonuje Gminny Punkt Zbierania Odpadów Niebezpiecznych i Problemowych.

W 2015 r. wszystkie gminy powiatu choszczeńskiego osiągnęły dopuszczalny poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia: papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła. Jednak wymaganego poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych nie osiągnęły gminy: Krzęcin, Recz. Poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania nie osiągnęły zaś gminy: Drawno i Pełczyce.

Składowiska odpadów na terenie powiatu choszczeńskiego.

Obecnie na terenie powiatu istnieje siedem składowisk, z których sześć jest nieczynnych (tabela nr 41, rys nr 12). Eksploatowane pozostaje jedynie składowisko zlokalizowane w miejscowości Stradzewo.

TABELA 41. Składowiska komunalne na terenie powiatu choszczeńskiego.

Lp.	Gmina	Miejscowość	Faza eksploatacji	Sposób uszczelnienia podłoża	Powierzchnia ogólna [ha]	Drenaż odciekowy powyżej podłoża	Instalacja do odprowadzania gazu składowiskowego	Zarządzający składowiskiem	Monitoring	Ilość odpadów zdeponowana w 2015 r. [Mg]
1	Choszczno	Stradzewo	czynne od 1996	izolacja PEHD	4,21	+	bierna (kominki)	MPGK Sp. z o.o. - Choszczno	tak	5289
2	Bierzwnik	Pławienko	eksploatacja zakończona 30.09.2012 r.	izolacja PEHD	3,35	+	bierna (kominki)	Urząd Gminy Bierzwnik	tak	0
3	Bierzwnik	Starzyce	nieczynne (1983-2001)	brak	0,97	-	-	Urząd Gminy Bierzwnik	-	0
4	Drawno	Rościn	nieczynne (1992-2003)	geomembrana	3,75	+	-	Urząd Miejski w Drawnie	-	0
5	Krzęcin	Objezierze	nieczynne (1989-2003)	glina	6,35	-	-	Urząd Gminy Krzęcin	+	0
6	Pełczyce	Pełczyce	nieczynne (b.d.-2002) i	brak	4,00	-	-	Urząd Miejski w Pełczycach	-	0
7	Recz	Pomień	nieczynne (1989-2003)	glina	1,70	-	bierna (kominki)	Urząd Miejski w Reczu	tak	0

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r. – WIOŚ.

RYS.12. Składowiska odpadów komunalnych w powiecie choszczeńskim w 2015 r.

▲ Składowisko komunalne czynne ▲ Składowisko komunalne nieczynne

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2015 r. – WIOŚ.

Na terenie powiatu choszczeńskiego w miejscowości Stradzewo znajduje się jedyne czynne składowisko odpadów komunalnych. Posiada ono wymagane zabezpieczenie geomembraną oraz drenaż zbierający odcieki do zbiornika bezodpływowego. Obiekt wyposażony jest w niezbędny sprzęt techniczny (spychacz, brodzik, waga i środki transportu), piezometry oraz kominki odgazowujące. Wyniki badań przeprowadzonych w 2015 r. wokół składowiska w Stradzewie wskazywały na dobry stan chemiczny wód podziemnych. Składowisko eksploatowane jest przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszcznie. Na chwilę obecną zrehabilitowana została pierwsza kwatery ww. składowiska.

Na terenie powiatu choszczeńskiego znajduje się 6 składowisk odpadów komunalnych, których eksploatacja została zakończona, są to składowiska w miejscowościach: Pławienko, Starzyce, Rościn, Objezierze, Pełczyce, Pomień. Składowisko w miejscowości Pławienko, eksploatowane od roku 2001, posiada zabezpieczenie geomembraną oraz drenaż zbierający odcieki. Odcieki odprowadzane są do zbiornika bezodpływowego i okresowo wywożone na oczyszczalnię w Choszcznie. Obiekt wyposażony jest w kominki odgazowujące. Z dniem 30.09.2012 r. zakończono eksploatację składowiska.

Wyniki badań wód podziemnych przeprowadzonych w 2015 r. wokół składowiska w Pławienku wskazują, iż stężenia większości badanych wskaźników kształtowały się w zakresie wartości charakterystycznych dla wód o dobrym stanie chemicznym (I-III klasa jakości wód podziemnych). Podwyższone wartości przewodności elektrolitycznej i ogólnego węgla organicznego, przekraczają natomiast wartości odpowiadające III klasie i charakterystyczne dla wód o słabym stanie chemicznym (IV-V klasa).

Pozostałe składowiska, niespełniające wymogów prawnych ochrony środowiska, eksploatowane były bez odpowiednio wymaganych przepisami decyzji administracyjnych. Większość tych składowisk nie posiada zabezpieczonego podłoża, urządzeń do odgazowania oraz instalacji do odprowadzania odcieków.

Wyniki dostępnych badań wód podziemnych przeprowadzonych w 2015 r. wokół nieczynnego składowiska zlokalizowanego w miejscowościach Pomień (gm. Recz) i Objezierze (gm. Krzęcin) wskazywały, iż stężenia wszystkich badanych wskaźników kształtowały się w zakresie wartości charakterystycznych dla wód o dobrym stanie chemicznym (I-III klasa jakości wód podziemnych).

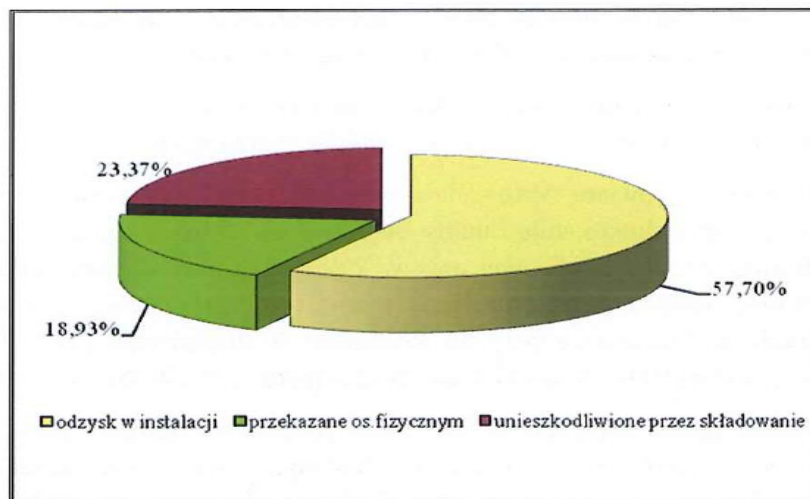
Na terenie nieeksploatowanego składowiska w miejscowości Pomień (gmina Recz) zlokalizowany był mogilnik, który w maju 2011 r. zlikwidowano. Teren po zlikwidowanym mogilniku zrehabilitowano. Wokół mogilnika prowadzony jest monitoring wód podziemnych. W wyniku przeprowadzonych w 2014 r. badań stwierdzono, iż średnie wartości stężeń badanych wskaźników kształtowały się na poziomie I klasy - wody bardzo dobrej jakości (Tabela 15 z działu Gospodarowanie wodami).

5.8.2. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne

Na terenie powiatu choszczeńskiego brak jest większych wytwórców odpadów. Dominują odpady z przemysłu drzewnego, osady ściekowe oraz żużle ze spalania węgla. Według dostępnych danych Wojewódzkiego Systemu Odpadowego w 2015 r. w powiecie choszczeńskim wytworzono około 75 tys. ton odpadów z sektora gospodarczego (z wyłączeniem odpadów komunalnych), stanowiących około 1,2% całego stłumienia odpadów wytworzonych w województwie.

W ogólnej ilości odpadów zagospodarowanych w 2015 r. odzyskowi poddano 76,63% odpadów (w tym w instalacjach - 57,70%, natomiast osobom fizycznym przekazano do wykorzystania - 18,93%), unieszkodliwiono przez składowanie - 23,37% odpadów (RYS nr 13).

RYS.13. Gospodarowanie odpadami z sektora gospodarczego na terenie powiatu choszczeńskiego w 2015 r.

ŹRÓDŁO: Informacja o stanie środowiska z WIOŚ – 2015 r.

Poniżej zestawiono (tabela 42) zagadnienia horyzontalne dla omawianego obszaru interwencji

TABELA 42. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów.

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> § wykorzystanie materiałów pochodzących z recyklingu; § lokalizowanie obiektów gospodarki odpadami (np. składowisk, PSZOK, magazynów odpadów) w oddaleniu od terenów zagrożonych powodzią, podtopieniami, osuwiskami.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> § wyeliminowanie niewłaściwej eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów; § rozwój istniejącego systemu zbierania olejów odpadowych, w tym ze źródeł rozproszonych
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> § działalność edukacyjna w zakresie ograniczania powstawania odpadów, właściwego postępowania z odpadami, selektywnego zbierania odpadów oraz racjonalnego wykorzystania wody i energii.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> § monitoring wpływu składowisk na wody powierzchniowe i podziemne; § badania poziomu i jakości wód podziemnych oraz objętości i składu wód odciekowych; § kontrole w zakresie wytwarzania, zbierania, przetwarzania odpadów; § monitorowanie dzikich składowisk oraz terenów po zlikwidowanych mogiłnikach

5.8.3. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015

W ramach priorytetu III. GOSPODAROWANIE ODPADAMI, ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami do realizacji w latach 2014-2015 zostało wyznaczono 23 działania. W poniższej tabeli nr 43 przedstawiono efekty realizacji zadań uwzględnionych w ww. dokumencie.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

TABELA 43. Analiza realizacji zadań planowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019 w latach 2014-2015 - PRIORYTET III.

Zakładane działania	Podejmowane zadania oraz efekt realizacji
Priorytet III. GOSPODARKA ODPADAMI.	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Działania związane z budową systemu gospodarki odpadami zgodnego z KPGO 2014, oraz planem gospodarki odpadami dla województwa zachodniopomorskiego.	
III.1.1. Edukacja ekologiczna w zakresie właściwego postępowania z odpadami.	Zadanie realizowane - prowadzono konkursy, pogadanki edukacyjne, akcje edukacyjne.
III.1.2. Wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym recyklingu, odzysku energii zawartej w odpadach.	Nie realizowano.
III.1.3. Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.	Zadanie realizowane przez organy kontrole (WIOŚ, starosta)
III. 1.4. Eliminacja praktyk niewłaściwej eksploatacji składowisk odpadów, oraz niewłaściwej ich rekultywacji.	Zadanie realizowane częściowo.
III. 1.5. Zapewnienie dostępu do instalacji służącej do przetwarzania odpadów posiadającej odpowiednią przepustowość.	Zadanie realizowane częściowo (przez Związek Gminy Dolnej Odry.
III. 1.6. Rozwój rynku surowców wtórnych i produktów zawierających te surowce poprzez wspieranie współpracy organizacji odzysku, przemysłu, jednostek samorządu terytorialnego, oraz egzekwowanie obowiązków dotyczących odzysku i recyklingu odpadów.	Zadanie realizowane częściowo (przez Związek Gminy Dolnej Odry.
III. 1.7. Wydawanie decyzji w zakresie gospodarowania odpadami, spełniających założenia wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.	Zadanie realizowane częściowo.
III. 1.8. Uczestnictwo w budowie/rozbudowie zakładów zagospodarowania odpadów (ZZO) zgodnie z założeniami WPGO obejmujących regionalne instalacje: <ul style="list-style-type: none"> • mechaniczno-biologicznego lub termicznego przekształcenia odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni; • składowania przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych; • kompostowania odpadów zielonych, sortowania poszczególnych frakcji odpadów komunalnych; • demontażu odpadów wielkogabarytowych; • przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego 	Nie realizowano.
III. 1.10. Rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów.	Zadanie realizowane częściowo - rekultywacja składowiska w m. Pomień.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Cel operacyjny (krótkoterminowy): 2. Działania w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi	
III. 2.1. Objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych - najpóźniej do 2015 roku.	Zadanie zrealizowane - wszystkie gminy objęły wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych.
III. 2.2. Objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem selektywnego zbierania odpadów - najpóźniej do 2015 roku.	Zadanie zrealizowane - wszystkie gminy objęły wszystkich mieszkańców zorganizowanym selektywnego zbierania odpadów.
III. 2.3. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowisko odpadów, tak aby nie było składowanych: <ul style="list-style-type: none"> • w 2013 r. więcej niż 50 %, • w 2020 r. więcej niż 35 %, masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.	Zadanie realizowane przez większość gmin.
III. 2.4. Zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60 % wytworzonych odpadów do końca 2014 r.	Zadanie realizowane przez większość gmin.
III.2.5. Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych minimum 50% masy do 2020 roku.	Zadanie realizowane przez większość gmin.
III. 2.6. Monitoring i bieżąca likwidacja” dzikich wysypisk” odpadów.	Zadanie realizowane częściowo przez niektóre gminy.
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 3. Działania w zakresie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi	
III. 3.1. Monitoring prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi.	Zadanie nie było realizowane przez WIOŚ
III. 3.2. Zwiększenie kontroli nad prowadzeniem gospodarki odpadami medycznymi i weterynaryjnymi wytwarzanymi przez małych wytwórców (w małych ilościach).	Brak wystarczających informacji o realizacji zadania.
III. 3.3. Rozbudowa infrastruktury technicznej w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> • zbierania i przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego; • zbierania zużytych opon; • selektywnego zbierania, przetwarzania i wykorzystania odpadów z budowy remontów i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej. 	Nie realizowano.
III. 3.4. Prowadzenie kontroli podmiotów prowadzących punkty zbierania pojazdów, stacje demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, w zakresie przestrzegania przepisów o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.	Zadanie zrealizowane przez WIOŚ.
III. 3.5. Zbieranie pojazdów usuniętych z drogi zgodnie z ustawą Prawo o ruchu drogowym , i przekazywanie do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.	Zadanie zrealizowane przez Starostę.
III. 3.6. Realizacja działań zawartych w „ Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. ”	Zadanie realizowane częściowo - w niewielkim zakresie przez kilka gmin.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

III. 3.7. Ograniczenie składowania osadów ściekowych.	Zadanie realizowane częściowo (w niewielkim zakresie).
III. 3.8. Monitoring terenu po zlikwidowanym mogilniku, zlokalizowanym w m.Pomień gm. Recz.	Zadanie zrealizowane przez WIOŚ

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz stopień realizacji zadań przypisanych do zadań w Programie 2012-2015 za okres 2014 - 15 w poniższej tabeli nr 4 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

TABELA 44. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Obszar interwencji: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> § wzrost odpadów zbieranych selektywnie; § zmniejszająca się ilość wytwarzanych odpadów; § istniejące tylko 1 czynne składowisko odpadów. 	<ul style="list-style-type: none"> § niedostateczne usuwanie azbestu; § nielegalne składowanie odpadów powodujące przedostawanie się szkodliwych substancji do ziemi i wód; § powstawanie, nowych, dzikich wysypisk; § brak PSZOK-ów w każdej gminie.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> § kontrola przestrzegania przepisów o odpadach; § możliwość pozyskania środków na działania związane z gospodarką odpadami; 	<ul style="list-style-type: none"> § wysokie koszty zakładania nowych pokryć dachowych (jako główny czynnik wolnego tempa usuwania wyrobów zawierających azbest); § „dzikie wysypiska”; § nieprawidłowe postępowanie z odpadami (np. spalanie odpadów w piecach domowych).

5.9. ZASOBY PRZYRODNICZE

Współczesny świat w swoich zdobyczach cywilizacyjnych coraz bardziej docenia bogactwo natury. W celu ochrony obszarów cennych przyrodniczo wyszczególniono chronione prawem formy ochrony przyrody, których ochrona w stosunku do działalności człowieka staje się priorytetem.

Formami ochrony przyrody, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz.U. z 2016 r. poz. 2134 ze zm.) są:

- 1) parki narodowe;
- 2) rezerваты przyrody;
- 3) parki krajobrazowe;
- 4) obszary chronionego krajobrazu;
- 5) obszary Natura 2000;
- 6) pomniki przyrody;
- 7) stanowiska dokumentacyjne;
- 8) użytki ekologiczne;
- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Powiat choszczeński może poszczycić się szerokim spektrum gatunków zarówno flory jak i fauny, które zasiedliły się na obszarze powiatu, przyczyniając się do zwiększenia atrakcyjności regionu. W poniższej tabeli przedstawiono powierzchnie występujących w powiecie choszczeńskim form ochrony przyrody.

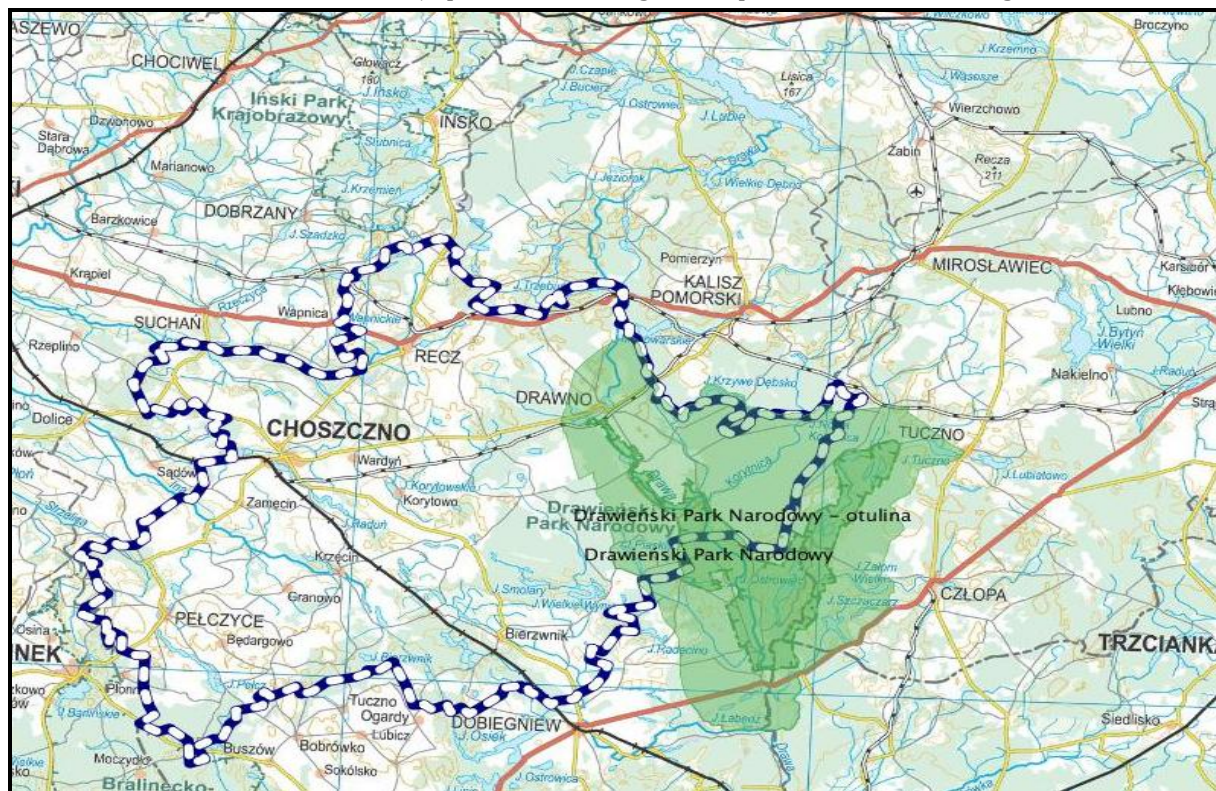
TABELA 44. Formy ochrony przyrody w powiecie choszczeńskim w liczbach (stan na dzień 31.12.2016 r.).

Lp.	Forma ochrony przyrody	Liczba	Powierzchnia (ha)
1.	Parki narodowe	1	1.900,70
2.	Rezerwaty przyrody	5	104,47
3.	Parki krajobrazowe	1	573,85
4.	Obszary chronionego krajobrazu	5	69.963,39
5.	Obszary Natura 2000 OSO	3	78.259,92
6.	Obszary Natura 2000 SOO	7	15.887,38
7.	Pomniki przyrody	130	-
8.	Stanowiska dokumentacyjne	0	-
9.	Użytki ekologiczne	39	147,52
10.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	0	-

ŹRÓDŁO: GUS – Bank Danych Lokalnych, RDOŚ w Szczecinie, GDOŚ – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody.

Park Narodowy

RYS. 14. Lokalizacja parku narodowego na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne (WMS: gdoś.gov.pl).

Na szczególną uwagę zasługuje **Drawieński Park Narodowy**, którego powołanie określa **Rozporządzenie** Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 1990 r. w sprawie utworzenia **Drawieńskiego Parku Narodowego** (Dz.U.

z 1990 r. Nr 26, poz. 151). DPN dysponuje jeszcze czterema aktami prawnymi, z których ostatnim jest **Rozporządzenie** Ministra Środowiska z dnia 18 lutego 2013 r. w **sprawie nadania statutu Drawieńskiemu Parkowi Narodowemu z siedzibą w Drawnie** (Dz.U. z 2013 r. poz. 304). Powierzchnia całkowita parku wnosi 11.211,0474 ha z czego **1.900,70** ha leży w powiecie choszczeńskim na terenie gmin Drawno i Bierzwnik.

Drawieński Park do najbardziej malowniczy i wartościowy przyrodniczo fragment Równiny Drawskiej, dużego obszaru sandrowego na Pojezierzu Pomorskim. Na terenie parku ochronie podlegają wszystkie składniki przyrody ożywionej i nieożywionej. Szczególnie cenne są drzewostany dębowe i bukowe. Z obszarem Parku i otuliny związana jest bezpośrednio zlewnia rzeki Drawy o powierzchni 567 km². Rzeka Drawa ma bardzo wysokie walory turystyczne i chętnie jest wykorzystywana do spływów kajakowych. Z uwagi na zbyt dużą presję ograniczono ilość kajaków, które mogą spływać rzeką Drawą, w celu ograniczenia wpływu na jakość rzeki.

Na terenie DPN współcześnie rośnie 924 taksonów roślin naczyniowych, 55 gat. podlega ochronie gatunkowej. Najcenniejszym składnikiem flory roślin naczyniowych Parku jest storczyk lipiennik Loesela. Inne interesujące gatunki to np.: wawrzynek wilczełyko, dziewięciornik błotny, widłak jałowcowaty, spłaszczony i goździsty. Interesująca jest także flora roślin zarodnikowych oraz grzybów.

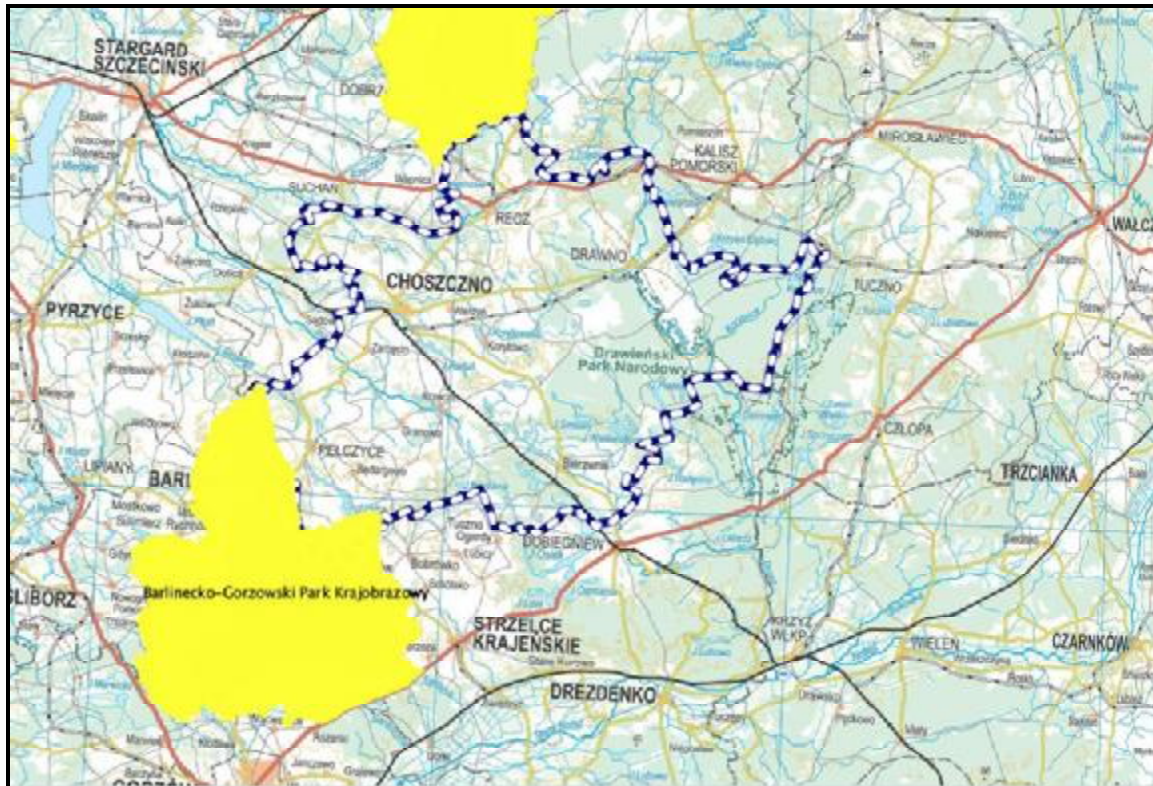
Obszar Drawieńskiego Parku Narodowego cechują walory faunistyczne wyróżniające go nie tylko w skali regionu, ale i kraju, a nawet Europy Środkowej. Zainteresowanych fauną przyciąga do Drawieńskiego Parku Narodowego łatwość zobaczenia bielika, rybołowa, kormorana, nurogęsi, gągoła, czy śladów żerowania bobra. Ichtyofaunę rzek - szczególnie Drawy - cechuje wyjątkowa różnorodność. Nie została ona dotknięta przez procesy degradacyjne w tak dużym stopniu, jak w innych polskich rzekach. Obok gatunków skrajnie zagrożonych, ginących - minoga rzeczno- i strumieniowego, troci wędrowniej i certy, zachowały się tu jeszcze liczne i stosunkowo stabilne populacje gatunków rzadkich w skali kraju - pstrąga potokowego, lipienia, strzebli potokowej i głowacza białopłetwego.

Spośród ssaków najłatwiej o spotkanie z jeleniem, sarną, dzikiem, lisem lub zającem. Populacja jeleni szczególnie liczna bywa jesienią i zimą, kiedy schodzą się one na teren Parku w poszukiwaniu spokoju. Niemal wszędzie widoczne są ślady działalności bobrów, choć trudno zobaczyć same zwierzęta. Herbowe zwierzę Parku, wydra, jest pospolita, lecz bardzo trudna do zobaczenia. Faunę ssaków uzupełniają ryjówki, gryzonie, nietoperze, jeże i drobne drapieżniki (m. in. oba gatunki kun, tchórz, gronostaj, borsuk). Sporadycznie zdarza się zachodzenie na teren DPN: łosia, daniela czy wilka. Interesujący jest świat bezkręgowców. Wśród wstępnie przebadanych mięczaków, pijawek, chrzączek, ważek i motyli, wiele jest gatunków rzadkich lub nawet unikatowych⁹.

⁹ ŹRÓDŁO: *Drawieński Park Narodowy*.

Park Krajobrazowy

RYS. 15. Lokalizacja parku krajobrazowego na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne (WMS: gdoś.gov.pl).

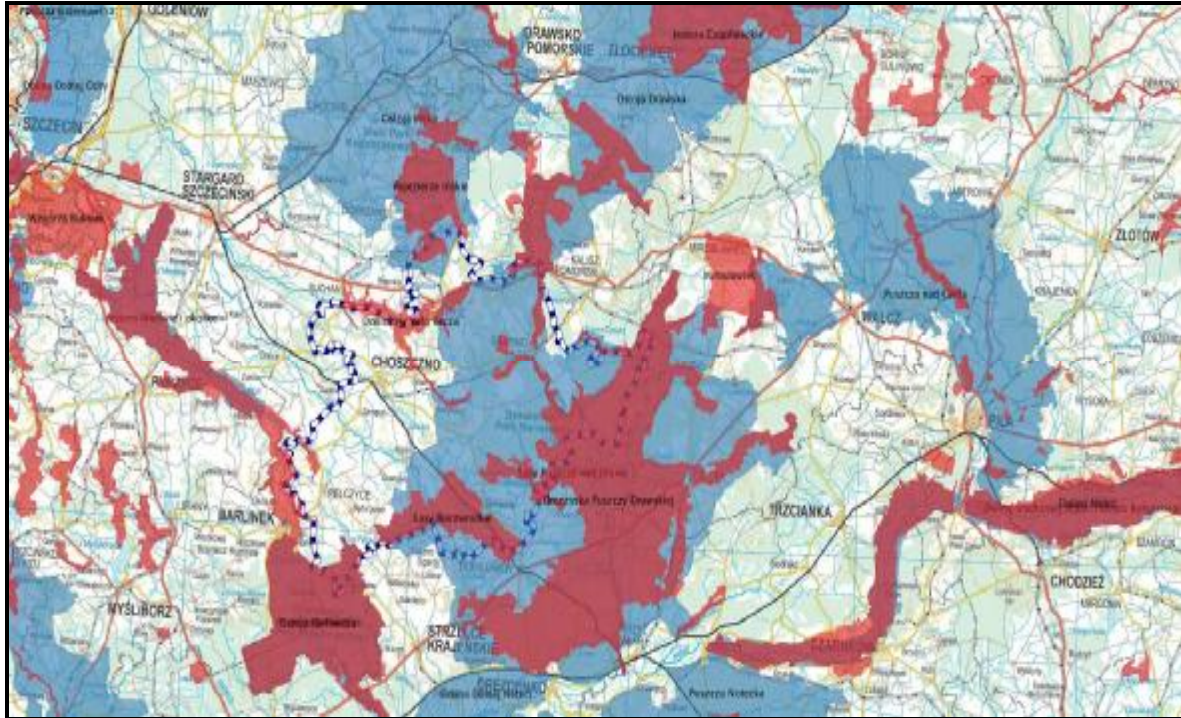
Barlinecko Gorzowski Park Krajobrazowy - całkowita powierzchnia Parku wynosi 23.982,91 ha, z czego w powiecie choszczeńskim znajduje się niewielki fragment parku (gmina Pełczyce) o powierzchni 573,85 ha i otulina o powierzchni 3.512 ha.

Jego świat roślinny jest bardzo bogaty i obejmuje łącznie 639 gatunków paprotników, roślin kwiatowych oraz 138 gatunków porostów, w tym 41 gatunków uznanych za ginące na terenie kraju. Na bogatym i różnorodnym siedliskach obszaru występuje bardzo bogata fauna zwierząt kręgowych i bezkręgowych. Na terenie parku i otuliny opisano występowanie 16 gatunków pijawek, 65 gatunków mięczaków i wiele gatunków owadów, skorupiaków, pajęczaków i innych. Z kręgowców najlepiej rozpoznano ptaki, ryby i ssaki łowne. Spośród 142 gatunków występujących ptaków, 105 gnieździ się na terenie parku, pozostałe obserwowano w różnym czasie. Z gatunków rzadkich, objętych ochroną gatunkową występują: bielik, rybołów, orlik krzykliwy, kania rdzawa i czarna, puchacz, bocian czarny, żuraw, gągoł, zimorodek, dzięcioły i inne. Na uwagę zasługuje duże nagromadzenie górskich gatunków roślin. Ich ostoją są w dolinie lasy liściaste, porastające zbocza wąwozów. Przy drogach i w trudno dostępnych fragmentach parku zachowały się pomnikowe okazy drzew. Obszar Parku jest częścią ostoi ptasiej Puszcza Barlinecka PLB080001 i ostoi siedliskowej Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006.¹⁰

¹⁰ ŹRÓDŁO: Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego

Obszary Natura 2000

RYS. 16. Lokalizacja obszarów Natura 2000 na tle powiatu choszczeńskiego.

Źródło: opracowanie własne (WMS: gdoś.gov.pl).

Lasy Bierzwnickie PLH320044, dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 8.792,3000 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się część tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Bierzwnik, Krzęcin oraz Pełczyce. Cenny przyrodniczo fragment Puszczy Drawskiej, obejmujący rzadkie siedliska przyrodnicze i populacje rzadkich gatunków. Siedliska wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (16 rodzajów) zajmują około 50% powierzchni obszaru, m. in. występuje tu rzadki na Pomorzu grąd lipowy. Jedyne w Puszczy Drawskiej miejsce występowania typowych torfowisk wysokich. Jest to fragment Puszczy Drawskiej, ważny dla zachowania rzadkich torfowisk nakredowych, reprezentujących tu podtyp z kłocią wiechowatą. Stwierdzono tu też występowanie 9 gatunków z Załącznika II Dyrektywy, w tym jednej z dwóch znanych w Puszczy populacji jelonka rogacza *Lucanus cervus* oraz żółwia błotnego *Emys orbicularis* (jedno z ważniejszych stanowisk w zachodniej Polsce).

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Ostoja Barlinecka PLH080071, dyrektywa siedliskowa pow. całkowita obszaru 26.596,4100 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się niewielki fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Pełczyce. Obszar obejmuje fragment rozległej sandrowej Równiny Gorzowskiej, porośniętej lasami Puszczy Gorzowskiej. Lasy zajmują ponad 80% powierzchni terenu. Mimo dominacji drzewostanów sosnowych, duży jest udział buczyn i dąbrów. Najlepiej zachowany zwarty kompleks lasów bukowych znajduje się na południe od Barlinka. Na mniejszych powierzchniach, w zagłębieniach terenu, występują bory bagienne i olsy, a w dolinach cieków i w okolicy źródeł - łągi.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim

Dolina Iny koło Recza PLH320004, dyrektywa siedliskowa pow. całkowita obszaru 4.471,8200 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się część tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy

Recz oraz Choszczno. Obszar obejmuje środkowy fragment doliny rzeki Iny na odcinku od Recza do Suchania wraz z przyległymi dolinami mniejszych dopływów – m.in. Reczanki, Wardynki, Stobnicy oraz mniejszych strumieni. Rzeka Ina stanowi oś hydrograficzną obszaru, tworząc liczne meandry. Dopływy Iny zasilane są przez mniejsze bezimienne cieki. Ponadto w obszarze występują nieliczne naturalne jeziora o łącznej powierzchni ok. 56 ha. Są one zlokalizowane głównie w bocznych dolinach: w rynn timer wapnickiej, w sąsiedztwie miejscowości Rajsko oraz w okolicy Chełpy i w górnym biegu rzeki Wardynki. Powierzchnia poszczególnych jezior waha się pomiędzy 2 a 23 ha. Najgłębsze z nich, jez. Chojnica Duża, które osiąga głębokość 18m. Dolina posiada wysokie walory przyrodnicze – występuje tu 14 rodzajów siedlisk, w tym 4 o znaczeniu priorytetowym: łągi olszowo-jesionowe, ciepłolubne, śródlądowe, murawy napiaskowe, źródła wapienne, murawy kserotermiczne. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie chronionych gatunków zwierząt będących przedmiotem ochrony tj. kumak nizinny, wydra europejska, koza pospolita (gat. ryb), głowacz białopłetwy, minóg rzeczny, minóg strumieniowy, zalotka większa (gat. ważki), czerwończyk nieparek (gat. motyka).

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006, dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 20.755,9 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się niewielki fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Pełczyce. Obszar o dużej bioróżnorodności. Stwierdzono na całym obszarze występowanie 16 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 11 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie siedlisk: 9170 - grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 9190 - pomorski kwaśny las brzoźowo - dębowy, 6510 - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie oraz 9110 - kwaśne buczyny. Na obszarze tym występują liczne gatunki ptaków m. in. orlik krzykliwy, bąk, rybitwa czarna, bocian biały, błotniak stawowy, zbożowy i łąkowy, łabędź krzykliwy, ortolan, żuraw, bielik, bączek, gąsiorek, kania czarna i ruda, batalion, siewka złota, jarzębatka, dubelt, tracz, bielaczek. Również licznie reprezentowana jest na terenie doliny Płoni fauna płazów i gadów. Ponadto spotkać tu można: bobra, wydrę, karliczka, rzęsorka rzecznej, karlika większego oraz nocka rudego.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Pojezierze Ińskie PLH320067 dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 10.229,9 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się niewielki fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Recz. Cechą charakterystyczną ostoi są duże jeziora mezotroficzne (zlokalizowane poza terenem powiatu) z rozległymi łąkami ramienicowymi, rzadkimi i zagrożonymi gatunkami glonów. Rozległe przestrzenie zajmują lasy z dominacją dobrze zachowanych buczyn żyźnych i kwaśnych, tworzących mozaikę z grądami, łągami oraz bagiennymi brzezunami, borami i olsami. Obszar ma duże znaczenie dla fauny, w szczególności dla ptaków (148 gatunków lęgowych) oraz płazów (12 gatunków) i gadów (4 gatunki) ze względu na duży udział dobrze zachowanych siedlisk podmokłych. Duża liczba drobnych zbiorników i mokradeł sprzyja licznemu występowaniu bezkręgowców wodnych.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023, dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 15.046,7 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Drawno. Obszar obejmuje jedno z największych jezior Pojezierza Drawskiego - Lubie - (1439 ha, 46 m głębokości max. 170 mln m³ wody), przez które przepływa Drawa, oraz odcinek doliny Drawy i Starej Drawy poniżej jeziora, wraz z przyległymi łąkami i lasami, aż po jezioro Grażyna koło Drawna. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie siedlisk tj. 3150 - starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion, 3260 - nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 7230- górskie i nizinne torfowiska

zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 9190 - kwaśne dąbrowy, oraz 9130 - żyzne buczyny. Występujące w obszarze gatunki zwierząt to m. in. wydra, kumak nizinny, bóbr, koza pospolita, różanka pospolita (gat. ryb), zalotka większa (gat. ważki), głowacz białopłetwy (gat. ryb), oraz traszka grzebieniasta.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 74.416,3 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Drawno. Ostoja obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują drzewostany sosnowe, jednak duży jest udział buczyn i dąbrów; niektóre ich płaty mają charakter zbliżony do naturalnego. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie siedlisk m.in. tj. 9110 - kwaśne buczyny, 9130 - żyzne buczyny, 9160 - 9170 - grądy, 9190 - kwaśne dąbrowy, 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 91D0 - bory i lasy bagienne. Występujące w obszarze gatunki zwierząt to m. in. wydra, kumak nizinny, bóbr, traszka grzebieniasta, koza pospolita, różanka pospolita (gat. ryb), czy traszka grzebieniasta.

Nazwa sprawującego nadzór: Drawieński Park Narodowy, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 dyrektywa ptasia, pow. całkowita obszaru 19.0279,05 ha. Największy obszar występujący częściowo w powiecie choszczeńskim - obejmujący wszystkie gminy powiatu choszczeńskiego. Obszar obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują bory sosnowe z domieszką brzozy, dębu i topoli. Zostały one znacznie przekształcone w wyniku prowadzenia gospodarki leśnej na tym terenie przez kilkadziesiąt lat. Występuje co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Jedna z najważniejszych ostoi puchacza oraz kilku gatunków ptaków drapieżnych w Polsce. Ważne zimowisko łąbiedzia krzykliwego (do 150 ptaków). Jedno z najważniejszych w Polsce lęgowisk żurawia. Stwierdzono występowanie na terenie powiatu zimorodka zwyczajnego, dzięcioła czarnego, gągoła, żurawia zwyczajnego, oraz siedliska bielika zwyczajnego, rybołowa zwyczajnego czy łąbiedzia czarnego. W okresie lęgowym obszar zasiedla wiele gatunków ptaków.

Nazwa sprawującego nadzór: Drawieński Park Narodowy

Puszcza Barlinecka PLB080001 dyrektywa ptasia, pow. całkowita obszaru 26.505,63 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Pełczyce. Obszar Natura 2000 Puszcza Barlinecka obejmuje fragment rozległego kompleksu leśnego zwanego Puszcza Gorzowską. Leży na styku trzech mezoregionów: Równiny Gorzowskiej, Pojezierza Choszczeńskiego oraz Pojezierza Dobiegniewskiego. Obszar ten charakteryzuje się dużą lesistością (ponad 90%). W jego granicach znajduje się niewiele terenów otwartych, głównie zajętych przez miejscowości i pola uprawne, ale lokalnie także przez większe kompleksy łąk. Puszcza Barlinecka bogata jest w wody. Puszcza Barlinecka charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem drzewostanów liściastych, w tym starodrzewi. W północno-zachodniej części ostoi znajduje się rozległy jednolity obszar starych dąbrów o powierzchni kilkuset hektarów. Pozostała część Puszczy to głównie mozaika borów, lasów mieszanych oraz charakterystycznych dla tego obszaru buczyn. W obniżeniach terenu oraz wzdłuż cieków zachowały się olsy oraz lasy lęgowe. Takie warunki sprzyjają występowaniu ptaków znajdujących dogodnie miejsca bytowania w lasach i nad wodami. Obszar puszczy zamieszkuje m. in. bielik, kania ruda i czarna, orlik krzykliwy, rybołów, trzmielojad, puchacz, dzięcioł czarny i średni, muchołówka mała, żuraw, derkacz, zimorodek,

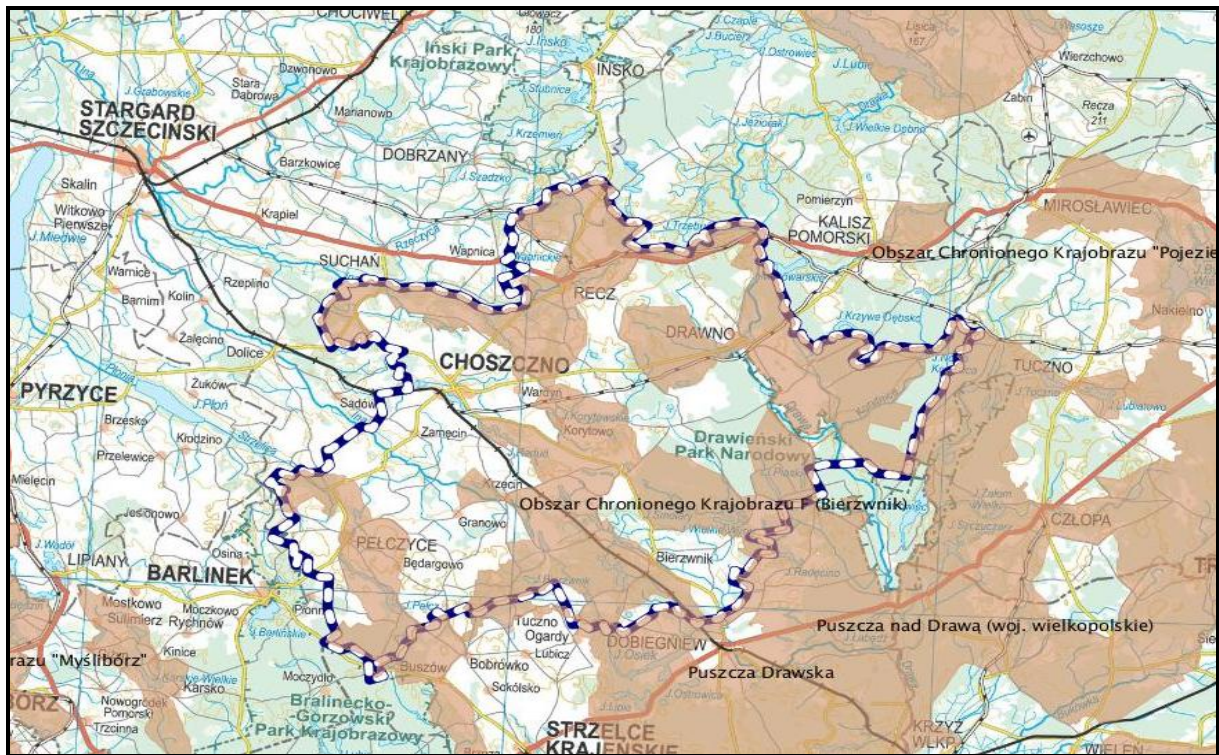
łotniak stawowy, bąk, gąsiorek i jarzębatka. W okresie wiosennym powracają do swych gniazd bociany białe i czarne. Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim

Ostoja Ińska PLB320008 dyrektywa ptasia, pow. całkowita obszaru 87.710,94 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem niewielki fragment gminy Recz. Obszar typowy dla krajobrazu postglacjalnego Pojezierza Ińskiego. Rzeźba terenu została ukształtowana podczas stadiału pomorskiego ostatniego zlodowacenia i charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem form i wysokości względnych - można tu wyróżnić trzy zasadnicze jednostki geomorfologiczne i związane z nimi typy krajobrazu: wyniesienia moreny czołowej, sandry i wysoczyznę moreny dennej. Najwyższe wzniesienie - Głowacz osiąga 180 m n.p.m. Teren odwadniany jest przez rzekę Inę i jej dopływy, jedynie jego północna część odwadniana jest przez Regę. Cechy charakterystyczne ostoi to pofalowany teren, silnie rozczłonkowane lasy, liczne bagna i małe zbiorniki wodne. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie ptaków tj. bocian biały, żuraw zwyczajny czy zimorodek zwyczajny.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie¹¹

Obszary Chronionego Krajobrazu

RYS.17. Lokalizacja OChK na tle powiatu choszczeńskiego.

Źródło: opracowanie własne (WMS: gdoś.gov.pl).

Obszar Chronionego Krajobrazu D (Choszczno-Drawno) - Teren Obszaru Chronionego Krajobrazu "D" Choszczno-Drawno jest bardzo zróżnicowany pod względem form pokrycia terenu- z dominującymi polami przeplatają się lasy sosnowe, bagienne lasy olszowe, łąki i nieużytki. Znajduje się tu również kilkanaście jezior. Obszar chroniony obejmuje południową część korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym, jakim jest dolina Iny, w jego skład wchodzi także lokalne korytarze - dolina Stobnicy oraz Wardynki. Do Iny

¹¹ ŹRÓDŁO: GDOŚ – Natura 2000, Europejska sieć ekologiczna Natura 2000 w województwie zachodniopomorskim.

dopływa szereg bezimiennych cieków o charakterze potoków górskich. Użytkowane w większości ekstensywne łąki nadrzeczne tworzą doskonałe siedlisko dla takich gatunków jak: derkacz, bocian biały czy bąk. W granicach obiektu zlokalizowane są na stokach dolin rzecznych lasy i zadrzewienia, będące ostoją wielu gatunków oraz stanowiące osłonę wąwozów i obszarów erozyjnych z wypływami źródeł. Okolice Recza są jedną z najbardziej interesujących florystycznie okolic Pomorza Zachodniego. Cały obszar odznacza się wysokimi walorami krajobrazowymi. Wschodnia jego część obejmuje fragmenty Puszczy Drawskiej.

Obszar Chronionego Krajobrazu "Dominikowo-Niemeńsko" - Obszar w otulinie Drawieńskiego Parku Narodowego na pograniczu Równiny Drawskiej i Pojezierza Wałeckiego. Położony jest częściowo na terenie Borów Dominikowskich i w południowej części Polany Drawieńskiej pomiędzy Drawieńskim Parkiem Narodowym, Choszcznem, Drawnem i rzeką Korytnicą. Celem ochrony jest zachowanie walorów krajobrazowych, kulturowych i przyrodniczych tego terenu. Teren ten charakteryzuje się harmonicznym połączeniem rolniczego i leśnego użytkowania. Występują na tym obszarze liczne gatunki flory ciepłolubnej. Teren słynie też z doskonale zachowanych w skali regionu alei przyrodniczych.

Obszar Chronionego Krajobrazu F (Bierzwnik) - Obszar zlokalizowany na terenie Puszczy Drawskiej. Charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi, w jego skład wchodzi porośnięte lasami równiny sandrowe, przecinane rozległymi rynnami glacialnymi z licznymi jeziorami. Najpiękniejsza rynna glacialna obszaru ciągnie się od pasa moren czołowych w zachodniej części gminy Bierzwnik na południowo-wschodnią równinę sandrową w kierunku Drawy. Jej dno wypełnia szereg jezior, począwszy od małych zbiorników (jez. Ramki), po największe na terenie obszaru jezioro Wielkie Wyrwy. Między jeziorami występują łąki powstałe zapewne na osuszonych zatokach jeziornych. Teren obszaru chronionego stanowi ostoję, głównie w odniesieniu do herpetofauny i zwierzyny łownej. Przez obiekt przebiega korytarz ekologiczny, wzdłuż doliny Wardynki z licznymi torfowiskami źródłkowymi i innymi torfowiskami niskimi.

Obszar Chronionego Krajobrazu C (Barlinek) - Obszar Chronionego Krajobrazu "C" Barlinek położony w granicach województwa zachodniopomorskiego, stanowi otulinę Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Zajmuje urozmaicony teren z licznymi bezodpływowymi jeziorkami i rynnami polodowcowymi. Ekosystemy rozmieszczone są mozaikowo, z przewagą użytków rolnych. Spotykamy tu również mokradła, zbiorowiska leśne o charakterze naturalnym oraz godne zachowania stanowiska unikalnej flory i fauny. Flora roślin naczyniowych odznacza się udziałem wielu gatunków chronionych i zagrożonych, takich jak: ramienica zwyczajna, grąźel żółty, grzybienie białe, kruszczyk błotny, rosiczka okrągłolistna, pierwiosnek lekarski, kalina koralowa. Szczególnym walorem tego obszaru jest fauna związana z wodami, obejmująca zarówno bezkręgowce jak i kręgowce. Występują tutaj między innymi stanowiska lęgowych ptaków wodno-błotnych, siedliska gatunków chronionych objętych ochroną strefową.

Obszar Chronionego Krajobrazu Korytnica Rzeka - Obszar Chronionego Krajobrazu "E" Rzeka Korytnica, położony jest w otulinie Drawieńskiego Parku Narodowego. Tworzy go malownicza dolina rzeki Korytnicy, która płynie wśród sosnowych starodrzewi. Flora roślin naczyniowych odznacza się udziałem wielu gatunków chronionych i zagrożonych, takich jak: mchy torfowce, grąźel żółty, grzybienie białe, bagno zwyczajne, turzycza piaszkowa, konwalia majowa, paprotka zwyczajna, wełnianka wąskolistna, rosiczka okrągłolistna. Szczególnym walorem tego obszaru jest fauna związana z wodami, obejmująca zarówno

bezkęgowce jak i kęgowce. Występują tutaj między innymi stanowiska lęgowych ptaków wodno-błotnych i siedliska ptaków chronionych objętych ochroną strefową.¹²

Rezerwy przyrody

RYS.18. Lokalizacja rezerwatów przyrody na tle powiatu choszczeńskiego.

Źródło: opracowanie własne (WMS: gdoś.gov.pl).

Łasko - o powierzchni 16,98 ha, położony w gminie Bierzwnik. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie walorów biocenotycznych i krajobrazowych wyspy z cennymi fitocenozami, w tym kwaśną buczyną niżową oraz siedliskami awifauny. Nazwa sprawującego nadzór: Regionalny Konserwator Przyrody w Szczecinie.

Wyspa na Jeziorze Bierzwnik - o powierzchni 1,1 ha, położony w gminie Bierzwnik. Celem ochrony jest zachowanie zróżnicowania biologicznego i swoistego składu flory i fauny dla brzegów wyspy na jeziorze skąpożywnym, oraz wykształconego na wyspie ekosystemu leśnego, w tym kłoci wiechowatej, starodrzewu i gniazdujących na wyspie ptaków drapieżnych oraz innych rzadko spotykanych roślin, grzybów i zwierząt. Nazwa sprawującego nadzór: Regionalny Konserwator Przyrody w Szczecinie.

Źródliko Skrzypowe - o powierzchni 1,1435 ha, położony w gminie Bierzwnik. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie stanowiska skrzypu olbrzymiego *Eqisetum maximum*. Nazwa sprawującego nadzór: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie

Grądowe Zbocze - o powierzchni 33,22 ha, położony w gminie Recz. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ekosystemu żyznego lasu liściastego oraz kompleksów źródliskowych wraz z procesami ich naturalnej dynamiki oraz związaną z nimi cenną florą i fauną. Nazwa sprawującego nadzór: Regionalny Konserwator Przyrody w Szczecinie

¹² ŹRÓDŁO: Centralny Rejestr form Ochrony Przyrody – GDOŚ.

Torfowisko Konotop - o łącznej powierzchni 66,06 ha, położony w gminach Drawno i Bierzwnik. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie torfowiska pojeziernego wypełniającego rynne wypłacającego się jeziora Konotop wraz z licznymi chronionymi i rzadkimi gatunkami roślin, oraz zwierząt. Nazwa sprawującego nadzór: Regionalny Konserwator Przyrody.¹³

Użytki ekologiczne

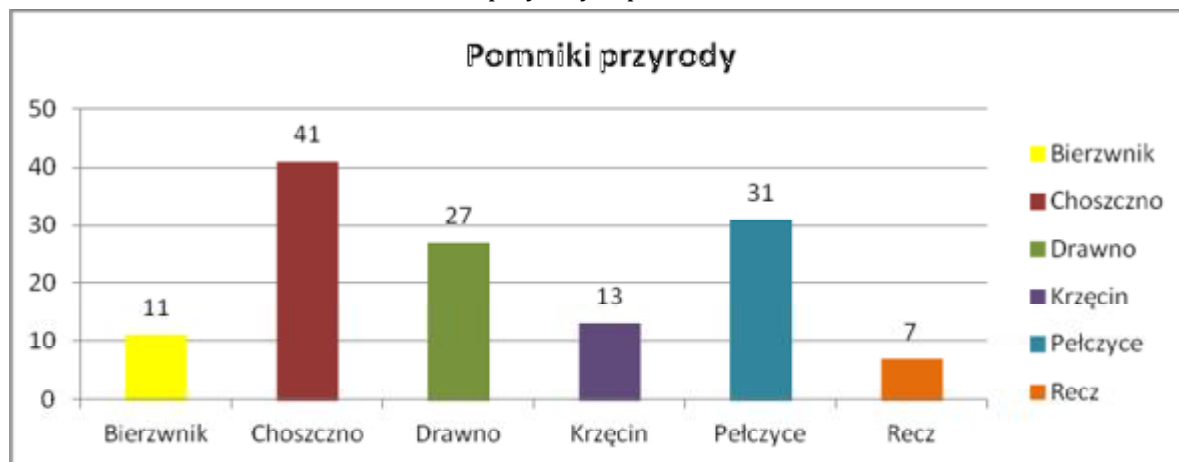
Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na terenie powiatu choszczeńskiego występuje 39 form ochrony przyrody określonych mianem użytku ekologicznego.

Pomniki przyrody

Zgodnie z art. 114 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody rejestr pomników przyrody prowadzi Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

Na obszarze powiatu choszczeńskiego znajduje się 130 pomników przyrody, w następującym rozłożeniu na gminy powiatu (stan na 31.12.2016 r.): Gmina Bierzwnik – 11, Gmina Choszczno – 41, Gmina Drawno – 27, Gmina Krzęcin – 13, Gmina Pełczyce – 31, Gmina Recz – 7.¹⁴

RYS. 19. Pomniki przyrody w powiecie choszczeńskim.

ŹRÓDŁO: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS – 2016 r.

Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu dziko występujących roślin, grzybów i zwierząt oraz ich siedlisk, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Ochrona ta dotyczy gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem, oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych. Wśród gatunków objętych ochroną gatunkową występujących na terenie powiatu można wyróżnić: rośliny - czosnek niedźwiedzi, arcydzięgiel litwor, orlik pospolity, podejrzon księżycowy, storczyk plamisty, zwierząt - czerwończyk nieparek, szczeżuja wielka, minóg rzeczny i strumieniowy, kumak nizinny, traszka grzebieniasta, żółw

¹³ Źródło: RDOŚ Szczecin

¹⁴ ŹRÓDŁO: GUS – Bank Danych Lokalnych 2016 r.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

ślony oraz liczne gatunki ptaków, grzyby - włośnica brązowa, płucnica, chrobotek reniferowy, purchawica olbrzymia, czy szmaciak gałęzisty¹⁵.

Na terenie powiatu choszczeńskiego aktualnie nie występują stanowiska dokumentacyjne ani zespoły przyrodniczo - krajobrazowe.

Lasy

Powierzchnia lasów ogółem w powiecie choszczeńskim wynosi 52.797 ha, co stanowi 39,8% powierzchni powiatu, w tym lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa (prywatne w nadzorze starosty) o powierzchni 827,1593 ha. Lasy Państwowe gospodarowane są przez PGL LP. Powiat choszczeński zajmuje swoją powierzchnią grunty ośmiu nadleśnictw. Na etapie przedkładanych informacji niezbędnych do opracowania raportów z Programu ochrony środowiska nadleśnictwa przekazywały informacje, że lasy posiadają dokumentację niezbędną do prowadzenia gospodarki leśnej. Wśród zagrożeń w lasach wskazywano oddziaływanie szkodników oraz pożary.

Zalesianie okazuje się bardzo dobrą alternatywą na przywrócenie wartości użytkowych i przyrodniczych terenom niewykorzystanym rolniczo (często nieużytkom), jak również terenom zniszczonym. Zalesienie stosuje się także do gruntów rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa i podatnych na degradację (erozję, wyjąłowanie, przenikanie zanieczyszczeń do wód). Poniżej przedstawiono powierzchnie lasów niepaństwowych (w nadzorze starosty) w poszczególnych gminach powiatu oraz w zasięgach terytorialnych nadleśnictw w obrębie powiatu choszczeńskiego (tabela nr 45). Corocznie starosta zleca wykonanie inwentaryzacji stanu lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

TABELA 45. Zestawienie powierzchni lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Lp.	Gmina	2015 r.		2016 r.	
		Pow. lasów [ha]	Ilość działek	Pow. lasów [ha]	Ilość działek
1.	Bierzwnik	117,7361	195	118,1326	202
2.	Choszczno	257,3819	262	258,0609	262
3.	Drawno	78,9763	52	78,9763	52
4.	Krzęcin	117,2207	140	117,1908	141
5.	Pelczyce	127,5128	81	163,4146	84
6.	Recz	91,6421	80	91,3760	80
Razem		790,4699	810	827,1593	821

ŹRÓDŁO: Starostwo Powiatowe w Choszczynie (opracowanie własne) - Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa

Poniżej zestawiono (tabela 46) zagadnienia horyzontalne dla omawianego obszaru interwencji

TABELA 46. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze.

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> § ochrona form ochrony przyrody, zachowanie spójności i drożności sieci ekologicznej; § zwiększenie zdolności retencyjnych lasów oraz ich areału; § podejmowanie działań służących dobrej kondycji lasów, tj. np. przebudowa § drzewostanów i odpowiedni dobór gatunków; § utrzymywanie właściwego stanu siedlisk i gatunków;
----------------------------	---

¹⁵ Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

	§ zalesienia, zadrzewienia śródpolne, zieleń na terenach zabudowanych, mająca wpływ na mikroklimat.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	§ działania mające na celu przeciwdziałanie skutkom suszy, w szczególności pożarom lasów.
Edukacja ekologiczna	§ prowadzenie edukacji m. in. w zakresie wpływu turystyki na obszary o dużych walorach przyrodniczych (rola lasów w przyrodzie i życiu człowieka).
Monitoring środowiska	§ monitoring lasów w zakresie m. in. uszkodzeń lasów, zagrożeń pożarowych i występowania szkodników owadzych w lasach.

5.9.1. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015

W ramach priorytetu IV. Zasoby przyrodnicze powiatu choszczeńskiego - prawne formy ochrony przyrody, lasy do realizacji w latach 2014-2015 zostało wyznaczono 30 działań, zaś w zakresie priorytetu V. Turystyka - 8 działań. W poniższej tabeli nr 47 przedstawiono efekty realizacji zadań uwzględnionych w ww. dokumencie.

TABELA 47. Analiza realizacji zadań planowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019 w latach 2014-2015 - PRIORYTET IV i V.

Zakładane działania	Podjęmowane zadania oraz efekt realizacji
Priorytet IV. ZASOBY PRZYRODNICZE POWIATU CHOSZCZEŃSKIEGO - PRAWNE FORMY OCHRONY PRZYRODY, LASY.	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych powiatu.	
IV. 1.1. Kontynuacja inwentaryzacji przyrodniczej województwa (w tym powiatu choszczeńskiego), w szczególności obszarów Natura 2000 - inwentaryzacja pod kątem tworzenia Planów Zadań Ochronnych.	Nie realizowano.
IV. 1.2. Edukacja mająca na celu podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw funkcjonowania obszarów chronionych, oraz w zakresie ochrony dziedzictwa ekologicznego.	Realizowano w niewielkim zakresie - jedynie RDOŚ w Szczecinie.
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 2. Stworzenie prawno - organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody.	
IV. 2.1. Opracowanie planu ochrony dla Drawieńskiego Parku Narodowego i Barlinecko - Gorzowskiego Parku Krajobrazowego.	Nie realizowano.
IV. 2.2. Opracowanie Planów Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000, zlokalizowanych w obrębie powiatu choszczeńskiego.	Nie realizowano.
IV. 2.3. Opracowanie planów ochrony dla istniejących w powiecie choszczeńskim rezerwatów przyrody, nie posiadających takich planów.	Nie realizowano.
IV. 2.4. Tworzenie nowych form ochrony przyrody.	Realizowano w zakresie powoływania nowych pomników przyrody oraz ustanawiania stref ochronnych.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Cel operacyjny (krótkoterminowy): 3. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk, oraz populacji gatunków zagrożonych.	
IV. 3.1. Monitoring stanu gatunków i siedlisk będących przedmiotem ochrony na obszarach Natura 2000, innych cennych przyrodniczo terenów, oraz przeciwdziałanie pogarszaniu się tego stanu.	Działanie realizowane przez niektóre nadleśnictwa oraz Drawieński Park Narodowy.
IV. 3.2. Czynna ochrona siedlisk cennych przyrodniczo (np. terenów podmokłych, łąk, wrzosowisk).	Działanie realizowane częściowo przez niektóre nadleśnictwa.
IV. 3.3. Przebudowa drzewostanów pod kątem zgodności z siedliskiem, w szczególności na obszarach chronionych.	Działanie realizowane częściowo przez niektóre nadleśnictwa.
IV. 3.4. Odtwarzanie cennych przyrodniczo zadrzewień przydrożnych, terenów zieleni.	Działanie realizowane w niewielkim zakresie przez niektóre gminy.
IV. 3.5. Opracowanie/wdrażanie programów ochrony gatunków zagrożonych.	Działanie realizowane w niewielkim zakresie.
IV. 3.6. Opracowanie/wdrożenie systemów zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo, wraz z tworzeniem infrastruktury edukacyjnej, informacyjnej, turystycznej, oraz służącej ochronie przyrody.	Działanie realizowane w niewielkim zakresie.
IV. 3.7. Szkolenie i wsparcie rolników we wdrażaniu programów rolnośrodowiskowych.	Działanie realizowane - szkolenia i usługi doradcze dla rolników.
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 4. Wykorzystanie funkcji lasów jako instrumentu ochrony środowiska.	
IV. 4.1. Realizacja „Krajowego programu zwiększania lesistości.”	Działanie realizowane w niewielkim zakresie przez niektóre nadleśnictwa.
IV. 4.2. Zalesianie nowych terenów, w tym gruntów zbędnych dla rolnictwa oraz nieużytków, przy uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczo - krajobrazowych.	Nie realizowano.
IV. 4.3. Prowadzenie waloryzacji przyrodniczej na obszarach leśnych.	Zadanie realizowane na bieżąco przez nadleśnictwa.
IV. 4.4. Tworzenie spójnych kompleksów leśnych, szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów.	Nie realizowano.
IV. 4.5. Zwiększanie ilości i powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych oraz zwiększenie leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja na cele przyrodnicze leśnych terenów zdegradowanych; 1. odtwarzanie terenów leśnych zniszczonych przez katastrofy, oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych np. - budowa/przebudowa/modernizacja dróg leśnych wyznaczonych jako drogi pożarowe.	Brak wystarczających danych by określić stopień realizacji działania.
IV. 4.6. Renaturyzacja obszarów leśnych.	Brak wystarczających danych by określić stopień realizacji działania.
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 5. Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych.	
IV. 5.1. Realizacja planów urządzenia lasów.	Działanie realizowane częściowo przez niektóre nadleśnictwa.
IV. 5.2. Realizacja uproszczonych planów urządzenia lasów, oraz zadań wynikających z decyzji	Zrealizowano w okresie sprawozdawczym (zadanie ciągłe).

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

określających zadania z zakresu gospodarki leśnej.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 6. Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych.	
IV. 6.1. Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa, udostępnienie lasów - rozwój posiadanej infrastruktury (pola biwakowe, szlaki turystyczne), poszerzanie bazy edukacyjnej.	Zadanie realizowane w okresie sprawozdawczym.
IV. 6.2. Prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów korzystających ze wsparcia UE dla działań związanych z leśnictwem.	Zadanie realizowane częściowo.
IV. 6.3. Promocja turystyki związanej z korzystaniem z terenów leśnych, łowiectwem, turystyki ekologicznej i rowerowej.	Zadanie realizowane w niewielkim zakresie.
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 7. Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom	
IV. 7.1. Monitorowanie i ograniczenie występowania szkodników owadzych w lasach.	Działanie realizowane przez wszystkie nadleśnictwa
IV. 7.2. Monitorowanie i ograniczanie zagrożenia pożarowego w lasach (np. poprzez modernizację/zakup sprzętu przeciwpożarowego, wczesnego wykrywania pożarów lasu, sprzętu patrolowo-gaśniczego).	Działanie realizowane przez wszystkie nadleśnictwa.
IV. 7.3. Budowa/przebudowa/modernizacja dróg leśnych uznanych za pożarowe.	Działanie realizowane w niewielkim zakresie. Brak wystarczających danych by określić stopień realizacji działania.
IV. 7.4. Wykonanie sztucznych zbiorników na potrzeby gaśnicze na terenach leśnych, gdzie nie ma dostępu do naturalnych źródeł poboru wody.	Nie realizowano.
IV. 7.5. Retencjonowanie wody na obszarach leśnych.	Nie realizowano.
IV. 7.6. Wzmacnianie techniczne służb leśnych dla potrzeb ujawniania i zwalczania zagrożeń niszczenia przyrody przez człowieka (walka z kłusownictwem, zaśmiecaniem, dewastacją).	Działanie częściowo realizowane.
Priorytet V. TURYSTYKA	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): 1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych powiatu choszczeńskiego w rozwoju turystyki.	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Wdrożenie zasad zrównoważonej turystyki na obszarach chronionych.	
V. 1.1. Określenie pojemności i chłonności turystycznej miejsc szczególnie cennych przyrodniczo.	Działanie częściowo realizowane.
V. 1.2. Dostosowanie infrastruktury i zasad zarządzania ruchem turystycznym do oszacowanych poziomów chłonności i pojemności turystycznej.	Działanie częściowo realizowane - jedynie przez DPN.
V. 1.3. Opracowanie koncepcji wykorzystania zasobów przyrodniczych regionu wraz z podziałem obszarów cennych przyrodniczo na strefy (w zależności od dostępności i zagospodarowania), przy uwzględnieniu bogactwa siedlisk, ich odporności na presję turystyczną.	Nie realizowano.
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 2. Promocja przyrodniczych walorów turystycznych powiatu choszczeńskiego.	
V. 2.1. Opracowanie i wdrożenie systemów informacyjnych o przyrodniczych walorach	Brak wystarczających danych by określić stopień realizacji działania.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

turystycznych uwzględniających walory powiatu choszczeńskiego, spójne ze zintegrowanym systemem zarządzania obszarami chronionymi.	
V. 2.2. Kampanie promocyjne podkreślające znaczenie walorów przyrodniczych powiatu choszczeńskiego.	Realizowano w niewielkim zakresie.
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Tworzenie warunków do aktywnego uprawiania turystyki przy wykorzystaniu posiadanych walorów naturalnych obszaru, sprzyjających rozwojowi społeczno - gospodarczemu powiatu choszczeńskiego oraz podniesieniu konkurencyjności regionu przy jednoczesnym zachowaniu walorów kulturowych i przyrodniczych	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 3. Realizacja zadań wynikających ze „Strategii Rozwoju Turystyki Powiatu Choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2020”.	
V. 3.1. Tworzenie produktu turystycznego.	Nie realizowano.
V. 3.2. Promocja produktów i walorów turystycznych.	Nie realizowano.
V. 3.3. Rozwój zasobów ludzkich w zakresie turystyki.	Nie realizowano.

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz stopień realizacji zadań przypisanych do zadań w Programie 2012-2015 za okres 2014 - 15 w poniższej tabeli nr 48 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze.

Tabela 48. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze.

Obszar interwencji: ZASOBY PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> § liczne formy ochrony przyrody i obszary prawnie chronione; § wysokie walory przyrodnicze; § duża powierzchnia lasów (37,9%) § zinwentaryzowanie lasy prywatne 	<ul style="list-style-type: none"> § brak planów zadań ochronnych, planów ochrony dla obszarów Natura 2000, zajmujących największe powierzchnie w powiecie choszczeńskim; § zanikanie alei przydrożnych,
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> § dostępność środków finansowych na zadania związane z ochroną przyrody.; § dostępność środków na zalesienia; 	<ul style="list-style-type: none"> § presja turystyczna terenów cennych przyrodniczo; § brak skanalizowanego ruchu turystycznego, określonej pojemności turystycznej obszarów cennych przyrodniczo § zagrożenia w lasach (szkodniki, pożary).

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed wystąpieniem poważnych awarii jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami, związanymi z substancjami niebezpiecznymi. Kolejnym dokumentem regulującym te zasady jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. **Prawo ochrony środowiska**.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

Ochrona przed skutkami wystąpienia poważnej awarii powinna w głównej mierze być oparta na zapobieganiu zaistnienia tego typu zdarzeń oraz, w przypadku wystąpienia awarii, na szybkim ograniczeniu jej skutków. W tym celu na podmioty stwarzające ryzyko wystąpienia tego typu zagrożeń nakłada się obowiązek postępowania tak, aby przeciwdziałać występowaniu jakichkolwiek awarii i sytuacji stwarzających zagrożenia. Zadania z zakresu zapobiegania występowaniu poważnych awarii przemysłowych realizuje WIOŚ oraz PSP. Organy te prowadzą kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Dodatkowo przeprowadzają badania przyczyn wystąpienia awarii i sposobów likwidacji ich skutków, szkolenia i instruktaże w tym zakresie oraz współdziałają z organami administracji samorządowej.

Na terenie powiatu choszczeńskiego nie występują zakłady dużego (ZDR) ani zakłady zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Nie mniej jednak monitoring i kontrole w zakładach przemysłowych powiatu choszczeńskiego okazują się niezbędnym elementem w utrzymaniu określonych przepisami norm bezpieczeństwa i standardów w oddziaływaniu na środowisko.

Zagrożeniem są również wypadki jakie zdarzają się w ruchu drogowym, związane przede wszystkim z transportem substancji niebezpiecznych. Na terenie powiatu choszczeńskiego nie ma wyznaczonych tras przewozu substancji niebezpiecznych, wobec czego każda z dróg stanowi potencjalne zagrożenie.

Poniżej zestawiono (tabela 49) zagadnienia horyzontalne dla omawianego obszaru interwencji

TABELA 49. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami.

Adaptacja do zmian klimatu	§ modernizacja lub budowa nowej infrastruktury transportowej w sposób uwzględniający gwałtowne zmiany pogodowe.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	§ nacisk na tworzenie oraz kontrola systemów zabezpieczeń przed skutkami zmian klimatycznych w przypadku powstawania nowych zakładów przemysłowych.
Edukacja ekologiczna	§ działania edukacyjne w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia.
Monitoring środowiska	§ współpraca z organami Państwowej Straży Pożarnej i WIOŚ w zakresie prowadzenia kontroli występowania awarii przemysłowych

5.10.1. Informacja o realizacji programu w latach 2014-2015

W ramach priorytetu VIII. Zapobieganie poważnym awariom, do realizacji w latach 2014-2015 zostało wyznaczono 5 działań. W poniższej tabeli nr 50 przedstawiono efekty realizacji zadań uwzględnionych w ww. dokumencie.

TABELA 50. Analiza realizacji zadań planowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019 w latach 2014-2015 - PRIORYTET VIII.

Zakładane działania	Podjęte zadania oraz efekt realizacji
Priorytet VIII. ZAPOBIEGANIE POWAŻNYM AWARIOM.	
Cel perspektywistyczny (długoterminowy): Zmniejszenie skutków wystąpienia poważnych awarii przemysłowych, oraz ograniczanie ryzyka ich występowania	
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 1. Zmniejszenie zagrożenia i minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia poważnej awarii.	
VIII. 1.1. Prowadzenie kontroli na terenie zakładów przemysłowych.	Zadanie realizowane w niewielkim zakresie - prowadzona była tylko jedna kontrola.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

VIII. 1.2. Wzmacnianie kadr pracowniczych prowadzących monitoring środowiska (straży pożarnej, WIOŚ).	Realizowano w niewielkim zakresie - zakup sprzętu dla Ochotniczych Straży Pożarnych.
VIII. 1.3. Wyposażenie służb monitoringu w odpowiedni sprzęt umożliwiający podjęcie działań ratowniczych w przypadku wystąpienia zagrożenia, awarii, katastrofy.	Zadanie realizowane przez WIOŚ oraz jedną gminę (Pełczyce).
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 2. Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych.	
VIII. 2.1. Wspieranie działalności jednostek reagowania kryzysowego.	Nie realizowano.
Cel operacyjny (krótkoterminowy): 3. Wykreowanie właściwych postaw obywateli w sytuacji wystąpienia zagrożenia dla środowiska, np. w przypadku poważnej awarii przemysłowej.	
VIII. 3.1. Edukacja mieszkańców gmin powiatu choszczeńskiego w zakresie właściwego zachowania się w przypadku zagrożenia.	Zadanie realizowane przez Komendę Powiatowej Straży pożarnej w Choszcznie oraz powiat choszczeński.

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz stopień realizacji zadań przypisanych do zadań w Programie 2012-2015 za okres 2014 - 15 w poniższej tabeli nr 51 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami.

Tabela 51. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami.

Obszar interwencji: zagrożenie poważnymi awariami	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> § brak zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii; § wyposażenie jednostek zarządzania kryzysowego w odpowiedni sprzęt (np. gaśniczy). 	<ul style="list-style-type: none"> § brak alternatywnych tras dla pojazdów przewożących substancje niebezpieczne; § niska świadomość mieszkańców dotycząca zagrożeń w przypadku poważnej awarii
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> § postęp technologiczny; § współpraca z jednostkami zarządzania kryzysowego. 	<ul style="list-style-type: none"> § lokalizacja zakładów o zwiększonym ryzyku powstania awarii (tereny przyległe do powiatu choszczeńskiego).

6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU CHOSZCZEŃSKIEGO NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 R.

W niniejszej części uwzględniono obszary interwencji wskazane w „*Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*”. Poniżej przedstawiono kierunki interwencji oraz przypisano im zadania wraz ze źródłem ich finansowania.

Ochrona klimatu i jakości powietrza

I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu

II. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu

Zagrożenia hałasem

I. Poprawa klimatu akustycznego w powiecie choszczeńskim

Pola elektromagnetyczne

I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Gospodarowanie wodami

I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych

II. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą

Gospodarka wodno-ściekowa

I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej

Zasoby geologiczne

I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

Gleby

I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu

II. Zalesienia gruntów nieprzydanych na inne cele

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami

Zasoby przyrodnicze

I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej

II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

III. Zwiększanie lesistości

Zagrożenia poważnymi awariami

I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

TABELA 52. Cele, kierunki interwencji oraz zadania.

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza.	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.	Liczba opracowanych programów.	1	1	Zarządzanie jakością powietrza w powiecie choszczeńskim	Aktualizacja i realizacja zamierzeń określonych w Programie ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej.	Monitorowane: powiat, gminy	Nieefektywny system wdrażania programu oraz planów
			Liczba monitorowanych planów.	6	6		Monitorowanie zamierzeń określonych w planach gospodarki niskoemisyjnej.		
			Liczba stref poddana monitoringowi.	1	1		Monitoring i ocena jakości powietrza w strefie zachodniopomorskiej.	WIOŚ	Brak środków finansowych na badania
							Promowanie rozwiązań przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń (promowanie ruchu pieszego i rowerowego).	Powiat, gminy	Brak zainteresowania społeczeństwa
			Liczba kontroli .	2	Co najmniej 1		Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie	WIOŚ, organy wydające pozwolenia	Braki kadrowe

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

						emisji gazów i pyłów do powietrza.			
			Ilość zmodernizowanych budynków.	b.d.	ok. 31	Poprawa efektywności energetycznej	Termomodernizacja budynków w powiecie choszczeńskim.	Powiat, gminy, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe ChTBS Sp. z o.o.	Brak środków finansowych
			Klasa strefy dla PM10 , Stężenie średnioroczne pyłu PM10	C 7-10 ug/m ³	B lub A W granicach normy	Poprawa efektywności energetycznej	Modernizacja, likwidacja lub wymiana (na ekologiczne) konwencjonalnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych	Powiat, gminy właściciele i zarządcy nieruchomości, przedsiębiorstwa spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	Brak środków finansowych
			Klasa strefy dla BaP Stężenie średnioroczne B(a)P	C 0,2-0,5 ug/m ³	B lub A W granicach normy				
			Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych (GUS)	7929 Mg/rok 6 Mg/rok	<7929 Mg/rok <6 Mg/rok	Poprawa efektywności energetycznej	Modernizacja instalacji do spalania paliw do celów technologicznych/ grzewczych	Przedsiębiorstwa	Brak środków finansowych
			Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych (GUS)	1,6-2,4 nq/m ³	Poniżej 1,6 nq/m ³				

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

					Dalszy wzrost wykorzystania OZE w celu zapewnienia stabilności produkcji i dystrybucji energii .	Budowa, rozbudowa, modernizacja jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub ciepłą z OZE, w tym z niezbędną infrastrukturą przyłączeniową do sieci dystrybucyjnych.	Przedsiębiorcy (np. ENEA)	Brak środków finansowych		
						Modernizacja, rozbudowa i budowa sieci energetycznych do odbioru energii OZE .	Zarządzający sieciami energetycznymi	Brak środków finansowych, brak niezbędnej infrastruktury przesyłowej		
						Modernizacja i wymiana na energooszczędne (w tym wykorzystujące OZE) systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.	Powiat, gminy, zarządcy dróg	Brak środków finansowych		
						Promowanie ekologicznych nośników energii wśród mieszkańców powiatu.	Powiat, gminy	Braki kadrowe		
				Długość zmodernizowanego odcinka	0	11,370 km	Ograniczenie emisyjności transportu,	Prace modernizacyjne na linii kolejowej E59 na odcinku Poznań	PKP PLK S.A.	Brak środków finansowych

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

					rozwój transportu publicznego	Główny - Szczecin Dąbie.		
		Długość zmodernizowanych dróg (km)	25 km	ok. 45 km		Przebudowa dróg powiatowych.	PZD w Choszcznie	Brak środków finansowych
		Długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km)	0	ok. 10 km		Budowa i modernizacja dróg w powiecie (jezdnia, chodnik, zatoczki)	Zarządcy dróg (gminy, PZD w Choszcznie, ZZDW w Koszalinie, GDDKiA)	Brak środków finansowych
		Połączenia komunikacyjne z Choszcznem (z Recza, Drawna, Pełczyc, Krzęcina, Bierzwnika)	0	5 głównych tras komunikacyjnych		Budowa ścieżek rowerowych.	Gminy, zarządcy dróg	Niespełnienie kryteriów do otrzymania dofinansowania
		Emisja zanieczyszczeń pyłowych (GUS)	7929 Mg/rok	<7929 Mg/rok		Stworzenie systemu komunikacji publicznej na terenie powiatu	Powiat	
		Emisja zanieczyszczeń pyłowych (GUS)	7929 Mg/rok	<7929 Mg/rok		Utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu przez regularne utrzymywanie czystości nawierzchni (czyszczenie metodą na mokro)	Zarządcy dróg (gminy, PZD w Choszcznie, ZZDW w Koszalinie, GDDKiA)	
	Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu	Klasa strefy dla O ₃	D2	D1	Zmniejszenie emisji prekursorów ozonu	Upłynnienie ruchu w miastach (w tym budowa obwodnic)	Zarządcy dróg	Nieotrzymanie dofinansowania

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

2.	Zagrożenia hałasem	Poprawa klimatu akustycznego w powiecie choszczeńskim	Ilość osób narażonych na ponadnormatywny hałas w powiecie	1400	0	Zarządzanie jakością klimatu akustycznego w powiecie	Ocena klimatu akustycznego na obszarze miejscowości Choszczno.	Zadanie monitorowane przez WIOŚ	
							Budowa zabezpieczeń chroniących przed hałasem	Gminy, powiat, zarządcy dróg	Brak środków finansowych
			Liczba kontroli (szt.)	1	Co najmniej 1		Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji hałasu do środowiska	Starosta, zadanie monitorowane przez WIOŚ	Brak środków finansowych na wykonanie pomiarów hałasu
							Sporządzanie map akustycznych dla dróg krajowych i wojewódzkich oraz linii kolejowych/programó w ochrony przed hałasem.	Zarządcy dróg, linii kolejowej	Brak środków finansowych
							Wprowadzanie do mpzp informacji z mapo akustycznych, zapisów dotyczących klasyfikacji terenów pod względem akustycznym.	Gminy	
			Budowa obwodnicy Recz - długość (km)	0	10	Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej	Budowa obwodnicy Recza w ciągu drogi krajowej nr 10	GDDKiA Oddział w Szczecinie	
							Poprawa dostępności miast	Gminy, powiat, zarządcy dróg	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

						emisji hałasu.	poprzez budowę tras wylotowych		
3.	Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	liczba osób narażonych na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne	0	0	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych	Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego (kontynuacja)	Zadanie monitorowane przez WIOŚ	
							Kontrola w zakresie poziomów pól elektromagnetycznych	Zadanie monitorowane przez WIOŚ	
							Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Gminy	nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną, nieotrzymanie dofinansowania
			Pozyskiwanie informacji o źródłach pól elektromagnetycznych prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających PEM (zgłoszenia instalacji).	Starosta, WIOŚ					
			Długość skablowanych linii (km)	b.d.	ok. 8		Skablowanie napowietrznych linii 15kV.	ENEA Operator Sp. z o.o., przedsiębiorstwa	
							Rozbudowy sieci, budowy sieci i linii elektroenergetycznej	ENEA Operator Sp. z o.o., przedsiębiorstwa	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

4.	Gospodarowanie wodami	Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	Ilość JCW spełniających wymagania dobrego stanu wód powierzchniowych	1 (z 5 jcw) 20 %	>1 (20%)	Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych	Ograniczanie oddziaływania na tereny wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu	Rolnicy (duże gospodarstwa rolne)	
							Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody,	Rolnicy (duże gospodarstwa rolne)	
							Promowanie działań ograniczających oddziaływanie rolnictwa	ARiMR, ODR	
							Przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód z uwagi na stan chemiczny (ww. analiza obejmować będzie m.in. JCWP RW60001619849 Ina od źródeł do Stobnicy.	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	
							Realizacja zadań określonych w planach Gospodarowania Wodami (PGW)	RZGW Szczecin, Poznań (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	
							Realizacja zadań związanych z ochroną przeciwpowodziową, przed skutkami suszy	RZGW Szczecin, Poznań, KZGW (po 01.01.2018 r. PGW „Wody	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

							Polskie")	
						Monitoring diagnostyczny jezior	WIOŚ w Szczecinie	Brak środków finansowych
						Rewitalizacja jezior	Gminy, właściciele/użytkownicy	Brak środków finansowych
						Zwiększenie retencji jeziornej i korytowej	ZZMiUW (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	Brak środków finansowych
						Ocena stanu JCWP	WIOŚ w Szczecinie	Brak środków finansowych
						Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi/kontrola opróżniania zbiorników bezodpływowych	Organy wydające pozwolenia wodnoprawne/Gminy	Ustawowe zmiany właściwości organów mające wpływ na realizację planowanego zadania (w związku z projektem ustawy Prawo Wodne)
						Utrzymanie/przywrócenie wymaganych standardów wodom wykorzystywanym do kąpiel, w szczególności pod względem sanitarnym	Właściciele/zarządcy miejsc przeznaczonych do kąpiel. Monitorowane: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Choszczynie	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

			Ilość JCWPd o dobrej lub zadawalającej jakości (szt.)	3 (75 %)	4 (100 %)		Utrzymanie przywrócenie wymaganych standardów wodom podziemnym wykorzystywanym do celów pitnych	Właściciele/ zarządcy ujęć. Monitorowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Choszcznie	
							Budowa/modernizacja ujęć	Gminy, zarządcy	Nieotrzymanie dotacji
							Ustanawianie stref ochronnych ujęć	RZGW Poznań i Szczecin (po 01.01.2018. Wody Polskie)	
		Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą				Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego/gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne.	Aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego, przeciwdziałania skutkom suszy.	KZGW, RZGW Szczecin i Poznań (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	Ustawowe zmiany właściwości organów mające wpływ na realizację planowanego zadania (w związku z nową ustawą Prawo Wodne)
							Budowa infrastruktury turystycznej w sąsiedztwie zbiorników wodnych z zachowaniem bezpieczeństwa	Gminy	
							Rozwój form małej retencji wodnej.	Gminy	Brak środków finansowych, opór ze strony

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

								społeczeństwa	
							Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi.	ZZMiUW w Szczecinie, (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”), Gminy	
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Długość sieci (GUS) w km	472,2 km	>472,2 km	Sprawny i funkcjonalny system sieci służących do poboru wody oraz odprowadzania ścieków	Rozbudowa/przebudowa, modernizacja sieci wodociągowej.	Gminy, zarządcy sieci	Brak środków finansowych
			% ludności korzystającej z sieci	91,9%	> 91,9%		Przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania wody.	Gminy, zarządcy sieci.	Brak środków finansowych
			Długość sieci (GUS) w km	308,9 km	>308,9 km		Rozbudowa/przebudowa, modernizacja sieci kanalizacyjnej.	Gminy, zarządcy sieci.	Brak środków finansowych
			% ludności korzystającej z sieci	76,5%	> 76,5%		Budowa/rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej.	Gminy, zarządcy sieci	Brak środków finansowych
							Rozbudowa systemu GIS w zakresie sieci sanitarnych.	Gminy, zarządcy sieci	
			% ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (GUS)	83,7 %	>83,7 %		Modernizacja, rozbudowa, budowa oczyszczalni ścieków, przepompowni ścieków.	Gminy, zarządcy	Brak środków finansowych
			Ilość oczyszczalni ścieków	22	22 lub >22				
			Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i	5 285,9 dam ³	<5 285,9 dam ³		Ograniczenie zużycia wody poprzez zmniejszenie strat na przesyle oraz	Gminy	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

			ludności ogółem (dam ³)				optymalizację wykorzystania istniejącej infrastruktury wodnej		
							Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy, właściciele terenów	
							Kontrola zbiorników bezodpływowych	Gminy	Braki kadrowe
							Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.	Gminy	opór społeczny, braki kadrowe
							Kontrola podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub ziemi	WIOŚ, podmioty wydające pozwolenie	Brak środków finansowych, braki kadrowe
							Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności	Powiat, gminy,	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

							skierowane do dzieci i młodzieży.		
6.	Zasoby geologiczne	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi				Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin	Ograniczanie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów, poprzez prowadzenie systematycznych kontroli.	OUG w Poznaniu, Marszałek, starosta	Braki kadrowe
						Ograniczanie presji związanej z wydobyciem kopalin	Działania edukacyjne promujące racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi i ich ochrona.	Powiat, gminy	
7.	Gleby	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu				Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb	Szkolenie dla rolników	ARiMR, ZODR w Barzkowicach	
							Sporządzanie i realizacja planów rolno-środowiskowych	ZODR w Barzkowicach	
							Ochrona gruntów rolnych przed zmianą zagospodarowania poprzez uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych	Starosta, gminy	
			Powierzchnia gruntów zdewastowanych lub zdegradowanych poddana rekultywacji (ha)	0	ok. 7 ha		Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym, w tym nieczynnych	Starosta, gminy, zarządcy składowisk, właściciele gruntów zdegradowanych i	Brak środków finansowych, opór podmiotów obowiązanych do rekultywacji.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

			Ilość składowisk poddanych rekultywacji	1	3		składowisk odpadów zdeprawowanych		
						Ochrona przed osuwiskami	Monitoring terenów osuwiskowych	Starosta, PIG PIB	
		Zalesienia gruntów nieprzydatnych na inne cele	Powierzchnia nieużytków (ha)	4.923	<4.923	Zalesienia w obrębie nieużytków	Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych na gruntach rolnych i innych niż rolne	Właściciele gruntów	nieotrzymanie dofinansowania
			Powierzchnia lasów (ha)	52.797	>52.797		Promowanie działań zalesieniowych jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo	ARiMR	
8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami	Masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych (Mg)	10 860,07	<10 860,07	Racjonalna gospodarka odpadami	Zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	Gminy, przedsiębiorstwa komunalne	
							Kontrola realizacji przez gminy zadań dotyczących zamykania składowisk odpadów komunalnych, określonych w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami	WIOŚ w Szczecinie	Brak środków finansowych
							Kontrola przestrzegania przepisów ustawy o odpadach	WIOŚ w Szczecinie, starosta, marszałek	Brak środków finansowych

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

						i właściwego postępowania z odpadami			
						Kontrola w zakresie prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin	Gminy	Braki kadrowe	
		Ilość usuniętego/unieszkodliwionego azbestu (w Mg)	1503,5	Ok. 5700		Realizacja programu usuwania azbestu z terenu gmin	Gminy	Brak środków na realizację zadań, brak chętnych mieszkańców	
		Ilość wybudowanych PSZOK	2	6	Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami	Budowa PSZOK (Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych)	Gminy	Brak środków finansowych	
						Edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarki odpadami.	Gminy, przedsiębiorstwa komunalne		
		Ilość istniejących dzikich wysypisk (GUS)	17	<17		Usuwanie dzikich wysypisk/ odpadów porzuconych w lasach	Gminy, Nadleśnictwa	Braki kadrowe w celach kontrolnych	
		Ilość składowisk	1	3		Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych	Gminy, zarządcy składowisk	Brak środków finansowych	
						Realizacja kluczowych inwestycji związanych z komunalną gospodarką odpadami (np. związanych z rozbudową/budową	Gminy, zarządcy instalacji	Brak otrzymania dofinansowania.	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

						instalacji).		
						Uwzględnienie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zakupów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączenie do procedur zamówień publicznych kryteriów, związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstaniu odpadów	Gminy, przedsiębiorcy	
9.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej				Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich	Realizacja programów rolno-środowiskowo-klimatycznych w celu zachowania różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich	ARiMR
			Liczba planów ochrony (zmiany)	4	1	Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu	Kontynuacja prac związanych z uchwalaniem planów ochrony rezerwatów/zmiany ww. dokumentów.	RDOŚ w Szczecinie
			Liczba rezerwatów	4	4		Realizacja zabiegów ochrony czynnej w rezerwatach.	RDOŚ w Szczecinie

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

			Liczba ustanowionych planów	5	7		Kontynuacja zatwierdzenia planu zadań ochronnych dla obszarów N2000.	RDOŚ w Szczecinie	
							Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo	Gminy, Powiat DPN, nadleśnictwa, RDOŚ w Szczecinie	
			Ilość zaktualizowanych waloryzacji	0	1		Aktualizacja waloryzacji przyrodniczej	Gminy	
							Inwentaryzacja przyrodnicza, konserwacja pomników przyrody, modernizacja terenów zieleni, nasadzenia drzew, usuwanie chorych drzew, przebudowa drzewostanów.	Gminy, Nadleśnictwa, DPN	Brak środków finansowych
							Ustanawianie pomników przyrody	Gminy	
							Znakowanie form ochrony przyrody.	Gminy, Nadleśnictwa, RDOŚ, DPN	
							Zapewnienie walorów krajobrazowych i ochrony bioróżnorodności biologicznej, wstępowania/powięks	Gminy	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

						zania terenów zielonych w planowaniu przestrzennym (szczególnie występowania korytarzy ekologicznych).		
						Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody.	Gminy, Powiat Nadleśnictwa, RDOŚ, DPN, ZPKWL	
					Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków	Ochrona siedlisk i gatunków cennych przyrodniczo, ich monitoring .	RDOŚ, DPN, ZPKWL Nadleśnictwa	
						Rewitalizacja cennych przyrodniczo terenów np. parków, alei	Gminy, zarządcy dróg	
					Wsparcie działań edukacyjnych oraz tworzenia i modernizacji infrastruktury turystycznej	Budowa , modernizacja infrastruktury turystycznej uwzględniającej walory przyrodnicze, wspierającej działania edukacyjne.	Nadleśnictwa, Drawieński Park Narodowy, ZPKWL, Gminy, Powiat	
						Kanalizowanie ruchu turystycznego	DPN, ZPKWL, Gminy	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Powierzchnia zinwentaryzowanych lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa (w ha)	738,02	Ok. 444	Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych	Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu lub inwentaryzacji stanu lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Starosta		
								Uwzględnianie w planach urządzenia lasu przebudowy drzewostanów monokulturowych, które są niezgodne z siedliskiem	Gminy, nadleśnictwa	
								Inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasów.	Gminy, nadleśnictwa	
								Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne	Nadleśnictwa	
								Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	Nadleśnictwa, osoby fizyczne	
10.	Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii				Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku	Wyposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań	Powiat, gminy, służby inspekcji i straży, WIOŚ	Brak środków finansowych	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

					wystąpienia awarii	ratowniczych dla wszystkich możliwych scenariuszy awarii i katastrof.		
		Liczba poważnych awarii	0	0		Kontrola w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom.	WIOŚ	
		Powiatowy Plan Zarządzania Kryzysowego (ilość)	1	1		Sporządzanie/aktualizacja Powiatowego Planu Zarządzania Kryzysowego.	Powiat	
		Ilość Gminnych Planów Zarządzania Kryzysowego	6	6		Sporządzanie/aktualizacja Gminnych Planów Zarządzania Kryzysowego.	Gminy	
					Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych	Kontrola przestrzegania przepisów dotyczących substancji chemicznych i ich mieszanin.	WIOŚ	
						Planowanie i optymalizacja przewozu towarów niebezpiecznych.	Gminy, WIOŚ	
					Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń	Formacje Obrony Cywilnej – w ramach SWA (system wczesnego alarmowania) i SWO (system wczesnego ostrzegania).	Powiat, gminy	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

						środowiska z tytułu awarii przemysłowych	Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców.	Powiat, gminy, służby inspekcji i straży, WIOŚ, Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

TABELA 53. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania					Źródła finansowania	Wskaźnik do oceny realizacji zadania
				2017	2018	2019	2020	2021-2024		
1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie powiatu	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO WZP 2014-2020, POIiŚ 2014-2020, PROW 2014-2020, środki własne, środki krajowe, środki zewnętrzne, inne	Ilość zmodernizowanych budynków (szt.)
		Stworzenie systemu komunikacji publicznej na terenie powiatu. Połączenia komunikacyjne z Choszczem (z Recza, Drawna, Pełczyc, Krzęcina, Bierzwnika)	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, WFOŚiGW/Urząd Marszałkowski	Ilość tras (szt.)
		Budowa/przebudowa, remonty dróg powiatowych	PZD w Choszczynie	16.187.000	6.500.000	b.d.	b.d.	9.400.000	Środki własne, Środki unijne	Długość zmodernizowanych dróg (km)
		Promowanie ekologicznych nośników energii wśród mieszkańców	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	RPO WZP 2014-2020, środki własne, środki krajowe, środki zewnętrzne	Liczba mieszkańców objętych akcjami promocyjnymi
		Monitorowanie planów gospodarki niskoemisyjnej	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne	Liczba monitorowanych planów

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		Promowanie rozwiązań przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń (promowanie ruchu pieszego i rowerowego)	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	WFOŚiGW, RPO WZP 2014-2020, środki własne, środki zewnętrzne, środki krajowe	
		Modernizacja, likwidacja lub wymiana (na ekologiczne) konwencjonalnych źródeł ciepła w budynkach publicznych.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	WFOŚiGW, RPO WZP 2014-2020, POIiŚ 2014-2020, środki własne, środki zewnętrzne, środki krajowe	Klasa strefy dla PM10 i B(a)p
		Poprawa efektywności energetycznej, w tym z wykorzystaniem OZE.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO WZP 2014-2020, POIiŚ 2014-2020, PROW 2014-2020, środki własne, środki krajowe, środki zewnętrzne	
		Modernizacja i wymiana na energooszczędne (w tym wykorzystujące OZE) systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO WZP 2014-2020, POIiŚ 2014-2020, PROW 2014-2020, środki własne, środki krajowe, środki zewnętrzne, inne	
		Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza.	Starosta	Bez nakładów finansowych					W ramach zadań własnych	Liczba kontroli (szt.)
2.	ZAGROŻENIE HAŁASEM	Poprawa dostępności miast poprzez budowę tras wylotowych.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		Budowa zabezpieczeń chroniących przed hałasem.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
		Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji hałasu do środowiska.	Starosta	Bez nakładów finansowych					W ramach zadań własnych	Liczba kontroli (szt.)
3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Pozyskiwanie informacji o źródłach pól elektromagnetycznych, prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających PEM (zgłoszenia instalacji).	Starosta	Bez nakładów finansowych					W ramach zadań własnych	
4.	GOSPODAROWA NIE WODAMI	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi.	Starosta do 31.12.2017 r.	Bez nakładów finansowych					W ramach zadań własnych	
5.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne	
6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	Kontrole mające na celu ograniczenie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów.	Starosta	Bez nakładów finansowych					W ramach zadań własnych	
		Działania edukacyjne promujące racjonalną	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		gospodarkę zasobami naturalnymi i ich ochrona.								
7.	GLEBY	Ochrona gruntów rolnych przed zmianą zagospodarowania poprzez uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych.	Starosta	Bez nakładów finansowych					W ramach zadań własnych	
		Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym.	Starosta	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne WFOŚiGW w Szczecinie, NFOŚiGW RPO WZP 2014-2020, POIiŚ 2014-2020, PROW 2014-2020, środki krajowe, środki zewnętrzne	Powierzchnia gruntów poddanych rekultywacji w (h).
		Monitoring terenów Osuwiskowych.	Starosta	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne, środki krajowe, środki zewnętrzne	
8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Kontrola przestrzegania przepisów ustawy o odpadach.	Starosta	Bez nakładów finansowych					W ramach zadań własnych	
9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO WZP 2014-2020, POIiŚ 2014-2020, środki krajowe, środki zewnętrzne	
		Budowa, modernizacja infrastruktury turystycznej	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne środki zewnętrzne	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		uwzględniającej walory przyrodnicze, wpierającej działania edukacyjne								
		Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu lub inwentaryzacji stanu lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Starosta	3252,73 zł	6686,27 zł	6794,68 zł	5937,77 zł	16052,52	środki własne	Powierzchnia zinwentaryzowanych lasów (ha)
10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Sporządzanie/aktualizacja Powiatowego Planu Zarządzania Kryzysowego	Starosta	Bez nakładów finansowych					W ramach zadań własnych	
		Wyposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań ratowniczych dla wszystkich możliwych scenariuszy awarii i katastrof	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
		Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne, środki krajowe, środki zewnętrzne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	
		Formacje Obrony Cywilnej – w ramach SWA (system wczesnego alarmowania) i SWO (system wczesnego ostrzegania)	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

TABELA 54. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania					Źródła finansowania	Wskaźnik do oceny realizacji zadania
				2017	2018	2019	2020	2021-2024		
1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Monitorowanie zamierzeń określonych w planach gospodarki niskoemisyjnej	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	WFOŚiGW, RPO WZP 2014-2020, POIiŚ 2014-2020, środki własne, środki zewnętrzne, środki krajowe	Liczba monitorowanych planów
		Termomodernizacja budynków mieszkalnych	Choszczeńskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	350.000,0	480.000,0	250.000,0	250.000,0	360.000,0	Środki własne (fundusz remontowy), kredyt bankowy z premią termomodernizacyjną z BGK	Ilość zmodernizowanych budynków
		Modernizacja budynku dworca kolejowego w Choszczynie	Gmina Choszczno	387.000,00	x	2.059.000,00	x	x	Środki własne, WFOŚiGW	
		Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Gmina Choszczno	2.400.000,00	3.950.000,00	x	x	x	W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (środki własne + fundusze unijne)	
			Gmina Pełczyce	x	x	x	3.635.300,00		RPO, środki własne PROW	
			Gmina Drawno	x	5000.000,00	5000.000,00	1.000.000,00	x	Środki własne, UE	
			Gmina Recz	x	2.500.000,00	x	x	x	RPO WZ 85%, wkład własny Gminy 15 %	
		Gmina Krzęcin	1.500.000,00	1.591.000,00	x	x	x	RPO, środki własne		

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

	i budowa sieci energetycznych do odbioru energii OZE	sieciami energetycznymi							
	Monitoring i ocena jakości powietrza w strefie zachodniopomorskiej	WIOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa, WFOŚiGW	Liczba stref poddana monitoringowi
	Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza	WIOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa	
	Kontrola wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych	WIOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa	
	Kontrola przestrzegania przepisów dotyczących substancji kontrolowanych, nowych substancji oraz fluorowanych gazów	WIOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa	
	Przebudowa dróg wojewódzkich	ZZDW w Koszalinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, Środki zewnętrzne	Długość zmodernizowanych dróg (km)
	Przebudowa drogi krajowej przebiegającej przez fragment gminy Recz.	GDDKiA	760.000,00	4.597.400,00	x	x	1.164.400,00	Środki własne Środki zewnętrzne	Długość zmodernizowanych dróg (km)
	Uplynnienie ruchu w miastach	Zarządcy dróg	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, Środki zewnętrzne	Długość dróg w km
	Przebudowa dróg gminnych	Gmina Recz	x	x	x	x	5.000.000,00	RPO WZ 85%, wkład własny Gminy 15 %	Długość zmodernizowanych dróg (km)
		Gmina Krzęcin	b.d.	1.000.000,00	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne RPO Narodowy Program Przebudowy Dróg	
		Gmina Bierzwnik	615.807,85	1.108.791,45	x	x	x	PROW, środki własne	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

			Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne, unijne	
		Budowa ścieżek rowerowych	Gmina Bierzwnik	x	4.000.000,00	1.000.000,00	100.000,00	300.000,00	środki własne, PRO WP WFOŚiGW/NFOŚiGW	Długość ś wybudowanych ścieżek w (km)
			Gmina Pełczyce	x	x	x	1.908.954,00	x	RPO, środki własne	
			Gminy, zarządcy dróg	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne, unijne	
		Modernizacja oświetlenia drogowego , w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Recz	x	x	x	500.000,00	x	Zadanie realizowane wspólnie z ENEA Oświetlenie 85% Wkład Gminy 15%	
			Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne, unijne	
		Modernizacja instalacji do spalania paliw do celów technologicznych/grzewczych	Przedsiębiorstwa	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne, środki zewnętrzne	
2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	Ocena klimatu akustycznego na obszarze miejscowości Choszczno.	WIOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa, WFOŚiGW	Ilość osób narażonych na ponadnormatyw ny hałas
		Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji hałasu do środowiska	WIOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa	Liczba kontroli (szt.)
		Sporządzanie map akustycznych dla dróg krajowych i wojewódzkich oraz linii kolejowych	Zarządcy dróg oraz zarządcy linii kolejowych	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne, środki zewnętrzne	
		Wprowadzanie do mpzp informacji z mapo akustycznych, zapisów dotyczących klasyfikacji	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		terenów pod względem akustycznym.							
		Budowa obwodnicy Recza w ciągu drogi krajowej nr 10	GDDKiA	x	x	x	x	80.000.000,00	Długość obwodnicy (km)
		Budowa zabezpieczeń chroniących przed hałasem	Gminy, powiat, zarządcy dróg	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne, środki zewnętrzne
		Poprawa dostępności miast poprzez budowę tras wylotowych	Gminy, powiat, zarządcy dróg	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego w miejscowościach: Choszczno, Krzęcin i Wygon	WIOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa, WFOŚiGW
		Kontrola w zakresie poziomów pól elektromagnetycznych	WIOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa
		Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
		Pozyskiwanie informacji o źródłach pól elektromagnetycznych prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających PEM (zgłoszenia instalacji).	WIOŚ w Szczecinie	W ramach zadań własnych.					Budżet państwa
		Skablowanie napowietrznych linii 15kV.	ENEA Operator Sp. z o.o.	x	x	x	x	12.000.000	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		Rozbudowy sieci, budowy sieci i linii elektroenergetycznej	ENEA Operator Sp. z o.o.	4.627.929 zł	1.017.826,4	11.174,57	962.201,91	25.096,05 (do 2022 r.)		
4.	GOSPODAROWANIE WODAMI	Utrzymanie wymaganych standardów wodom przeznaczonym do kąpielii	Gminy, Zarządcy kąpielisk, PPSSE	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	
		Ograniczenie oddziaływania rolnictwa na wody (np. poprzez budowę płyt obornikowych).	Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana	300.000	150.000,00	150.000,00	x	x	Środki własne	Stan JCW
			Gospodarstwa rolne, rolnicy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
		Realizacja zadań określonych w dokumentach związanych z gospodarowaniem wodami w zarządach (np. warunków korzystania ze zlewni, program wodno-środowiskowy kraju)	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	202.500,00	x	x	x	x	NFOŚiGW	
			RZGW w Poznaniu (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	105.300,00	x	x	x	x	NFOŚiGW	
		Realizacja zadań związanych z ochroną przeciwpowodziową, przed skutkami suszy (w tym opracowanie map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego, plany zarządzania ryzykiem powodziowym).	KZGW	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
RZGW w Poznaniu (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	65.650,00		x	x	x	x	NFOŚiGW			

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

	Przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód z uwagi na stan chemiczny (ww. analiza obejmować będzie m.in. JCWP RW60001619849 Ina od źródeł do Stobnicy)	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		Stan JCW
	„Opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych i jezioro Pełcz (LW 11081)”	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	200.000,00	x	x	x	x	NFOŚiGW	
	Usuwanie drzew powalonych w koryto rzeki Drawy	RZGW w Poznaniu (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	10.000,00	b.d.	10.000,00	b.d.	10.000,00	Budżet własny	
	Budowa systemów ostrzegawczych oraz tworzenie programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego	RZGW w Szczecinie i w Poznaniu (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”), powiat, gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	
	Kontrola przestrzegania przepisów w zakresie gospodarki wodnej, wprowadzania ścieków do	WIOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

	wód lub ziemi.									
	Monitoring diagnostyczny jezior: Bierzwnik, Kukom, Przytoczno, Pełcz.	WIOŚ w Szczecinie	b.d.						Budżet państwa WFOŚiGW	Stan JWP
	Ocena stanu JCWP Korytnica, Słopica, Mała Ina od źródeł do dopływu spod Pomietowa oraz Ina od źródeł do Stobnicy na podstawie wyników badań wykonanych w 2017 i 2020 oraz coroczny monitoring WWA w JCWP rz. Ina od źródeł do Stobnicy.	WIOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.			
	Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych.	ARiMR	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne		
	Promowanie działań w zakresie gospodarowania na obszarach OSN, zgodnie z określonymi wymogami.	ARiMR	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne		
	Podnoszenie świadomości rolników i mieszkańców z obszarów wiejskich w zakresie ochrony wód przez odpływem azotanów ze źródeł rolniczych.	ZODR w Barzkowicach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne		
	Budowa infrastruktury turystycznej w sąsiedztwie zbiorników wodnych z zachowaniem bezpieczeństwa	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne		

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		Rozwój form małej retencji wodnej.	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
		Zwiększenie retencji jeziornej i korytovej.	ZZMiUW w Szczecinie (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	18.460.000,00					Środki własne	
		Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi.	ZZMiUW w Szczecinie (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	3.010.000,00					Środki własne	
			Gmina Bierzwnik	20.000,00	30.000,00	30.000,00	50.000,00	200.000,00	Środki własne, WFOŚiGW	
			Inne podmioty obowiązane do utrzymania urządzeń wodnych	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne	
		Budowa modernizacja ujęć	Zakład Gospodarki Komunalnej w Bierzwniku	20.000,00	40.000,00	60.000,00	80.000,00	b.d.	Środki własne	Stan JWPd
			Gmina Drawno	x	100.000,00	80.000,00	x	x	Środki własne, WFOŚiGW, PROW	
5.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Rozbudowa/przebudowa, modernizacja sieci wodociągowej	Zakład Gospodarki Komunalnej w Bierzwniku	40.000,00	570.000,00	580.000,00	100.000,00	b.d.	Własny budżet, środki NFOŚiGW/ WFOŚiGW, środki RPO, środki POIiŚ, środki z dotacji celowej Gminy Bierzwnik	Długość sieci w km, % ludności korzystającej z sieci
			Gmina Recz	x	x	5.000.000,00	x	x	PROW – 80%.Pożyczka z WFOŚiGW 20%	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		Gminy, Zarządcy sieci	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
	Rozbudowa/przebudowa, modernizacja sieci kanalizacyjnej	MPGK Sp. z o.o.	10.672.749,00	29.713.957,00	x	x	x	POliŚ 2014-2020 NFOŚiGW, środki własne MPGK	
		Zakład Gospodarki Komunalnej w Bierzwniku	450.000	2.000.000,00	4.500.000,00	14.500.000,00		Własny budżet, środki NFOŚiGW/WFOŚiGW, środki RPO, środki POliŚ	Długość sieci w km, % ludności korzystającej z sieci
		Gmina Drawno	x	x	2.000.000,00	x	x	Środki własne, WFOŚiGW, PROW	
		Gmina Krzęcin	2.000.000,00	x	x	x	x	RPO Środki własne	
		Gminy, zarządcy sieci	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
		MPGK Sp. z o.o.	7.390.728,00	603.041,00	x	x	x	Środki własne, WFOŚiGW w Szczecinie	
	Przebudowa/rozbudowa stacji uzdatniania wody	Gmina Pełczyce	x	x	16.883.414,00	x	x	PROW, środki własne	
	Modernizacja, rozbudowa, budowa oczyszczalni ścieków, przepompowni	Zakład Gospodarki Komunalnej w Bierzwniku	150.000,00	350.000,00	400.000,00	600.000,00	x	Własny budżet, środki NFOŚiGW/WFOŚiGW, środki RPO, środki POliŚ	% ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, ilość oczyszczalni ścieków
		Gmina Drawno	x	x	x	x	18.303.25,00	Środki własne, UE	
		Gmina Pełczyce			8.592.386	x	x	PROW, środki własne	
		Gmina Recz	x	500.000,00	x	4.000.000,00	2.000.000,00	PROW – 80%.Pożyczka z WFOŚiGW 20%	
		Gminy, Zarządcy oczyszczalni	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
	Likwidację zbiorników bezodpływowych (z dopuszczeniem stosowania szczelnych szamb jako	Zakład Gospodarki Komunalnej w Bierzwniku	50.000,00				x	Własny budżet, środki NFOŚiGW/WFOŚiGW, środki RPO, środki POliŚ	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

	rozwiązania tymczasowego do czasu objęcia systemem zbiorczej kanalizacji sanitarnej)								
	Kontrola zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w zakresie prawidłowej eksploatacji, prowadzenie ich ewidencji	Gminy	W ramach zadań własnych.						
	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych KSSSE podstrefa Pełczyce cz.I	Gmina Pełczyce	5.286.631,00	x	x	2.616.000,00	x	RPO, środki własne	Długość sieci w km
	Ograniczenie zużycia wody poprzez zmniejszenie strat na przesyle oraz optymalizację wykorzystania istniejącej infrastruktury wodnej	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, Środki zewnętrzne	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej (dam ³)
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy, właściciele terenów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	
	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych	Gminy	W ramach zadań własnych					Bez nakładów finansowych	
	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków,	Gminy, RZGW w Szczecinie i w Poznaniu (po 01.01.2018 r. PGW „Wody Polskie”)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży.								
6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	Kontrole mające na celu ograniczenie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów.	OUG w Poznaniu,	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
		Ograniczanie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów, poprzez prowadzenie systematycznych kontroli	OUG w Poznaniu	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
7.	GLEBY	Szkolenia dla rolników (dobre praktyki rolnicze, ochrona roślin itp.)	ARiMR, ZODR w Barzkowicach							
		Sporządzanie planów rolno-środowiskowo-klimatycznych	ZODR w Barzkowicach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
		Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych na gruntach rolnych i innych niż rolne	właściciele gruntów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
		Ochrona gruntów rolnych przed zmianą zagospodarowania poprzez uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych	Powiat, Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
		Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym	Powiat, gminy, właściciele gruntów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych (ha)
		Rekultywacja składowisk	Gmina Krzęcin	100.000	x	x	x	x	WFOŚiGW	Ilość składowisk

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		odpadów komunalnych	Gmina Bierzwnik	x	800.000	x	x	x	WFOŚiGW, środki własne	poddanych rekultywacji
			MPGK Sp. z o.o.	x	500.00	x	x	800.000	Środki własne	
		Monitoring terenów osuwiskowych	Starosta, PIG PIB	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Kontrola realizacji przez gminy zadań dotyczących zamykania składowisk odpadów komunalnych, określonych w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami w 2014 r.	WIOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa	Masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych Mg
		Kontrola przestrzegania przepisów ustawy o odpadach oraz innych związanych z gospodarowaniem odpadami	WIOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa	
		Kontrole właścicieli w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki zewnętrzne	
		Budowa PSZOK	Gmina Choszczno	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki zewnętrzne	
			Gmina Recz	x	300.000,00	x	x	x	Zadanie realizowane przez ZGDO (Związek Gmin Dolnej Odry)	Liczba wybudowanych PSZOK (szt.)
		Realizacja programu usuwania azbestu	Gmina Bierzwnik	40.000,00	50.000,00	40.000,00	50.000,00	200.000,00	WFOŚiGW w Szczecinie	Ilość usuniętego/uniezkodliwionego azbestu (w Mg)
			Gmina Drawno	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	WFOŚiGW w Szczecinie	
			Gmina Choszczno	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	WFOŚiGW w Szczecinie	
			Gmina Krzęcin	30.000,00	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	WFOŚiGW w Szczecinie	
			Gmina Recz	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	150.000,00	WFOŚiGW w Szczecinie	
		Gmina Pełczyce	35.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00	140.000,00	WFOŚiGW w Szczecinie		
		Edukacja w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadów (np. selektywna zbiórka)	Gmina Choszczno	3.000,00	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki podmiotów prowadzących edukację	Masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych
			Gmina Bierzwnik	7.000,00	7.000,00	7.000,00	7.000,00	28.000,00		
Gmina Recz	5.000,00		5.000,00	5.000,00	5.000,00	b.d.				
Gminy	b.d.		b.d.	b.d.	b.d.	b.d.				

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		Zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	Gmina Recz	x	x	500.000,00	x	x	PROW, WFOŚGiW	Mg
			Gmina Bierzwnik	3.444,00	3.488,00	3.533,00	3.533,00	40.000,00	Środki własne	
		Likwidacja „dzikich wysypisk śmieci”	Gmina Recz	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	Liczba istniejących dzikich wysypisk
			Gmina Bierzwnik	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne 50% WFOŚiGW 50%	
			Nadleśnictwo Drawno	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	80.000,00	Środki własne	
			Nadleśnictwa	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
		Uwzględnienie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zakupów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączenie do procedur zamówień publicznych kryteriów, związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstaniu odpadów	Gminy, przedsiębiorcy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	
9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	Realizacja programów rolno-środowiskowo-klimatycznych w celu zachowania różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich	ARiMR	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	
		Edukacja w zakresie przestrzegania wymogów obligatoryjnych wynikających z Planów Zadań Ochronnych lub Planów Ochrony w	ARiMR	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	Udział obszarów prawnie chronionych (%), Liczba planów,

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

	Kontynuacja prac związanych z uchwalaniem planów ochrony rezerwatów, ich zmianami, realizacja zabiegów ochrony czynnej	RDOŚ w Szczecinie	47.400,00	10.275,00	x	x	x	NFOŚiGW	liczba rezerwatów Liczba planów
	Zatwierdzanie planów zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000,	RDOŚ w Szczecinie	307.018,98	16.250	x	108.250	16.250	Środki własne, POIiŚ	
	Określanie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo	Gminy, DPN, Nadleśnictwa, RDOŚ w Szczecinie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
	Aktualizacja waloryzacji przyrodniczej	Gmina Recz	x	x	10.000,00	x	x	Dotacja WFOŚiGW - 50% Budżet Gminy - 50%	ilość zaktualizowanych waloryzacji
		Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
	Inwentaryzacja przyrodnicza, konserwacja pomników przyrody, modernizacja terenów zieleni, nasadzenia drzew, usuwanie chorych drzew, przebudowa drzewostanów.	Gmina Choszczno	x	x	2.980.000,00	x	x	W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (środki własne + fundusze unijne)	
		Drawieński Park Narodowy	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	150.000,00	Środki własne, fundusz leśny	
		Nadleśnictwo Bierzwnik	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	Środki własne	
		Nadleśnictwo Choszczno	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	
		Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	
		Gmina Bierzwnik	20.000,00	20.000,00	50.000,00	6.000,00	40.000,00	środki własne	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		Barlinecko Gorzowski Park Krajobrazowy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	
		Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
	Ustanawianie pomników przyrody	Gmina Recz	x	x	5.000,00	5.000,00	10.000,00	WFOSIGW, środki własne	Udział obszarów prawnie chronionych (%)
		Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
	Znakowanie form ochrony przyrody	Nadleśnictwo Barlinek	600,00	900,00	x	1.500,00	x	Środki własne	
		Gminy, sprawujący nadzór nad daną formą ochrony	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	
	Rewitalizacja cennych przyrodniczo terenów	Gmina Drawno	x	x	450.000,00	x	350.000,00	Środki własne, WFOŚiGW, UE	
	Rewitalizacja jeziora Adamowo	Gmina Drawno	x	x	x	500.000,00	x	Środki własne, NFOŚiGW, UE	
	Ochrona siedlisk cennych przyrodniczo, monitoring	Nadleśnictwo Bierzwnik	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	Środki własne	
		Nadleśnictwo Drawno	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	
		Nadleśnictwo Choszczno	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	
		Nadleśnictwo Barlinek	x	15.000,00	25.000,00	x	x	Środki własne, CKPŚ	
		Drawieński Park Narodowy	80.000,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00	240.000,00	Środki własne	
	Zapewnienie walorów krajobrazowych i ochrony bioróżnorodności	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

	biologicznej, wstępowania/powiększania terenów zielonych w planowaniu przestrzennym (szczególnie występowania korytarzy ekologicznych)								
	Realizacja zadania pn. Kanalizowanie ruchu turystycznego w zlewni Drawy - w ramach projektu LIFE13 NAT/PL/000009 LIFEDrawaPL „Active protection of water-crowfoots habitats and restoration of wildlife corridor in the River Drawa basin in Poland”.	Nadleśnictwo Drawno	100.000,00	x	x	x	x	Współfinansowanie przez Komisję Europejską oraz NFOŚiGW	
	Kanalizowanie ruchu turystycznego	DPN, ZPKWL, Gminy, Nadleśnictwa	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
	Budowa, modernizacja infrastruktury turystycznej uwzględniającej walory przyrodniczy, wspierającej działania edukacyjne	Nadleśnictwo Głusko	15.000,00	x	x	x	x	Środki własne	
		Nadleśnictwo Barlinek	44.000,00	44.000,00	44.000,00	44.000,00	x	Środki własne	
		Drawieński Park Narodowy	300.000,00	106.000,00	x	x	x	Środki własne, fundusz leśny	
			180.000,00	2.250,00	1.210.000,00	x	x	POLiŚ	
		Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnętrzne	
	Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	Nadleśnictwo Bierzwnik	12.700,00	12.800,00	x	x	x	Środki własne	Lesistość (%)
	Promowanie działań	ARiMR	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne	

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

		zalesieniowych jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo								
		Realizacja "Krajowego programu zwiększania lesistości"	Nadleśnictwo Drawno	x	4.500,00	x	x	x	Środki własne	
		Działania edukacyjne w zakresie ochrony przyrody.	Nadleśnictwo Drawno	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	Środki własne, WFOŚiGW	
			RDOŚ w Szczecinie, DPN, WPN, PGL LP, gminy, powiat, organizacje pozarządowe	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.			
			Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, WFOŚiGW z Zielonej Górze	
10	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Modernizacja, remont i przebudowa obiektów KP PSP w Choszczynie" kontynuacja zadania rozpoczętego w 2010 r.	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie	316.000,00	b.d.	b.d.	b.d.	Wartość całkowita zadania: 6.941.000,00	Budżet państwa, NFOŚiGW	Liczba poważnych awarii, planów zarządzania kryzysowego
		Kontrola w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom	WIOŚ	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa	
		Planowanie i optymalizacja przewozu towarów niebezpiecznych	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

	Wyposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań ratowniczych dla wszystkich możliwych scenariuszy awarii i katastrof	Powiatowe służby inspekcji i straży, Powiat, gminy, WIOŚ	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	
	Sporządzanie/aktualizacja Gminnych Programów Zarządzania Kryzysowego	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	W ramach własnych zadań
	Formacje Obrony Cywilnej – w ramach SWA (system wczesnego alarmowania) i SWO (system wczesnego ostrzegania)	Powiat, gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	
	Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	Powiat, gminy, Powiatowe służby inspekcji i straży, WIOŚ, Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	

7. WDRAŻANIE I ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

Nadzór nad realizacją Programu w praktyce oznacza określenie zasad zarządzania nim wraz z ustaleniem mechanizmu monitorowania jego realizacji. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego jest dokumentem o charakterze strategicznym. Stanowi instrument wspomagający realizację prawa miejscowego, pozostając w ścisłym związku z planami zagospodarowania przestrzennego, decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania oraz decyzjami związanymi z realizacją przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, rozwojem terenów zielonych i innych. Powiat posiada kompetencje pozwalające mu realizować zawarte w Programie cele i zadania. Aby jednak ta realizacja przebiegała spójnie z polityką regionalną konieczne jest przygotowanie struktur administracyjnych do ścisłej współpracy z organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji. Organ wykonawczy powiatu sporządza powiatowy program ochrony środowiska, który podlega zaopiniowaniu poprzez organ wykonawczy województwa. Główna odpowiedzialność za realizację programu spoczywa na Zarządzie Powiatu, który składa Radzie Powiatu co 2 lata raporty z wykonania programu. W celu prawidłowej realizacji Programu niezbędne jest współdziałanie z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego, z samorządami gminnymi oraz instytucjami administracji rządowej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (WIOS).

Poniżej zestawiono podmioty działające na terenie powiatu choszczeńskiego biorące udział we wdrażaniu i realizacji niniejszego Programu. Zaznaczyć jednak należy, iż rola poszczególnych podmiotów w zależności od charakteru udziału, jaki wniosły one podczas opracowywania projektu Programu jest różna. Wyróżnić można: podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem, podmioty realizujące zadania Programu (w tym instytucje finansujące), podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu oraz bardzo ważny podmiot - społeczność powiatu, jako główny podmiot odbierający wyniki działań z realizacji Programu.

Zestawienie podmiotów biorących udział we wdrażaniu Programu:

- Starostwo Powiatowe w Choszcznie, Zarząd Powiatu, Rada Powiatu
- Gminy powiatu choszczeńskiego (gmina Choszczno, gmina Pełczyce, gmina Recz, gmina Bierzwnik, gmina Krzęcin
i gmina Drawno)
- Zakłady komunalne powiatu choszczeńskiego
- Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu
- Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie (OT w Choszcznie)
- Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie
- Nadleśnictwo Choszczno
- Nadleśnictwo Drawno
- Nadleśnictwo Bierzwnik
- Nadleśnictwo Barlinek
- Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie
- Nadleśnictwo Dobrzany
- Nadleśnictwo Głusko

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

- Drawieński Park Narodowy
 - Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy
 - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
 - Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach
 - Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Gorzowie Wlkp.
 - OHZ Lubiana
 - ChTBS Sp. z o.o. w Choszcznie
 - Spółdzielnie Mieszkaniowe
 - Przedsiębiorcy
 - Rolnicy
 - Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie
 - Enea S.A.
 - PKP PLK S.A.
 - Państwowa Służba Hydrogeologiczna
 - Państwowy Instytut Geologiczny
 - Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu
- oraz mieszkańcy powiatu choszczeńskiego.

INSTRUMENTY I ŚRODKI REALIZACJI POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA

Zarządzanie realizacją programu winno się odbywać za pomocą instrumentów:

- § prawnych: pozwolenia (np. pozwolenia wodnoprawne, pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, pozwolenia na wytwarzanie odpadów, pozwolenia na budowę); zezwolenia (na transport, odzysk, unieszkodliwianie odpadów); oceny (np. jakości powietrza, wód, oddziaływania na środowisko); zgody (np. na wyłączenie z produkcji gruntów rolnych i leśnych); raporty (np. raporty z wykonania programów ochrony środowiska), koncesje (np. koncesje na wydobywanie kopaliny). Instrumenty prawne są narzędziami regulacji bezpośredniej.
- § społecznych: edukacja ekologiczna, konsultacje społeczne, debaty publiczne, współpraca samorządów, wspieranie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych kompetentnie i rzetelnie działających w sferze ochrony środowiska. Instrumenty społeczne mają na celu wypracowanie akceptacji społeczeństwa dla realizacji celów i zadań Programu.
- § finansowych: opłaty za korzystanie ze środowiska, administracyjne kary pieniężne, kredyty umarżalne, dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, dotacje z europejskich funduszy strukturalnych udzielane za pośrednictwem właściwych programów operacyjnych, pomoc finansowa w postaci zwolnień i ulg podatkowych, odroczeń lub umorzeń)
- § strukturalnych (strategiczne i operacyjne dokumenty o zasięgu regionalnym i lokalnym, (strategie rozwoju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, plan zagospodarowania przestrzennego, plany miejscowe, raporty, oceny oddziaływania na środowisko itp.). Instrumenty strukturalne poprzez zintegrowaną bazę danych o środowisku pozwalają na weryfikację stopnia osiągnięcia wymaganych i założonych w Programie wskaźników.

Źródła finansowania przedsięwzięć określonych w Programie:

Finasowanie zadań z niniejszego Programu odbywać się będzie zarówno na poziomie krajowym jak i ze środków Unii Europejskiej. Bardzo ważne w pozyskiwaniu zaplecza finansowego na planowane inwestycje

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

jest dokładne zaznajomienie się z wszelkimi procedurami, które to owo pozyskanie umożliwią jak również całym zakresem możliwości wykorzystania pozyskanych środków.

Źródła finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, wykorzystane na potrzeby Programu można podzielić na:

§ krajowe, pochodzące z budżetu państwa, budżetu powiatu, budżetu gminy, pozabudżetowych instytucji publicznych, udzielane w formie dotacji, grantów i subwencji:

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

Finansowanie działań odbywa się z podziałem na poszczególne działania: edukacja ekologiczna, racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi, ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, ochrona atmosfery, ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów. Wszystkie działania będą prowadzone w celu osiągnięcia jak największych korzyści środowiskowych jak najniższym kosztem. Chodzi o maksymalizację efektów ekologicznych. Takie działanie łączy w sobie większe korzyści dla użytkowników środowiska, jest bardziej efektywne kosztowo i daje większe efekty ekologiczne.

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

Pomoc w ramach funduszu dotyczy głównie następujących zagadnień: gospodarka wodna, ochrona wód, ochrona ziemi, ochrona atmosfery, ochrony przyrody, edukacja ekologiczna, zapobieganie zagrożeniom środowiska i poważnym awariom oraz usuwania ich skutków. Pomoc w ramach WFOŚiGW udzielana jest w postaci: pożyczki o preferencyjnym oprocentowaniu wynoszącym do 100%, dotacji od 50 do 100% kosztów, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych, częściowej spłaty kapitału kredytów bankowych oraz dopłaty do oprocentowania lub ceny obligacji.

Bank Ochrony Środowiska S.A

Współpraca banku z WFOŚiGW i NFOŚiGW oraz innymi funduszami pomocowymi zaowocowała ofertą preferencyjnych kredytów na zadania z zakresu: ochrony wody i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery oraz ochrony powierzchni ziemi.

Bank Gospodarstwa Krajowego

BGK ma w dyspozycji środki z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, dzięki czemu samorządy mogą ubiegać się o preferencyjne kredyty na inwestycje m. in. infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska. (do 100% kosztów finansowego przedsięwzięcia).

§ zagraniczne – pochodzące ze środków z zewnątrz

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ 2014-2020)

POIiŚ 2014-2020 to największy program finansowany z Funduszy Europejskich. Zasięg finansowania obejmuje założenia strategii Europa 2020, z którą powiązany jest jego cel główny - wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 (RPO WZP 2014-2020)

RPO WZP 2014-2020 w sposób istotny przyczynia się do wsparcia gospodarki niskoemisyjnej poprzez kompleksową głęboką modernizację energetyczną obiektów użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkaniowych oraz ochronę środowiska i adaptację do zmian klimatu poprzez skuteczny system

zapobiegania zagrożeniom wynikającym ze zmian klimatu, zwiększenie liczby ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z wymogami unijnymi i zmniejszenie ilości odpadów deponowanych na składowiskach

Program LIFE - program działań na rzecz środowiska i klimatu (2014-2020)

Program LIFE to jedyny instrument finansowy skierowany tylko na potrzeby ochrony środowiska. W okresie 2014-2020 beneficjenci mogą skorzystać z dwóch podprogramów: pierwszy podprogram na rzecz środowiska służy pomocą finansową w realizacji działań związanych z ochroną środowiska i efektywnym gospodarowaniem zasobami z przyrodą i różnorodnością biologiczną oraz w zarządzaniu i informacją w zakresie środowiska; drugi podprogram stworzony na rzecz klimatu – finansuje projekty dotyczące ograniczenia wpływu człowieka na klimat, dostosowania się do skutków zmian klimatu oraz zarządzania i informacji w zakresie klimatu.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020)

Pomoc finansowa skierowana jest szczególnie do sektora rolnego. Głównym celem PROW 2014-2020 jest poprawa konkurencyjności oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska (w tym wody, gleb, krajobrazu) i zachowania bioróżnorodności będą finansowane w ramach działań rolno-środowiskowo-klimatycznych i zalesień. Ponadto wsparcie inwestycyjne w związku z realizacją celów środowiskowych mogą otrzymać gospodarstwa położone na obszarach Natura 2000 oraz na obszarach narażonych na zanieczyszczenie wód azotanami pochodzenia rolniczego.

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)

To forma bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein 16 państw członkowskim Unii Europejskiej. Głównymi celami funduszy norweskich i funduszy EOG są: przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem.

Szwajcarsko-Polski Program Współpracy (tzw. Fundusz Szwajcarski)

Bezzwrotna pomoc finansowa przyznana Polsce przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiej pomocy dla 10 państw członkowskich Unii Europejskiej. 14 czerwca 2017 r., po dziesięcioletnim okresie wdrażania, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy został zamknięty. W związku z zamknięciem Programu nie ma już możliwości ubiegania się o wsparcie finansowe na realizację projektów w jego ramach.

Program PolSEFF²

PolSEFF² jest drugą edycją Polskiego Programu Finansowania Zrównoważonej Energii opracowanego przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, który jest realizowany w ramach Programu Priorytetowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Programu NF) i przy wsparciu Unii Europejskiej. Projekty inwestycyjne kwalifikujące się do programu można podzielić na dwie grupy:

- Projekty w poprawę Efektywności Energetycznej - inwestycje w wyposażenie, systemy i procesy umożliwiające beneficjentom zmniejszenie zużycia energii pierwotnej i/lub końcowego zużycia energii elektrycznej lub paliw, lub innej formy energii (inwestycje muszą charakteryzować się Wskaźnikiem Oszczędności Energii minimum 20%).
- Projekty termomodernizacyjne budynków - inwestycje w działania w zakresie efektywności energetycznej w budynkach komercyjnych, mieszkaniowych lub administracyjnych, podlegających certyfikacji

energetycznej oraz związane z nimi inwestycje w odnawialne źródła energii (inwestycje muszą charakteryzować się Wskaźnikiem Oszczędności Energii minimum 30%).

8. MONITORING REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMU

Monitoring realizacji zadań określonych w Programie powinien opierać się na wyznaczeniu mierzalnych wskaźników, które pomogą w określeniu czy dane zadanie zostało wykonane lub na jakim etapie jest realizacja zadania. Co dwa lata sporządzane będą raporty z realizacji niniejszego programu - pierwszy w 2019 r. za lata 2017-2018, które będą podstawową formą monitoringu realizacji zadań zaplanowanych w Programie.

Należy zaznaczyć, iż istotną przeszkodą w efektywnej realizacji Programu, a zarazem w zarządzaniu jakością środowiska bywa niespójność danych pochodzących z różnych źródeł. Jednak w celu stworzenia klarownego schematu zestawiono poniżej przykładowe wskaźniki do oceny realizacji zadań, przydatne do wykonywania raportów z wykonania niniejszego Programu.

TABELA 55. Wskaźniki monitorowania realizacji programów ochrony środowiska.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w 2015 r. lub 2016 r.	Źródło danych do określenia wskaźnika	Oczekiwany trend zmian w wyniku realizacji POŚ do 2020 r.	Docelowa wartość wskaźnika
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚĆ POWIETRZA						
1.	Liczba opracowanych programów ochrony powietrza	Szt.	1	WIOŚ w Szczecinie, Marszałek	+/-	1
2.	Liczba monitorowanych PGE	Szt.	0	Gminy	+	6
3.	Liczba stref podana monitoringowi	Szt.	1	WIOŚ w Szczecinie	+/-	1
4.	Ilość zmodernizowanych budynków	Szt.	b.d.	Gminy, Powiat, Zarządy Wspólnot Mieszkaniowych	+	31
5.	Klasa strefy dla: PM10 B(a)P	Szt.	C C	WIOŚ w Szczecinie	+	B lub A B lub A
6.	Emisja zanieczyszczeń gazowych	Mg/rok	7929	GUS	-	<7929
7.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych	Mg/rok	6	GUS	-	<6
8.	Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10	µg/m ³	7-10	WIOŚ w Szczecinie	-	W granicach normy
9.	Stężenie średnioroczne benzo(a)piren	ng/m ³	0,2-0,5	WIOŚ w Szczecinie	-	W granicach normy
10.	Długość zmodernizowanego odcinka linii	km	0	PKP PLK S.A.	+	11,370
11.	Długość zmodernizowanych dróg	km	25	Zarządcy dróg	+	45
12.	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych	km	0	Gminy	+	10

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

13.	Ilość połączeń komunikacji publicznej	Szt.	0	Powiat	+	6
ZAGROŻENIA HAŁASEM						
1.	Liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas w powiecie	osoby	1400	WIOŚ w Szczecinie	-	0
2.	Liczba kontroli przestrzegania przepisów w zakresie emisji hałasu	Szt.	1	WIOŚ w Szczecinie, Starosta	+	≥1
3.	Długość obwodnicy	km	0	GDDKiA	+	10
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE						
1.	Liczba osób narażonych na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne	osoby	0	WIOŚ w Szczecinie	+/-	0
2.	Długość skablowanych linii 15kV	km	b.d.	ENEA Operator Sp. z o.o.	+	8
GOSPODAROWANIE WODAMI						
1.	Ilość JCW spełniających wymagania dobrego stanu wód powierzchniowych	Szt.	1	WIOŚ w Szczecinie	+	≥1
2.	Ilość JCWPd o dobrej lub zadawalającej jakości (szt.)	Szt.	3 (75%)	WIOŚ w Szczecinie	+	4 (100%)
3.	Liczba ujęć niespełniających standardów	Szt.	6	Właściciele/ zarządcy ujęć. Monitorowane przez PPSE w Choszczynie	-	0
4.	Obiekty/urządzenia służące do poboru wody niespełniające wymaganych standardów	Szt.	4	Właściciele/ zarządcy ujęć. Monitorowane przez PPSE w Choszczynie.	-	0
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA						
1.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	dam ³	5 285,9	GUS	-	<5285,9
2.	Długość czynnej sieci wodociągowej	km	472,2	GUS	+	>472,2
3.	% ludności korzystającej z sieci wodociągowej	%	91,9	GUS	+	>91,9
4.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	308,90	GUS	+	>308,9
5.	% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	%	76,5	GUS	+	>76,5
6.	Liczba oczyszczalni ścieków	ilość	22	GUS	+/-	22
7.	% ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	%	83,7	GUS	+	>73,7
GLEBY						
1.	Powierzchnia terenów poddanych rekultywacji	ha	0	Starosta, gminy,	+	>1

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024 r.**

				właściciele		
2.	Liczba składowiska komunalnych poddanych rekultywacji	Szt.	1	Gminy	+	3
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW						
1.	Masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych	Mg	10.860,07	GUS	-	<10.860,07
2.	Ilość usuniętego /unieszkodliwionego azbestu	Mg	1503,5	Gminy	+	5700
3.	Liczba wybudowanych PSZOK	Szt.	2	Gminy	+	6
4.	Liczba istniejących dzikich wysypisk	Szt.	17	GUS	-	<17
5.	Liczba składowisk komunalnych poddanych rekultywacji	Szt.	1	Gminy	+	3
ZASOBY PRZYRODNICZE						
1.	Lesistość	%	37,9	GUS	+	≥ 37,9
2.	Liczba ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000	Szt.	5	RDOŚ w Szczecinie	+	
3.	Liczba opracowanych planów ochrony dla rezerwatów przyrody	Szt.	4	RDOŚ w Szczecinie	+/-	4
4.	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	%	54,6	GUS	+/-	≥ 54,6
5.	Ilość zaktualizowanych waloryzacji	Szt.	0	Gminy	+	>1
6.	Powierzchnia zinwentaryzowanych lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	ha	738,02	Starosta	+	444
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI PRZEMYSŁOWYMI						
1.	Liczba poważnych awarii	Ilość awarii	0	WIOŚ w Szczecinie	+/-	0
2.	Aktualizacji i realizacja Powiatowych Planów Zarządzania Kryzysowego	Szt.	1	Powiat	+/-	1
3.	Aktualizacji i realizacja Gminnych Planów Zarządzania Kryzysowego	Szt.	6	Gminy	+/-	6

WYJAŚNIENIE: + - tendencja wzrostowa - tendencja spadkowa +/- - tendencja niezmienna

9. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA

Dla zachowania spójności z programem powiatowym poniżej przedstawiono wymagania, którymi należy się kierować przy opracowywaniu gminnych programów ochrony środowiska przez gminy z terenu powiatu choszczeńskiego.

Dokument powinien zawierać:

1. WYKAZ SKRÓTÓW

2. WSTĘP - rozdział powinien zawierać podstawę prawną opracowania, przedmiot, zakres - w tym okres objęty opracowaniem i cel opracowania.

3. KRAJOWE, WOJEWÓDZKIE I POWIATOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

4. STRESZCZENIE

5. OCENA STANU ŚRODOWISKA Z UWZGLĘDNIENIEM ZAGADNIEŃ HORYZONTALNYCH - ocena stanu na terenie gminy wraz z uwzględnieniem zagadnień horyzontalnych, oceną realizacji zadań zaplanowanych w gminnym programie ochrony środowiska za lata 2014-2015, analizę SWOT określającą słabe/mocne strony, zagrożenia/szanse uwzględniającą stan środowiska oraz ww. oceną realizacji programu. Program powinien zawierać nw. obszary interwencji, w których prowadzone są działania na szczeblu gminnym.

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.2. Zagrożenia hałasem

5.3. Pola elektromagnetyczne

5.4. Gospodarowanie wodami

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

5.6. Zasoby geologiczne

5.7. Gleby

5.8. Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów

5.9. Zasoby przyrodnicze

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU CHOSZCZEŃSKIEGO NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 R. - rozdział powinien uwzględniać zadania własne oraz monitorowane wynikające z potrzeb gminy wraz ze źródłem ich finansowania.

7. WDRAŻANIE I ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

8. MONITORING REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMU - rozdział powinien (w ramach możliwości) uwzględniać również wskaźniki monitoringu wyznaczone na poziomie powiatowym.

9. SPIS TABEL

10. SPIS WYKRESÓW

11. SPIS MAP

Powyższy rozkład informacji jest jedynie propozycją, jednak należy trzymać się ogólnych wskazówek celem spójności programów gminnych z programem powiatowym.

10. SPIS TABEL

- TABELA 1. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2015 rok (ochrona zdrowia)
- TABELA 2. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2015 rok (ochrona roślin)
- TABELA 3. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza
- TABELA 4. Ocena realizacji zadań zaplanowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET I
- TABELA 5. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza
- TABELA 6. Pomiar ruchu na drogach wojewódzkich w roku 2010 i 2015 przebiegających przez teren powiatu choszczeńskiego
- TABELA 7. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zagrożenie hałasem
- TABELA 8. Ocena realizacji zadań zaplanowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET VI
- TABELA 9. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: zagrożenie hałasem
- TABELA 10. Wyniki pomiarów monitoringu PEM na terenie powiatu choszczeńskiego w 2015 roku
- TABELA 11. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne
- TABELA 12. Ocena realizacji zadań zaplanowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET VII
- TABELA 13. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne
- TABELA 14. Jednolite części wód badane na terenie powiatu choszczeńskiego
- TABELA 15. Ocena ekologiczna jeziora Chłopowo w roku 2015
- TABELA 16. Ocena stanu jeziora Chłopowo w 2015 roku
- TABELA 17. Ocena ekologiczna jeziora Piaseczno w roku 2015
- TABELA 18. Ocena stanu jeziora Piaseczno w roku 2015
- TABELA 19. Wyniki oceny jakości wód podziemnych wokół mogilnika w Pomieniu, objętego w 2014 r. badaniami przez WIOŚ w Szczecinie
- TABELA 20. Zestawienie ujęć wody w powiecie choszczeńskim
- TABELA 21. Zagadnienia horyzontalne w obszarze interwencji: Gospodarowanie wodami
- TABELA 22. Ocena realizacji zadań zaplanowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET II
- TABELA 23. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami
- TABELA 24. Długość czynnej sieci wodociągowej oraz ludność korzystająca z sieci wodociągowej
- TABELA 25. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej oraz ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej – powiatach choszczeński z podziałem na gminy
- TABELA 26. Procentowy udział populacji w powiecie choszczeńskim korzystający z kanalizacji
- TABELA 27. Wykaz oczyszczalni ścieków w powiecie choszczeńskim
- TABELA 28. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa
- TABELA 29. Ocena realizacji zadań zaplanowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET II

- TABELA 30. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa
- TABELA 31. Bilans zasobów kopalin występujących na terenie powiatu choszczeńskiego (lata 2015 i 2016)
- TABELA 32. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne
- TABELA 33. Ocena realizacji zadań zaplanowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET IX
- TABELA 34. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne
- TABELA 35. Struktura użytkowania gruntów na terenie powiatu choszczeńskiego
- TABELA 36. Struktura użytkowania gruntów w podziale na gminy powiatu choszczeńskiego
- TABELA 37. Bonitacja gleb w poszczególnych gminach powiatu w ha
- TABELA 38. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gleby
- TABELA 39. Ocena realizacji zadań zaplanowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET X.
- TABELA 40. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby
- TABELA 41. Składowiska komunalne na terenie powiatu choszczeńskiego
- TABELA 42. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów.
- TABELA 43. Ocena realizacji zadań zaplanowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET III.
- TABELA 44. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
- TABELA 45. Zestawienie powierzchni lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa
- TABELA 46. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze
- TABELA 47. Ocena realizacji zadań zaplanowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET IV i V
- TABELA 48. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze
- Tabela 49. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami
- TABELA 50. Ocena realizacji zadań zaplanowanych do realizacji w „Programie ochrony środowiska dla powiatu choszczeńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” w latach 2014-2015 - PRIORYTET VIII
- TABELA 51. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami
- TABELA 52. Cele, kierunki interwencji
- TABELA 53. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem
- TABELA 54. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem
- TABELA 55. Wskaźniki monitorowania realizacji programów ochrony środowiska

11. SPIS RYSUNKÓW

- RYS 1. Położenie powiatu choszczeńskiego na tle województwa zachodniopomorskiego.
- RYS.2. Podział województwa zachodniopomorskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2015 r
- RYS.3. Percentyl 90,4 z rocznej serii stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM 10 na obszarze powiatu choszczeńskiego - na podstawie obliczeń modelowych za rok 2015
- RYS.4. Średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 na obszarze powiatu choszczeńskiego

- na podstawie obliczeń modelowych za rok 2015

RYS.5 Średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu zawartego w pyle PM 10 na obszarze powiatu choszczeńskiego

- na podstawie obliczeń modelowych za rok 2015

RYS.6. Lokalizacja punktów monitoringu JCWP rzek w powiecie choszczeńskim

RYS.7. Wyniki oceny elementów biologicznych w jednolitych częściach wód badanych w latach 2012-2014 na terenie powiatu choszczeńskiego

RYS.8. Wyniki oceny elementów fizykochemicznych w jednolitych częściach wód badanych w latach 2012-2014 na terenie powiatu choszczeńskiego

RYS 9. Wyniki oceny stanu/potencjału ekologicznego w jednolitych częściach wód badanych w latach 2012-2014 na terenie powiatu choszczeńskiego

RYS. 10. Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego dla powiatu choszczeńskiego

RYS 11. Obszary zagrożone podtopieniami w rejonie dolin rzecznych

RYS. 12. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu krajowego wód podziemnych na terenie powiatu choszczeńskiego w 2015 roku

RYS.13. Przeglądowa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych

RYS. 14. Składowiska odpadów komunalnych w powiecie choszczeńskim w 2015 r.

RYS.15. Gospodarka odpadami z sektora gospodarczego na terenie powiatu choszczeńskiego 2015 r.

RYS.16. Lokalizacja parku narodowego na tle powiatu choszczeńskiego

RYS.17. Lokalizacja parku krajobrazowego na tle powiatu choszczeńskiego

RYS.18. Lokalizacja obszarów Natura 2000 na tle powiatu choszczeńskiego

RYS.19. Lokalizacja OChK na tle powiatu choszczeńskiego

RYS.20. Lokalizacja rezerwatów przyrody na tle powiatu choszczeńskiego

RYS.21. Pomniki przyrody w powiecie choszczeńskim.

12. SPIS WYKRESÓW

Wykres. 1. Stężenia średnioroczne SO₂ w punkcie pomiarowym w Choszczynie (ul. Grunwaldzka) - tendencje zmian w latach 2010-2015 (poziom dopuszczalny SO₂ dla ochrony roślin 20 µg SO₂/m³).

Wykres 2. Stężenia średnioroczne NO₂ w punkcie pomiarowym w Choszczynie (ul. Grunwaldzka) - tendencje zmian w latach 2010-2015 (poziom dopuszczalny NO₂ dla ochrony zdrowia wynosi 40 µg NO₂/m³)

Wykres 3. Stężenia średnioroczne C₆H₆ w punkcie pomiarowym w Choszczynie (ul. Grunwaldzka) - tendencje zmian w latach 2013-2015 (poziom dopuszczalny C₆H₆ dla ochrony zdrowia wynosi 5 µg C₆H₆/m³).